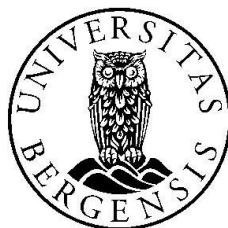

«Kom og kjenn på nabovarmen» -
Opplevelser og erfaringer av å få
et asylmottak i nabolaget under «flyktningkrisen»

Kristine Wenaas

Masteroppgave

Våren 2017

Sosiologisk institutt, Universitetet i Bergen

Sammendrag

Som følger av en økning i antall asylkomster til Europa og Norge under «flyktningkrisen» i 2015, ble om lag 250 asylmottak opprettet i norske lokalsamfunn. Denne masteroppgaven baserer seg på 10 kvalitative intervju med lokale beboere i ett av disse lokalsamfunnene og undersøker deres forestillinger om, og opplevelser av, «flyktningkrisen» ved at det har blitt etablert et asylmottak i deres nabolag. Det teoretiske rammeverket anvendt for å analysere intervjuene er forskjellige samfunnsvitenskapelige og sosiologiske perspektiv på symbolsk grensesetting. Jeg har blant annet tatt i bruk Lamont og Molnár (2002) sin forståelse av symbolske grenser og Lamont og Aksartova (2002) sin forståelse av hverdagskosmopolitisme og multiple kosmopolitismer. Studien plasserer seg innenfor forskning på majoritetsnordmenns forestillinger om, og erfaringer av, innvandring, integrering og etnisk, kulturelt og religiøst mangfold (jf. Bygnes 2012a; Hagelund 2003b; Gullestad 2002; Vassenden 2007).

Basert på analyser av intervjumaterialet og i samspill med mine valgte teoretiske perspektiver, argumenterer jeg for at symbolske grensesettingsprosesser og orientering mot kosmopolitisme er praksiser som forekommer både mellom informantene og beboerne på asylmottaket og mellom de lokale beboerne seg imellom.

Informantene fortalte at flere lokale beboere var usikre til etableringen fordi man ikke visste hvem som kom og om, og i så fall hvordan, dette kunne påvirke lokalsamfunnet. Flere av informantene fortalte også at de var usikre selv. Inspirert av Blumers (1954) «sensitizing concept», identifiserer jeg informantenes ulike fortellinger av «usikkerhet». Jeg undersøker hvordan «usikkerhet» blir gitt ulikt meningsinnhold, samt benyttes som en symbolsk grensemarkør og som en symbolsk brobygger overfor beboerne på asylmottaket og overfor andre lokale beboere. Jeg finner Hagelund (2003b) sitt konsept om «anstendighet» nyttige i analysen i samtaler om innvandring, integrering og en økning i mangfold. Jeg argumenterer for at «usikkerhet» av informantene gis ulikt meningsinnhold, samt at grensene for hva som anses som en anstendig usikkerhet varierer mellom informantene.

Antall ord i hovedteksten: 33 490 ord

Summary

Due to an increase in numbers of asylum seeker arrivals to Europe and Norway under the «refugee crisis» in 2015, about 250 reception centres for asylum seekers were established in Norway. This master thesis is based on 10 qualitative interviews to examine expectations and experiences of local residents about the «refugee crisis» and the establishment of a reception centre in their neighbourhood. Different perspectives on symbolic boundaries inform the theoretical framework applied to analyse the interviews across social sciences and sociology. Among others, Lamont and Molnár's (2002) understanding of symbolic boundaries and Lamont and Aksartovas' (2002) understanding of ordinary cosmopolitanisms and multiple cosmopolitanisms have been particularly influential to this thesis' analytical framework. This study is situated within the broader field of investigations into the majority population's expectations towards, and experience of, immigration, integration and ethnical, cultural and religious diversity in Norway (see for example Bygnes 2012a; Hagelund 2003b; Gullestad 2002; Vassenden 2007).

Based on the analysis of the interview material and my choices of theoretical perspectives, I argue that the processes of symbolic boundary making and orientation towards cosmopolitanism are to be found both between the informants and the inhabitants of the reception centre and between the members of the local community.

The informants recounted that many of the members of the local community were uncertain about a new reception centre because they did not know who was coming and how this might influence their local community. Inspired by Blumer's (1954) «sensitizing concept», I identify the informant's different narratives of «uncertainty». I examine how «uncertainty» is given meaning by the informants and is used as both a symbolic marker, as well as a bridge, between the informants and the inhabitants of the reception centre, as well between the informants and other members of the local community. I find Hagelund's (2003b) concept of «decency» as a useful tool in the analysis of topics of immigration, integration and increase in diversity. I argue that the meaning of «uncertainty» vary among the informants, such that defining the limits of what constitutes decent uncertainty varies between the informants.

Numbers of words in the text: 33 490 words

Forord

Da var siste punktum satt for denne masteroppgaven. Å skrive masteroppgave i sosiologi har først og fremst vært en veldig lærerik prosess og jeg gleder meg til å ta fatt på en ny fase i livet med mine sosiologi-briller på.

Først og fremst vil jeg rette en takk til alle dere som stilte til intervju for å dele deres opplevelser og erfaringer med meg. Uten dere hadde ikke denne oppgangen vært mulig å gjennomføre. Tusen hjertelig takk.

En stor takk rettes til min veileder Susanne Bygnes. Jeg setter stor pris på ditt engasjement for oppgaven og for dine gode og konstruktive tilbakemeldinger underveis. Du har vært til stor inspirasjon og jeg har alltid gått fra veiledning med nye ideer.

Takk til deltagere i pilotprosjektet «Imagining and experiencing the refugee crisis». Jeg vil også takke IMER (International Migration and Ethnic Relations) for inspirerende lunsj-seminarer og for å arrangere seminar for masterstudenter som skriver innenfor forskningsfeltet migrasjon og etniske relasjoner. Takk til Sosiologisk Institutt ved Universitetet i Bergen for alt dere har gitt meg av kunnskap gjennom bachelor- og masterprogrammet i sosiologi.

Takk til alle medstudenter på Sofie Lindstrøms hus for hyggelige kaffepauser og sosiale sammenkomster i løpet av masterperioden. Takk til Marina og Joan for gjennomlesninger av oppgaven underveis og for gode pauser. Dere har vært til stor hjelp.

Til slutt vil jeg rette en spesiell takk til min mor Ingrid og mine kjære søstre Laila og Irene for at dere alltid stiller opp. Takk til deg Luis Miguel for at du alltid viser forståelse og støtter meg i mine valg.

God lesning!

Kristine Wenaas

Bergen, mai 2017

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	iii
Summary	iv
Forord	v
1. Innledning	1
2. Bakgrunn og tidligere forskning	5
2.1 Asylmottak og lokalsamfunn	5
2.2 Majoritetsnordmenn boende i nabolag preget av mangfold	6
2.3 Debatter om innvandring, integrering og mangfold	10
2.4 Holdninger til innvandring, integrering og mangfold	13
2.5 Flyktninger, asylsøkere og asylmottak	14
2.6 Avslutning	15
3. Metode	16
3.1 Kvalitative intervju	16
3.2 Gjennomføring av intervjuene	18
3.3 Forskerrollen	22
3.4 Analysering av intervjudataene	23
3.5 Forskningsetiske problemstillinger	24
3.6 Vurderinger av reliabilitet, validitet og overførbarhet	25
3.7 Beskrivelse av caset og informantene	27
3.8 Avslutning	29
4. Teoretisk rammeverk	30
4.1 Symbolske og sosiale grenser	30
4.2 Hverdagskosmopolitisme og multiple kosmopolitismer	32
4.3 Symbolsk grensesetting i forhold til kjønn og maskulinitet	33
4.4 Solidaritet, forestilte fellesskap og likhetstankegang	35
4.5 Ambivalens og mangfold	37
4.6 Avslutning	39

5. «Kom hit og kjenn på nabovarmen»	40
5.1 Plassmyten om en «bygd i byen»	40
5.2 «Bygdedyret»	44
5.3 «Kom hit og kjenn på nabovarmen» - Etableringen av asylmottaket	46
5.4 Avslutning	47
6. «Usikkerhet» som grensemarkør overfor de nye naboene	48
6.1 Usikkerhet og problemforståelser	48
6.2 Problematiske maskuliniteter	52
6.3 «Whatever, det gjorde ikke meg noe»	57
6.4 Berikende aspekt	60
6.5 Avslutning	63
7. Grensesetting og brobygging internt i nabolaget	65
7.1 Ytterpunkter og usikkerhet	65
7.2 «De som putter chili i god mat»	69
7.3 «De urealistiske»	76
7.4 Et kosmopolitisk «vi»	77
7.5 Avslutning	81
8. Avslutning	82
Litteraturliste	86
Vedlegg	90
Vedlegg 1: Informasjonsskriv	90
Vedlegg 2: Intervjuguide	91
Vedlegg 3: Bilder som ble fremvist under intervjuene	94

1. Innledning

65,3 millioner mennesker var på flukt i verden ved inngangen av 2016 (Flyktninghjelpen, 2016). Aldri før har tallene på fordrevne vært høyere siden slutten av andre verdenskrig. «Flyktningkrisen» var en betegnelse som ofte brukt for å beskrive situasjonen verden sto overfor. Bred mediedekning og publisering av bilder av flyktninger ved Europas yttergrenser bygget opp under en slik kriseforståelse (Holmes og Castañeda, 2016). For eksempel preget bilder av mennesker som risikerte sine liv i små og dårlig utstyrte farkoster mediebildet. Bildet av 3 år gamle Aylan Kurdi, som ble funnet druknet på en strand i den tyrkiske feriebyen Bodrum, bidro til å gi menneskene på flukt et navn og ansikt for mange.

En del av de som var på flukt i 2015, søkte beskyttelse (asyl) i Europa og Norge og flere asylmottak ble opprettet på relativt kort tid i norske lokalsamfunn. For mange nordmenn bosatt i disse lokalsamfunnene, var dette deres første møter med mennesker på flukt.

Jeg ønsket med denne studien å få bedre kunnskap om hvordan nordmenn opplevde og erfarte «flyktningkrisen» ved at de fysisk møtte de som kom til Norge for å søke beskyttelse i 2015. En måte å få bedre kunnskap om dette på, var å gjennomføre kvalitative intervju med lokale beboere i et lokalsamfunn hvor det ble opprettet et asylmottak i perioden. Asylmottaket i «Erleskogen» var et av om lag 250 nye asylmottak som ble opprettet i norske lokalsamfunn i 2015¹. Asylmottaket ble opprettet på høsten 2015 og ble avviklet ved utgangen av 2016 som følger av en nedgang i asylankomster. «Erleskogen» utgjør caset for min studie².

Særlig to forhold inspirerte meg til å gjøre en studie og skrive masteroppgave i sosiologi om dette temaet. For det første har jeg selv jobbet på et asylmottak og interesserer meg for temaer omkring migrasjon. For det andre fikk jeg mulighet til å være med i et pilotprosjekt ved Universitetet i Bergen med prosjekttittelen «Imagining and experiencing the refugee crisis» hvor Susanne Bygnes ved Sosiologisk Institutt er prosjektleder. Å få mulighet til å bli med i dette prosjektet, så jeg som en unik mulighet til å fordype meg innenfor et interessefelt. Pilotprosjektet har to overordnede formål. For det første ønsker vi å få bedre kunnskap om hvordan nylig ankommende asylsøkere har sett for seg og opplever Europa. For det andre ønsker vi å få bedre kunnskap om hvordan beboere i norske lokalsamfunn opplever og erfarer

¹ Mailkorrespondanse med Utlendingsdirektoratet (UDI).

² Navnet på lokalsamfunnet har i denne studien blitt gitt et fiktivt navn.

virkningene av flyktningssituasjonen ved at det har blitt opprettet et asylmottak i deres lokalsamfunn. Min studie inngår i sistnevnte del av prosjektet.

I denne studien har jeg hatt en induktiv tilnærming til forskningsfeltet som vil si at jeg i analysen av intervjumaterialet har vært empiridrevet fremfor teoristyrte (Blaikie, 2010:18). Jeg startet med et nokså åpent forskningsspørsmål, for deretter å utlede mer konkrete underspørsmål underveis i analysen. Forskningsspørsmålet som denne studien tok utgangspunkt i var: *Hvordan opplever og erfarer beboere i norske lokalsamfunn det å få et asylmottak etablert i deres nabolag?*

Underveis i studien ble underspørsmål utviklet i samspill med analysen av intervjumaterialet og valg av teoretiske perspektiver. Denne masteroppgaven tar utgangspunkt i: a) Hvordan, og på hvilke måter, trekkes det symbolske grenser og bygges det symbolske broer mellom de lokale beboerne og beboerne på asylmottaket? b) Hvordan, og på hvilke måter, foregår symbolske grensesettings- og brobyggingsprosesser mellom de lokale beboerne i samtaler om egne og andres forestillinger om, og erfaringer av, det å få et asylmottak etablert i nabolaget?

Denne oppgaven er et resultat av en sosiologisk studie som går inn under forskningsfeltet migrasjon og etniske relasjoner. Jeg har anvendt et majoritetsperspektiv ved at jeg har undersøkt hvordan nordmenn opplevde og erfarte møtene med de som kom for å søke beskyttelse i Norge i 2015. Oppgaven handler like mye om nabolagsrelasjoner mer generelt. Dette fordi relasjonene til andre i nabolaget ble løftet fram som sentrale ved at det både ble fortalt om egne og andres opplevelser og erfaringer av asylmottaket.

Studien er av sosiologisk relevans fordi majoritetsperspektivet har vært en underfokuset tilnærming innen forskningsfeltet migrasjon og etniske relasjoner i norsk sammenheng (Gullestad 2002; Vassenden 2007). Når man tidligere har studert majoritetsbefolkningen i migrasjonsforskningen, har det ofte vært gjennom kvantitative studier av holdninger til innvandring. Den kvalitative forskningen har vært preget av studier blant mer ytterliggående grupperinger innad i majoritetsbefolkningen eller studier med en diskursiv tilnærming til norsk innvandringsdebatt.

Det er i den lokale konteksten at samhandling, kontakt og relasjoner oppstår og forekommer. Studien er dermed av sosiologisk relevans også fordi den gir inngående og detaljerte beskrivelser av hvordan nordmenn bosatt i et lokalsamfunn opplevde og erfarte «flyktningkrisen» og de faktiske møtene med de som kom til Norge i 2015. Den amerikanske sosiologen Andrew Abbott (1997:1152) påpeker; «*One cannot understand social life without*

understanding the arrangements of particular social actors in particular social times and places». Det er med andre ord viktig å studere det sosiale liv i dets kontekst i tid og sted.

For det tredje er studien av sosiologisk relevans fordi den omhandler ulike symbolske grensesetting- og brobyggingsprosesser. Det har blitt gjort en rekke kvantitative og kvalitative studier med fokus på «grenser» og «grensesetting» i samfunnsvitenskapen og sosiologien de siste årene (Lamont og Molnár, 2002:167). Behovet for å kategorisere oss selv og andre sies dessuten å inngå som sentrale praksiser for å skape orden (Bauman, 1991). Ved å kategorisere oss selv og andre, fremhever vi samtidig vår egen og andres identitet, samtidig som vi genererer gruppefølelse med likesinnede (Lamont, 1992:11-12).

Denne studien er av samfunnsmessig relevans først og fremst på grunn av tematikkens aktualitet. 2015 markerte på mange måter et spesielt år ved at det aldri før hadde vært så mange mennesker på flukt i verden som det var da. Det er grunn til å anta at antall asylkomster vil variere i årene fremover, men det at mennesker er på flukt som følger av krig og konflikt vil trolig alltid være tilfelle. Dette er derfor et forskningsfelt som er, og vil være, relevant å forske på i tiden fremover. Samtidig er dette et tema som opptar mange. I en spørreundersøkelse gjennomført av Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor oppga om lag én av tre av respondentene at de ga mist ett bidrag i forbindelse med flyktnings situasjonen i 2015 i form av donasjoner eller frivillig innsats (Fladmoe mfl., 2016:16).

Ettersom at jeg i denne studien var opptatt av å få bedre kunnskap om de lokale beboernes opplevelser og erfaringer, var kvalitative intervju å foretrekke som metode for datainnsamling. Datagrunnlaget analysen tar utgangspunkt i, er 10 kvalitative intervju med lokale beboere i Erleskogen. Fremvisning av bilder ble benyttet som supplerende metode for datainnsamling. Informantene i denne studien har til felles at de alle har engasjert seg for flyktnings situasjonen, men i ulik grad og på ulike måter. Informantene i studien er mellom 35 og 75 år. 4 av informantene er menn og 6 er kvinner. Informantene har varierende utdanningsnivå. De fleste er i jobb, en er student og enkelte både jobber og studerer samtidig. 1 av informantene har bodd 3 år i lokalsamfunnet. De resterende har bodd der i lengre tid og noen i hele sitt liv.

Det teoretiske rammeverket jeg analyserer intervjumaterialet på bakgrunn av, er ulike sosiologiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver på symbolsk grensesetting. Spesielt står Michèle Lamont sin forståelse av symbolske grensesettingsprosesser, hverdagskosmopolitisme og multiple kosmopolitiser sentralt (Lamont og Aksartova 2002; Lamont og Molnár 2002). Slike prosesser inngår som sentrale prosesser for utviklingen av selvet, identitet og

gruppetilhørighet. For å undersøke dette benytter jeg ulike perspektiver på solidaritet, fellesskap og likhetstankegang. For å analysere hvordan møtene med flyktningene, og relasjonene mellom de lokale beboerne seg imellom, snakkes om, benyttes ulike perspektiver på ambivalens og anstendighet.

Oppgaven består av 8 kapitler. Kapittel 2 tar for seg bakgrunnsinformasjon som jeg mener er viktig for å besvare forskningsspørsmålet. Kapittel 3 handler om forskningsdesignet og valg av kvalitative intervju som metode for datainnsamling. Jeg har valgt å presentere metodekapittelet før kapittelet om teoretisk rammeverk fordi jeg i analysen av intervjumaterialet har søkt å være empiridrevet fremfor teoristyr. I kapittel 4 tar jeg for meg det teoretiske rammeverket for studien.

I kapittel 5, 6 og 7 følger analysen av intervjumaterialet. Kapittel 5 omhandler informantenes fortellinger om nabolaget og jeg drøfter hvilken betydning sted og stedskonstruksjon har for hvordan de lokale beboerne i Erleskogen opplevde og erfarte det å få et asylmottak i deres lokalsamfunn. Kapittel 6 handler om informantenes forestillinger om etableringen og tilstedeværelsen av asylmottaket og de som bodde der. Informantene forteller i den sammenheng at de opplevde at flere lokale beboere var usikre. I dette kapittelet undersøker jeg hvilke meningsinnhold som tillegges «usikkerhet» og hvilke funksjoner «usikkerhet» har som symbolsk grensemarkør overfor de nye naboene. Kapittel 7 omhandler symbolske grensesettings- og brobyggingsprosesser mellom de lokale beboerne seg imellom. Jeg undersøker overfor hvem av de lokale beboerne det både trekkes symbolske grenser til og hvem symbolske brobyggingsprosesser (hverdagskosmopolitisme) foregår imellom. I kapittel 8 følger en avslutning hvor jeg samler trådene for hele studien, diskuterer hvilke spørsmål som består ubesvarte og hva som kan være interessant å forske videre på.

2. Bakgrunn og tidligere forskning

For å få kunnskap om hvordan lokale beboere opplever og erfarer det å få et asylmottak etablert i deres lokalsamfunn, vil jeg i det følgende kapittelet presentere bakgrunnsinformasjon som jeg mener er viktig for den videre analysen. Først vil jeg presentere et utdrag av tidligere forskning som bidro til analytisk tilnærming og metodisk fremgangsmåte. Deretter vil jeg gjøre en kort begrepsavklaring av hva flyktninger, asylsøkere og asylmottak er.

Men unntak av et fåtall rapporter (Drangslund og Fuglseth 2009; Drangslund mfl. 2010; Halvorsen mfl. 2002), er det gjort lite både kvantitativ og kvalitativ forskning på hvordan folk bosatt i norske lokalsamfunn opplever og erfarer det å få et asylmottak etablert i deres nabolag. Innenfor sosiologien og samfunnsvitenskapen har det derimot blitt gjort noen kvalitative studier av hvordan majoritetsnordmenn opplever å bo i lokalsamfunn med etnisk, religiøs og kulturelt mangfold (jf. Alghasi mfl. 2012; Danielsen og Lundberg 2010; Vassenden 2007).

Den kvalitative forskningen innenfor majoritetssosiologien i samtaler om mangfold har vært preget av studier av, hva Gullestad omtaler som, «*den politiske og intellektuelle eliten*». Disse studiene har gjerne hatt en diskursiv tilnærming (Gullestad 2002:15; se også Brox 1991; Hagelund 2003b). Noe forenklet viser en diskurs til en bestemt måte å tale om og forstå verden (eller et utsnitt av verden) på (Jørgensen og Phillips, 1999:9).

Den kvantitative forskningen innenfor majoritetssosiologien i samfunnsvitenskapen har primært vært preget av statistiske studier av holdninger til innvandring, integrering og mangfold (jf. Hernes og Knudsen 1990, 1992, 1994; Ivarsflaaten 2008; Jenssen og Pedersen 1991).

I dette kapittelet vil jeg presentere et utdrag av tidligere forskning som har bidratt til å utforme forskningsspørsmålet i studien og som kan bidra til å belyse deler av intervjumaterialet. Ettersom dette er en studie i sosiologi, baserer jeg meg først og fremst på forskning innenfor denne fagdisiplinen.

2.1 Asylmottak og lokalsamfunn

Drangslund mfl. sin rapport (2010) baserer seg på en studie hvor de blant annet ble gjennomført intervju med lokale beboere i tre kommuner med asylmottak. Hensikten med studien var å beskrive og analysere hvordan forholdet og samhandlingen mellom asylmottak og

lokalsamfunn fungerer og eventuelt kan bli bedre (Drangslund mfl., 2010:3). Studien viser at det generelt sett tegnes et positivt bilde av samhandlingen mellom mottak og lokalsamfunn. Mangel på møteplasser hvor lokale og nykommerne kan møtes, samt negative enkelthendelser knyttet til mottak er forhold som virker negativt. Drangslund og Fuglseth sin studie fra 2009 er en case-studie av et lokalsamfunn hvor det eksisterer et asylmottak. Hensikten med studien ligner studien fra 2010. Studien viser at de lokale beboerne beskriver at et godt forhold er fravær av negative episoder, god koordinering og samhandling på institusjonelt nivå, samt at asylmottaket er delvis desentralisert.

En tredje studie som omhandler lokale beboere og deres perspektiver på det å få et asylmottak etablert i deres nærmiljø, er Halvorsen mfl. sin studie fra 2002. I denne studien undersøkes debatten som utspilte seg i lokalsamfunnet i forbindelse med en eventuell etablering av en ventetransitt for asylsøkere på den tidligere militærleiren på Evjemoen. For å studere dette ble det blant annet foretatt kvalitative intervju med lokale beboere bosatt i nærheten av Evjemoen. Studien viser blant annet at de lokale beboerne i området hadde delte meninger om en eventuell etablering og at flere uttrykte skepsis og usikkerhet ovenfor de som eventuelt skulle bo på mottaket.

Til felles for disse studiene er at de blant annet har studert lokale beboere og deres perspektiver på det å få et asylmottak i deres lokalsamfunn (Halvorsen mfl., 2002) eller deres erfaringer med det å ha et asylmottak etablert i deres lokalsamfunn (Drangslund og Fuglseth 2009; Drangslund mfl. 2010). I alle de nevnte studiene har de gjennomført kvalitative intervju blant annet av lokale beboere og deres perspektiver på det å ha, eller å få, et asylmottak i deres nabolag og hva de mener er utfordringer og berikelser med dette. Rapportene gir god informasjon i den forstand at de gir et helhetlig bilde av hvordan lokalbefolkningen på de ulike stedene enten så for seg eller erfarte det å få et asylmottak i deres nabolag. Detaljere beskrivelser fra hver informant er derimot i mindre grad nyansert i disse rapportene.

2.2 Majoritetsnordmenn boende i nabolag preget av mangfold

Anders Vassenden (2007) undersøkte i sin doktoravhandling «Flerkulturelle forståelsesformer. En studie av majoritetsnordmenn i multietniske nabolag» hvordan etnisk norske nordmenn opplevde hvordan lokale beboere i to lokalsamfunn i Oslo opplevde stedenes flerkulturalitet og deres meninger om innvandring, integrasjon og etniske relasjoner (Vassenden, 2007:13). Med

kvalitative intervju som metode identifiserer og analyserer han perspektiver majoritetsnordmenn anvender i fremstillinger av det flerkulturelle, samt de større fortolkningsrepertoar de trekker på i sine fortellinger. Han studerer hvordan informantene skaper grenser på den ene siden og orienterer seg mot hverdagskosmopolitisme på den andre. Dette ser han i sammenheng med sosial klasse, situasjonell situering og lokal kontekst. Videre studerer han stedets flerkulturalitet, betydning for tanker om flytting, hvordan de som enkelte av informantene motsetter seg eventuelle etableringer av moskeer i nærområdet og, til slutt, hvordan flerkulturalitet preger informantenes hverdagsdiskurs (Vassenden, 2007:14-15). Vassendens fokus på majoritetsbefolkningen, samt hans teoretiske rammeverk basert på teorier av symbolske grensesettingsprosesser og orientering mot hverdagskosmopolitisme, henviser til to forhold som også er relevant for å belyse intervjumaterialet i min studie.

Ifølge Vassenden (2007:17) har majoriteten vært underfokuset i den norske forskningen på migrasjon og etniske relasjoner. Når den norske majoriteten har blitt studert i kvalitativ forskning har det ofte vært studier av holdninger blant mer ytterliggående grupperinger innad i majoritetsbefolkningen, for eksempel nynazister (jf. Fangen, 2001). Men det er ikke bare i Norge at fokuset på majoriteten har vært underfokuset. Vassenden (2007:18) viser blant annet til den amerikanske sosiologen Wayne Brekhus (1998) som argumenterer for at det er en sterk tendens i sosiologien at man studerer det empirisk eksotiske, det uvanlige og det som gis politisk oppmerksomhet. Videre har det umarkerte, som for eksempel «hvite» og «menn», blitt viet mindre oppmerksomhet i sosiologien (Brekhus, 1998). Vassenden (2011:159) viser imidlertid til at fokuset på majoritetsperspektivet har vært økende de siste 25 årene gjennom for eksempel det tverrfaglige perspektivet «whiteness studies» med utspring i den amerikanske konteksten.

Vassenden (2007) sin studie av majoritetsnordmenn og hvordan de opplever flerkulturalitet i deres nabolag gir et relevant bakteppe for min studie. I likhet med Vassenden, ønsker jeg med min studie å få bedre kunnskap om hvordan den norske befolkningen opplever og erfarer etnisk, kulturelt og religiøst mangfold. Men i motsetning til Vassenden, studerer jeg hvordan nordmenn opplever en økning i mangfold i nabolaget ved at asylmottaket ble etablert. I Vassenden sin studie har nabolagene som ble studert vært preget av mangfold i en lengre periode.

I Vassenden sin studie forekom symbolske grensesettingsprosesser og orientering mot kosmopolitisme både mellom de lokale beboerne og de etniske minoritetene og mellom de lokale beboerne seg imellom (Vassenden, 2007). Han tar i bruk Lamont og Molnár (2002:168) sin forståelse av symbolske grensesettingsprosesser som blir definert som konseptuelle

distinksjoner skapt av sosiale aktører for å kategorisere objekter, folk, handlinger, tid og rom (Lamont og Molnár, 2002). Hverdagskosmopolitisme, også omtalt som symbolske brobyggingsprosesser, er det motsatte av å trekke symbolske grenser (Lamont og Aksartova, 2002). Når det gjelder symbolske grenser som trekkes mellom informantene og de etniske minoritetsmiljøene i Vassenden sin studie, var religiøse praksiser, kjønnssegregasjon, likestilling, barneoppdragelse, trygdemisbruk, flytting, enklavedannelser og kontaktmønstre i nabolaget sentrale grensemarkører (Vassenden, 2007:252). Kultur og integrering ble ofte benyttet som forklaringsgrunnlag for hvorfor naboer med minoritetsbakgrunn ikke deltok på for eksempel dugnader, diverse fester og foreldremøter for barna (Vassenden, 2007:252).

Vassenden viser til at det også trekkes symbolske grenser mellom de lokale beboerne (Vassenden, 2007; se også van Eijk, 2011). En variant av slik grensesetting er de som har klassekonnotasjoner (Vassenden, 2007:124). Han finner blant annet at distinksjoner og grensemarkeringer med klassekonnotasjoner er mer sentrale for middelklassen enn for andre sosiale klasser (Vassenden, 2007:129). Middelklassen distanserer seg dessuten i større grad fra majoritetsnordmenn med lav sosial status enn de gjør til etniske minoriteter i nabolaget (Vassenden, 2007:40). Informantene forteller dessuten om endrede oppfatninger av å bo i flerkulturelle boligområder (Vassenden, 2007:112). Dette gjaldt blant annet de som distanserte seg til egen fremmedfiendtlighet og distansering til sin tidligere «naivitet» (Vassenden, 2007:112). Vassenden argumenterer for at praksiser av symbolske grensesettingsprosesser og orientering mot kosmopolitisme ikke var gjensidig utelukkende, men snarere et kontinuum flere av informantene beveget seg innenfor (Vassenden, 2007:322).

Symbolske grensesettingsprosesser og orientering mot kosmopolitisme forekommer i stor grad også under samtalene med mine informanter. Derimot har jeg ikke sett dette i forhold til sosial klasse slik Vassenden i gjør. Jeg finner også begrepet om hverdagskosmopolitisme nyttig i analysen av intervjumaterialet. En nærmere redegjørelse for slike prosesser vil utdypes nærmere i teorikapittelet.

«Inclusion and Exclusion in the Suburb», også kjent som Alna-prosjektet,³ ble ledet av sosialantropologen Thomas Hylland Eriksen i perioden 2009 til 2013. Hovedfunnene i dette prosjektet er samlet i boken «Den globale drabantbyen» (Alghasi mfl., 2012). Alna-prosjektet var et tverrfaglig prosjekt bestående av sosiologer og sosialantropologer, men også

³ Alnaprosjektet utgår fra det strategiske forskningsprogrammet CULCOM, som ble avsluttet i 2010. Alna-prosjektet ble finansiert av Norges Forskningsråd (VAM-programmet) fra 2009-2013.

representanter for andre fagdisipliner. Prosjektets målsetning var å undersøke betingelsene for lokal tilhørighet i Alna bydel, en drabantby i Groruddalen (Alghasi mfl., 2012). Prosjektdeltagerne studerte lokal tilhørighet og relasjoner mellom de lokale beboerne på ulike arenaer, blant annet i barnehagen, på skolen, i ungdomsmiljøet, i lokalt foreningsliv og i forhold til religion. Til tross for ulike innfallsvinkler, både metodisk og kontekstuell, har alle studiene et fokus på *sted* og stedstilhørighet som hovedfokus (Eide og Eriksen, 2012:13). Sted som sådan er derimot ikke et hovedfokus i min studie. I min studie er sted å forstå som kontekstuelle rammer, situasjonelle og relasjonelle, for sosial samhandling (jf. Abbott 1997; Vassenden 2007). Jeg mener allikevel at det er viktig å ha kunnskap om hvordan de lokale beboerne opplever stedet for å få bedre kunnskap om hvordan de mener mangfold eventuelt endrer området de bor i, og i så fall, hvordan de opplever slike endringer.

I artikkelen «Nærmiljø og plassmyter: Sentrum og drabantby mellom mangfold og trygghet» tar Hilde Danielsen og Kjetil Lundberg (2010) for seg sammenhengen mellom sted og identitet i to lokalsamfunn i Bergen. Artikkelen er basert på to uavhengige studier i henholdsvis et lokalsamfunn i Bergen sentrum (Danielsen, 2006) og drabantbyen Olsvik (Lundberg, 2007). I begge studiene ble det gjennomført kvalitative intervju med lokale beboere og målsetningen i begge studiene var å få innsikt i innbyggernes opplevelser og tolkninger av eget bomiljømeningsinnhold, normer og idealer (Danielsen og Lundberg, 2010:117). I artikkelen sammenligner forfatterne hvordan sentrumsstudien og drabantbyen blir skapt, mobilisert og utforsket som sted av innbyggerne som bor på de to stedene. I begge studiene blir trygghet og mangfold løftet fram som sentrale verdier og Danielsen og Lundberg (2010) undersøker hvilke meningsinnhold informantene tillegger disse verdiene. I begge studiene finner de at pendlingen mellom nærhet og distanse verdsettes av informantene. Både tette og nære fellesskap og nærhet til natur, forbundet med bygda, og spenning, variasjon og mangfold, forbundet med byen ble fremhevet (Danielsen og Lundberg, 2010:122-123). Videre blir negative karaktertrekk ved byen og bygda i mindre grad fremhevet. Plassene blir i tillegg tolket gjennom kjentskap til, og i sammenligning med, andre plasser (Danielsen og Lundberg, 2010:130).

Jeg finner Danielsen og Lundberg sin bruk at ulike perspektiver på sted og stedsidentitet, samt deres bruk av konseptet «plassmyter» som et analytisk redskap for å analysere dette nyttige min studie. Konseptet «plassmyte» er hentet fra Holloway og Hubbard (2001:116) som definerer plassmyter som; «*powerful 'stories' which shape our physical (bodily) and imaginative journeys into both familiar and unfamiliar ways*». Ettersom plassmytene forstås som maktfulle historier, kan det være nærliggende å anta at myten om stedet ikke er universell og gjeldene for

alle som bor der. Jeg finner begrepet om «plassmyter» nyttige i min analyse av intervjumaterialet både for å få bedre kunnskap om hvordan Erleskogen og de som bor der beskrives og fordi myten om plassen inngår i fortellinger av opplevelser og erfaringer av å få et asylmottak etablert i nabolaget.

2.3 Debatter om innvandring, integrering og mangfold

I tillegg til studier av hvordan den norske befolkningen opplever å bo i lokalsamfunn og nabolag preget av etnisk, religiøs og kulturelt mangfold, har det blitt gjort en del studier av hvordan den «*politiske og intellektuelle eliten*» (Gullestad, 2002:15) samtaler om innvandring og integrering i Norge. Dette er studier som kan sies å ha en diskursiv tilnærming og hvor en har vært opptatt av å identifisere utbredte diskurser i debatter om innvandring og integrering. Et klassisk bidrag er Ottar Brox sin studie av den offentlige innvandringsdebatten blant valgte politikere, forfattere, forskere og debattanter og deres meningsyttringer i media (Brox, 1991:7). Den offentlige debatten bar preg av, hva Brox omtaler som, et moralmeesterskap (Brox, 1991:53). For eksempel vil de som argumenterer for åpne grenser, vise høyere moral enn de som vil ha en streng vurdering av asylsøkere. Moralmeesterskapet tok form av at de som deltok i debatten ofte framstilte seg selv uttrykte «*sine moralske kvaliteter, og mest effektivt i kontrast til andres*» (Brox, 1991:53). Brox hevder med andre ord at posisjoneringen av de som deltok i debatten i forhold til andre, ikke bare fortalte noe om hvordan de opplevde andre, men også deres selvrepresentasjon i innvandringsdebatten.

Brox argumenterer for at det norske debattklimaet mot slutten av 80-tallet bar preg av to klare fronter «*som skyter på hverandre fra nedgravde posisjoner*» (Brox, 1991:161-162) mellom «*den antirasistiske tettgruppen*» og de som «*hadde motforestillinger mot for eksempel åpne grenser*» (Brox, 1991:163). Dette gjorde at de som deltok i debatten så seg nødt til å enten «*hoppe ned i en av skyttergravene*» (Brox, 1991:162) eller å trekke seg tilbake fra den politiske debatten (Brox, 1991:163). Dette, hevdet han, ledet til en ekskludering av meninger fra debatten fordi man var redd for å bli omtalt eller forstått av andre som innvandringskritiske, og i verste fall rasist (Brox, 1991). Frykten for å bli stemplet som rasist, skremte moderate debattanter fra å delta i den offentlige debatten og hvor resultatet ble en polarisert offentlig debatt hvor kun de mest ekstreme synspunktene ble gitt en stemme (Brox, 1991:162-163).

Marianne Gullestad (2002:15) gir også et bidrag til forskningen på hvordan den politiske og intellektuelle eliten uttaler seg om innvandrere i Norge. Med den politiske og intellektuelle eliten referer hun til deltagere som uttaler seg i den offentlige debatten med en viss tyngde, og da særlig av politikere og forskere, men også av andre med høyere utdanning (Gullestad, 2002:15). Gullestad benytter begrepet «majoritetsnormmenn» om denne gruppen (Gullestad, 2002:16). Denne betegnelsen benytter også Vassenden i sin studie (2007). Gullestad (2002:17) argumenterer for å studere «oss» fordi selve debatten nesten bare handler om «dem», altså innvandrere i Norge. I forsknings- og samfunnsdebatt har søkelyset vært på de som blir diskriminert, men derimot ikke på tankemønstre og forestillinger hos flertallet. Når man setter søkelyset på «dem», legger vi «oss» i skygge, men ved å ta utgangspunkt i «oss» får vi bedre kunnskap om hvordan «vi»'et konstrueres (Gullestad, 2002:17).

Ved å ta utgangspunkt i språket, sikter Gullestad (2002:18) å avdekke de tolkningsrammer i form av ideer og verdier og forestillinger som ligger til grunn for hvordan majoritetsnormmenn forstår innvandrere og innvandring til Norge. Gullestad finner at mennesker i Norge anvender likhetsstrategier overfor innvandrere både for å fortelle noe om innvandrere, men også for å fortelle om hvordan en selv står. I konstruksjonen av identitet har man en tendens til å speile seg selv i konstruksjon av «dem» (Gullestad, 2002:17). Argumentasjonsformene og uttrykksformene som anvendes i språket bidrar videre til å konstituere majoriteten, vedlikeholde dens «forestilte fellesskap» og legitimere dens makt (Gullestad, 2002:84). Dette bidrar til å opprettholde et hegemonisk «vi» og til å naturliggjøre diskriminering av «den andre» (Gullestad, 2002:284). Det forestilte fellesskapet blant majoritetsnormmenn konstitueres gjerne ved at man tar utgangspunkt i eksisterende og utbredte meningssystemer som; grunnleggende norske verdier, vestlig sivilisasjon og kristendom som språklige praksiser som er med på å skape skarpe grenser mellom «oss» og «dem», samtidig som andre forskjeller tones ned (Gullestad, 2002:284),

En tredje studie som kan sies å inngå i forskningen på hvordan «*den politiske og intellektuelle eliten*» (Gullestad, 2002:15) samtaler om innvandring og integrering med en diskursiv tilnærming, er Anniken Hagelund (2003b) sin analyse av den politiske innvandringsdiskursen i perioden 1970 til begynnelsen av 2000-tallet. Datamaterialet som lå til grunn for analysen var fortrinnsvis stortingsdebatter, stortingsmeldinger, partiprogrammer og valgkamper i perioden. Debatten om innvandring i perioden fra innvandringsstoppet i 1975 har i stor grad vært sentrert rundt tematikk knyttet til en begrenset og kontrollert innvandring og integrering av innvandrere i det norske samfunnet (Hagelund, 2003b). Med dette som utgangspunkt, analyserer Hagelund

hvordan innvandring og integrering har blitt problematisert blant politikere. Hagelund finner at begrepet «anstendighet» [decency] sto helt sentralt i den innvandringspolitiske retorikken i perioden som ble studert (Hagelund, 2003b, 2004). Med dette hevder hun for det første at innvandringspolitikken i stor grad har blitt formulert i termer av anstendighet hvor det for eksempel snakkes om at innvandrere og flyktninger må få en anstendig behandling og at Norge må føre en anstendig innvandringspolitikk (Hagelund, 2004:6). For det andre har de politiske partiene i stor grad fremstilt seg selv som representanter for en anstendig politikk ved å plassere seg i motsetning til andre partier, hvor Fremskrittspartiet ofte har vært partiet som andre partier har posisjonert seg i forhold til (Hagelund, 2004:6). Den innvandringspolitiske diskursen i Norge har hatt en moralsk karakter, hvor rasisme har utgjort anstendighetens utside (Hagelund, 2004:26).

Hvor Brox (1991), Gullestad (2002) og Hagelund (2003b) i sine studier beskriver de generelle tendensene av perspektiver på mangfold i den offentlige debatten, først og fremst blant politikere, beskriver Susanne Bygnes (2012a) hvordan ledere av politiske organisasjoner og representanter for sosiale bevegelser samtaler om mangfold. Bygnes finner at til tross for at lederne hadde svært forskjellige organisatoriske og politiske utgangspunkt, så delte de en felles ambivalent holdning til multikulturalisme 'de facto', det vil si et samfunn som er etnisk, kulturelt og religiøst mangfoldig (Bygnes, 2012a:2). Problematisk aspekt ved mangfold ble ofte knyttet til ulike fortellinger om kultur, og hvor det ofte refereres til muslimske minoriteter (Bygnes, 2012a:9). På den andre siden ble de positive aspektene ved mangfold gjerne knyttet til verdien av samfunnsutvikling og av å utfordre eksisterende normer på en positiv måte (Bygnes, 2012a:11). Studien viser at det sjeldent var slik at lederne enten knyttet problematisk eller berikende aspekt til mangfold, men at de heller trakk på ulike aspekt i samme fortelling og at de på den måten uttrykte ambivalente holdninger til mangfold (Bygnes, 2012a:11). Bygnes finner dermed begrepet «ambivalens» som et sentralt analytisk konsept for å forstå elementer av den offentlige debatten som er verken «for» eller «imot» mangfold (Bygnes, 2012a:13). Ambivalens vil gjøres rede for i teorikapittelet.

Brox (1991), Gullestad (2002) og Hagelund (2003b) har alle studert den norske innvandringsdebatten blant den «*politiske og intellektuelle eliten*» (Gullestad, 2002:15). Disse studiene vil være et nyttig bakteppe for utviklingen av mitt forskningsspørsmål om hvordan lokale beboere erfarer det å få etablert et asylmottak i deres lokalsamfunn. Det er grunn til å anta at diskursen i debatten knyttet til innvandring, integrering og mangfold på mange måter er med på å forme meningsdannelse blant folk flest. I denne studien er jeg derimot mer opptatt av

å studere hvordan nordmenn i norske lokalsamfunn opplever det å få etablert et asylmottak i deres nabolag. Det kan tenkes at samtaler om tematikk knyttet til flyktninger og asylsøkere er forskjellig i de to kontekstene. For eksempel kan det tenkes at samtalene i denne studien ikke er preget av et moralmasterskap (Brox, 1991) eller at begrepet anstendighet (Hagelund, 2003b) står like sentralt fordi informantene ikke uttaler seg offentlig og heller ikke representerer et politisk parti eller en organisasjon. Allikevel leser jeg studiene over dit hen at viktigheten av å fremstå anstendig i spørsmål knyttet til innvandrings- og integreringsspørsmål handler like mye om hvordan vi opplever at andre oppfatter oss. Det er dermed mulig å anta at viktigheten av å fremstå anstendig ofte vil prege samtaler om innvandring, integrering og mangfold, uavhengig av konteksten en samtaler om temaet i.

Bygnes (2012a) sin bruk av konseptet «ambivalens» vil være nyttig i analyser at intervjumaterialet ved at det kan belyse de uttrykk og fortellinger som inngår som en mellomposisjon mellom de som er «for» eller «imot». Bygnes er mindre opptatt av å identifisere og analysere utbredte diskurser blant sine informanter, og mer opptatt av hvordan informantenes perspektiver på multikulturalisme varierer. Et slikt fokus på nyanseringer vil være nyttig også i min studie.

2.4 Holdninger til innvandring, integrering og mangfold

Med økt migrasjon og økende kulturell, etnisk og religiøs mangfold, har innvandring og integrering blitt fremtredende og omstridte temaer i europeisk politikk (Ivarsflaten 2008; Kriesi mfl. 2008; Sides og Citrin 2007). Men frykt for innvandrere og innvandring har hatt en reell, men allikevel begrenset innvirkning og hvordan en stemmer ved valg (Blinder mfl., 2013:841). Det vil si at noen høyrepopulistiske partier har fått økt tilslutning, mens tradisjonelle høyreekstreme partier, med historiske røtter i fasisme og eksplisitt rasisme, har fått mindre tilslutning (Blinder mfl., 2013:841). Med utgangspunkt i tre statistiske spørreundersøkelser gjennomført i henholdsvis Storbritannia og Tyskland, undersøker Blinder mfl. (2013) den offentlige opinionens holdninger til innvandringspolitikk. Både sosiale normer mot fremmedfrykt, og motivasjon til å motstå fra fremmedfrykt, både ovenfor en selv og andre, er to prosesser som spiller inn og er avgjørende for hvordan respondentene i undersøkelser om holdninger til innvandring svarer. Dette omtaler Blinder mfl. (2013:842) som «*the antiprejudice norm*». I tillegg kan dette være med på å få en bedre forståelse av politisk oppførsel når det gjelder tematikk knyttet til innvandring, integrering og mangfold. Dette gjør at de som har

fremmedfiendtlige holdninger mest sannsynlig ikke vil gi utslag i holdningsundersøkelser fordi de vil være motiverte for å kontrollere de og forsøke å handle i overensstemmelse med «*the better angels of their nature*» (Blinder mfl., 2013).

Normen om fremmedfrykt og motivasjonen for å motstå fremmedfrykt som Blinder mfl. (2013) argumenterer for at påvirker hvordan respondentene i deres studie kan relateres til Hagelund sitt konsept om anstendighet (2003b). Argumentasjonen er lik i den forstand at det fremheves at det eksisterer en utbredt bekymring for å fremstå fremmedfiendtlig i tematikk knyttet til innvandring, integrering og mangfold. Dette vil igjen påvirke hvordan man handler og uttaler seg i situasjoner omkring dette. Begrepet om anstendighet vil være et nyttig analytisk konsept i analysen av intervjumaterialet i denne studien ved at det kan bidra til å belyse informantenes fortellinger om den lokale debatten som foregikk i etableringsfasen av asylmottaket.

2.5 Flyktninger, asylsøkere og asylmottak

Ettersom denne oppgaven omhandler hvordan beboere i norske lokalsamfunn opplever og erfarer tilstedeværelsen av et asylmottak og flyktninger i deres lokalsamfunn, vil jeg kort gjøre rede for hva flyktninger, asylsøkere og asylmottak er.

I Utlendingsloven (2008, § 28) blir det slått fast at en person skal anerkjennes som flyktning dersom han eller hun a) har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av etnisitet, avstamning, hudfarge, religion, nasjonalitet medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning, og er ute av stand til, eller på grunn av slik frykt er uvillig til, å påberope seg sitt hjemlands beskyttelse. Eller b) står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet.

Personer som søker beskyttelse (asyl) omtales formelt som asylsøker fram til søknaden om beskyttelse er behandlet av Utlendingsdirektoratet (UDI). De fleste som har søkt om beskyttelse i Norge bor på asylmottak. Til felles for de ulike asylmottakene er at det bor personer her som har søkt om beskyttelse i Norge, men de er i ulike faser av søknadsprosessen. I Norge eksisterer det åtte typer av asylmottak, henholdsvis ankomstsentre, akutt plasser, asylmottak for enslige mindreårige under 15 år, transittmottak, integreringsmottak, ordinære asylmottak, tilrettelagte avdelinger og ankomstransittmottak. Asylmottaket i «Erleskogen» var ett av omkring 250 asylmottak som ble opprettet i 2015 (jf. kap. 1).

2.6 Avslutning

I dette kapitlet har jeg gjort rede for et utdrag av tidligere forskning som har vært relevant for utformingen av forskningsspørsmålet i min studie. Jeg har vist til tre rapporter som tar for seg hvordan lokalsamfunn opplever det ha, eller å få, et asylmottak etablert i deres nabolag. Videre har jeg vist til studier av majoritetsnordmenn i nabolag preget av mangfold, samt studier av stedstilhørighet. Jeg har vist til studier med en diskursiv tilnærming til norsk innvandringsdebatt og, til slutt, enkelte statistiske undersøkelser av holdninger til innvandring, integrering og mangfold. Til slutt har jeg kort gjort rede hva flyktninger, asylsøkere og asylmottak er. I neste kapittel vil jeg gjøre rede for forskningsdesignet for studien.

3. Metode

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for utviklingen av forskningsdesignet for studien. Deretter vil jeg begrunne valget av kvalitative intervju som metode for datainnsamling, samt drøfte fordeler og ulemper med valgene som har blitt tatt. Videre vil jeg gjøre rede for gjennomføringen og analyseringen av intervjumaterialet. Deretter følger forskningsetiske hensyn som har blitt tatt samt en drøftelse omkring studiens reliabilitet, validitet og overførbarhet. Til slutt vil jeg gi en kort beskrivelse av caset og informantene i studien. Studien er meldt til, og godkjent av, Personvernombudet for forskning ved Norsk senter for forskningsdata (NSD).

3.1 Kvalitative intervju

Da jeg startet utformingen av forskningsdesignet for denne studien, var jeg interessert i hvordan folk bosatt i norske lokalsamfunn opplevde og erfarte flyktningssituasjonen i 2015 og 2016. Jeg ønsket å få bedre kunnskap om de lokale beboernes forestillinger om, og opplevelser av, møtene med de som kom for å besøke beskyttelse i Norge i denne perioden. En måte å få bedre kunnskap om dette på, var å snakke med folk bosatt i et lokalsamfunn hvor det ble opprettet et asylmottak. Det som motiverte meg til å studere nettopp dette var personlig interesse for tematikken og fordi jeg fikk mulighet til å delta i et større pilotprosjekt som gjennomføres ved Universitetet i Bergen.

Ettersom formålet med studien var å få kunnskap om opplevelser og erfaringer, benyttet jeg kvalitative intervju som metode for innsamling av data. Kvalitative intervju bygger på vitenskapsteorier om hermeneutikk og fenomenologi som omhandler henholdsvis læren om fortolkning av tekst og læren om fenomenene. Kvalitativ metode skiller seg fra kvantitativ metode hvor kunnskap genereres gjennom studier av større utvalg med det formål å beskrive årsakssammenhenger og teste hypoteser (Blaikie, 2010:25). Ettersom at jeg med denne studien ønsket å få bedre kunnskap om de lokale beboerne sine opplevelser og erfaringer, ikke å beskrive årsakssammenhenger eller teste hypoteser, var kvalitativ metode å foretrekke som metode for datainnsamling.

Jeg lot meg inspirere av grounded theory i utformingen av forskningsdesignet (Glaser og Strauss, 1967). Dette er en tilnærming som baserer seg på antagelsen om at kunnskap og teori produseres gjennom analyse av empiri (Glaser og Strauss, 1967). Jeg forsøkte derfor å ha en

mest mulig åpen tilnærming til forskningsfeltet ved at jeg ville bli kjent med det sosiale fenomenet som skulle bli studert. For å bli bedre kjent med Erleskogen som sted og de som bodde der, deltok jeg på ulike arrangementer i lokalsamfunnet og hadde uformelle samtaler med personer bosatt der. Dette gjorde jeg både i forkant av, og underveis i, datainnsamlingen. Jeg hadde også en uformell samtale med ansatte på asylmottaket hvor jeg også fikk omvisning.

Som tidligere nevnt, ønsket jeg å komme i kontakt med folk bosatt i et lokalsamfunn hvor det nylig hadde blitt etablert et asylmottak. Studien er derfor det metodelitteraturen omtaler som en case-studie, hvor lokalsamfunnet utgjør caset. Betegnelsen «case» kommer opprinnelig av det latinske «casus», som understreker betydningen av det enkelte tilfelle. Metodolitteraturen gir ulike definisjoner på hva en case-studie er (jf. Ragin og Amoroso 2011; Ragin og Becker 1992; Yin 1989), men felles for de ulike tilnærmingene er at case-studier forstås som intensive studier av én eller få analyseenheter. Det at jeg i denne studien tok for med et case, gjorde at jeg kunne få detaljerte og inngående beskrivelser av det som ble studert. På den andre siden kan en utfordring med case-studier være at det kan være utfordrende å utlede generelle betraktninger om de sosiale fenomenene som studeres på bakgrunn av analyser av én enhet (Blaikie, 2010:191). Ragin og Becker (1992:1) skriver at case-studier baserer seg på ideen om at; «*the objects of investigation are similar enough and separate enough to permit treating them as comparable instances of the same general phenomenon*» (Ragin og Becker, 1992:1). Utvalget av både case og informanter er, med andre ord, svært viktig for overførbarhet til andre case. Dette leder oss over på hvordan informantene i studien ble valgt ut.

Jeg kom i kontakt med den første informanten gjennom en felles bekjent. Dette var en person som hadde engasjert seg relativt mye som frivillig i lokalmiljøet. Videre spurte jeg den første informanten om hun kjente noen flere jeg kunne snakke med. I metodelitteraturen, omtales denne utvalgsmetoden som snøballmetode (Thagaard, 2003:54). Fire av informantene ble rekruttert på denne måten ved at den første informanten formidlet informasjon om min studie til andre lokale beboere både muntlig og via sosiale medier. Et problem med snøballmetoden er at utvalget kan komme til å bestå av personer innenfor samme nettverk (Thagaard, 2003:54). Dette viste seg å være tilfellet ved at de som ble rekruttert også hadde engasjert seg som frivillig i lokalmiljøet.

Samtidig som datainnsamlingen pågikk, skrev jeg feltnotater og påbegynte transkriberingen av intervjuene. Jeg begynte allerede da å få oversikt over de første fem intervjuene. Basert på dette fant jeg at informantene stilte seg nokså ulikt til etableringen til tross for at de alle hadde jobbet

som frivillig og på den måten vært i kontakt med beboerne på asylmottaket. Ettersom at denne gruppen stilte seg nokså ulikt til etableringen, ønsket jeg å videre snakke med denne gruppen av lokale beboere.

De fem neste informantene ble kontaktet på telefon eller på e-post ved at jeg fant kontaktinformasjon til sentrale institusjoner og frivillige organisasjoner i lokalsamfunnet. Jeg tok da hensyn til å få mest mulig variasjon med tanke på alder, kjønn og form for engasjement for asylmottaket. Jeg rekrutterte informanter relativt fort og vurderte dette som et tegn på at flere interesserte seg for studiens tematikk.

Jeg vurderte kontinuerlig størrelsen på utvalget underveis i analysen av datamaterialet. Rekrutteringen av informanter ble avsluttet da jeg opplevde hva metodelitteraturen omtaler som «teoretisk metning» [theoretical saturation] som innebar at datainnsamlingen pågikk så lenge den ga meg nye teoretiske innsikter (Charmaz, 2006:113). Prinsippet om teoretisk metning er på mange måter et ideal og det kan diskuteres om dette i det hele tatt er mulig å oppnå ettersom hvert intervju er unikt og bidrar til nyanseringer av det helhetlige datamaterialet. Men i løpet av de siste intervjuene opplevde jeg til en viss grad at informasjon gjentok seg og datainnsamlingen ble da avsluttet.

Det primære datagrunnlaget for denne studien er 10 kvalitative intervju med lokale beboere i lokalsamfunnet «Erleskogen». Jeg hadde samtaler med seks kvinner og fire menn i alderen 35 til 75 år. Alle informantene hadde bodd minst tre år i Erleskogen og flere hadde bodd der hele livet. 8 av informantene har bodd i Norge hele sitt liv. 2 er født i henholdsvis et annet skandinavisk land og et asiatiske land. Alle har imidlertid bodd i Norge i størsteparten av sitt liv og alle har bodd i lokalsamfunnet i mer enn tre år. 8 av 10 informanter var i arbeid og de aller fleste hadde høyere utdanning. Til felles for informantene er at de alle hadde engasjert seg som frivillige i lokalsamfunnet, gjennom for eksempel idrett, lokallag, språkkafé og ulike trossamfunn. 8 av informantene hadde hatt relativt mye kontakt med beboerne på asylmottaket. 2 hadde mindre kontakt. Alle informantene ga allikevel interessant informasjon om opplevelser og erfaringer av det å få et asylmottak etablert i deres lokalsamfunn.

3.2 Gjennomføring av intervjuene

Jeg benyttet en intervjuguide under intervjuene for å sikre at vi var innom den samme tematikken under hver samtale. Denne ble utformet semi-strukturelt som vil si at den besto av

overordnet tematikk og spørsmål, men hvor det ble gjort tilpasninger underveis i intervjuene, blant annet ved at rekkefølgen på tematikk og spørsmål varierte (Kvale og Brinkmann, 2015:156-157). Intervjuguden besto av syv tematiske deler, og under hver av disse hadde jeg formulert underspørsmål⁴. Blant annet ble informantene spurt om, og i så fall hvilke, forventninger eller forestillinger de hadde til etableringen. Informantene ble også spurt om, og i så fall hvilke, erfaringer de hadde fått etter etableringen og om de hadde gjort seg noen tanker om tiden etter at asylmottaket skulle legges ned. Det siste temaet i intervjuguiden handlet om refleksjoner rundt flyktnings situasjonen i 2015 og 2016 mer generelt. Intervjuguiden ble delvis utformet med inspirasjon fra tematikk og spørsmål som andre deltagere i pilotprosjektet allerede hadde formulert. Intervjuguiden ble, som navnet tilsier, benyttet som en guide eller veileder for samtalen. Samtidig var jeg bevisst på å la informantene snakke mest mulig fritt for på den måten å skape en naturlig flyt i samtalen.

Det ble ikke gjort store endringer i intervjuguiden med tanke på tematikk underveis i datainnsamlingen, men formuleringen på enkelte spørsmål ble endret etter at pilotintervju ble gjennomført i forkant av selve intervjuene og etter de første intervjuene. Enkelte spørsmål ble dessuten fjernet og lagt til basert på vurderinger av hva informantene var opptatt av å snakke om innenfor rammene av studiens tematikk og overordnede formål. For eksempel fortalte flere av informantene at de ikke merket så mye til asylmottaket. Under de første intervjuene antok jeg at dette var positivt og informantene ble ikke spurt noe videre om dette. Etter hvert fikk jeg imidlertid inntrykk av at dette ikke var utelukkende positivt for alle og at flere faktisk ønsket at de hadde merket mer til dets tilstedeværelse. Videre passet jeg derfor på å spørre om deres vurderinger av om de merket mye eller lite til tilstedeværelsen av asylmottaket i de neste intervjuene.

Intervjuene ble tatt opp lydbånd etter samtykke fra informantene. Lydopptakene gjorde at jeg kunne konsentrere meg om hva informantene sa, uten å bruke mye tid på å notere. Jeg fikk dessuten tid til å skrive ned ikke-verbal adferd som jeg mente hadde betydning for hva informantene sa. For det andre var opptakene nyttige i analysen av datamaterialet ved at jeg hadde tilgang på ordrette gjengivelser av samtalen. Ulemper med bruk av lydopptaker under intervju kan være at informantene opplever intervjusituasjonen som noe kunstig, og i noen tilfeller ubehagelig (Weiss, 1994:53). I tillegg kan en som forsker oppleve at viktig tilleggsinformasjon faller bort ved at informantene formulerer seg mer direkte etter at

⁴ Vedlegg 2: Intervjuguide.

lydopptakeren blir slått av (Weiss, 1994:53). Jeg opplevde ikke disse mulige ulempene som store problem.

Intervjuene hadde en varighet på mellom 50 til 90 minutter og ble gjennomført i månedene september og oktober 2016. To av intervjuene fant sted hjemme hos informantene, fire på jobben til informantene, tre på seminarrom på universitetet og et på kafé. Jeg opplevde at intervjuene som fant sted hjemme hos informantene fungerte best. Dette fordi jeg opplevde at informantene var komfortable med intervjusituasjonen ved at de befant seg på et kjent sted. Intervjuene som fant sted på informantens arbeidsplass fungerte bra ved at informantene var på et kjent sted. På den andre siden opplevde jeg at informantene hadde dårlig tid ettersom intervjuene foregikk i arbeidstiden. To av intervjuene som fant sted på seminarrom på universitetet fikk noe dårligere start enn de andre intervjuene ettersom seminarrommene var opptatt da jeg kom til tross for at de allerede var reservert. Selve intervjusituasjonen fungerte derimot godt. Det siste intervjuet på kafé fungerte bra ved at vi befant oss på en rolig på kafé på ettermiddagen med få mennesker.

Fremvisning av bilder, også omtalt som «photo elicitation», ble benyttet som supplerende metode for datainnsamling. Hensikten med å benytte bilder under intervjuene var å innhente rike narrativer og taus kunnskap ved at bilder er visuelle uttrykk som kan fremlokke en annen type kunnskap som ikke hadde kommet til uttrykk gjennom muntlig samtale (Vassenden og Andersson, 2010).

Proessen med å velge ut bilder var noe krevende ved at det var vanskelig å ta den endelige beslutningen på hvilke bilder jeg ønsket å benytte. Den endelige beslutningen tok jeg etter det første pilotintervjuet og etter samtale med andre forskere og prosjektdeltagere. Ettersom jeg i utgangspunktet ønsket å snakke om flyktningsituasjonen både i internasjonal, nasjonal og lokal kontekst, valgte jeg bilder som jeg tenkte kunne gi assosiasjoner til alle tre kontekstene. Bildene jeg valgte å benytte meg av illustrerer situasjoner som har blitt publisert i norske og internasjonale medier ved flere anledninger; 1) Logoen til organisasjonen «Refugees welcome to Norway», 2) grenseovergang Norge-Russland, 3) grenseovergang Ungarn-Serbia og 4) en båt med flyktninger over Middelhavet⁵.

Vassenden og Andersson (2010) fremhever blant annet på to forhold som kan by på utfordringer ved fremvisning av bilder som metode. For det første forutsetter fremvisning av bilder at

⁵ Vedlegg 3: Bilder fremvist under intervjuene.

informantene er villige til å utforske bildene (Vassenden og Andersson, 2010:152). For det andre kan fremvisningen av bilder gjøre at informantene mistenker at forskeren forventer «korrekte» svar (Vassenden og Andersson, 2010:152). På bakgrunn av dette bestemte jeg meg for å vise bildene mot slutten av intervjuene for å unngå å legge for mange føringer på informantenes fortellinger.

Jeg opplevde ikke at informantene hadde vanskeligheter med å kommentere bildene. I noen tilfeller beskrev informantene kun hva de konkret så, mens i andre tilfeller ga de en mer detaljerte beskrivelse av hva de så og hvilke assosiasjoner de fikk. I noen tilfeller fikk jeg imidlertid inntrykk av at informantene mistenkte at jeg forventet spesifikke svar da jeg fremviste bildene. For eksempel spurte den første informanten om hun hadde gitt et godt nok svar etter at det andre bildet ble fremvist. Etter dette inkluderte jeg et mer åpent spørsmål før jeg viste bildene; om det var noen konkrete bilder eller hendelser som de spesielt husket eller hadde gitt inntrykk på dem i forbindelse med flyktnings situasjonen. Etter at det mer åpne spørsmålet ble inkludert i forkant av fremvisningen, så jeg det ikke nødvendig å fremvise alle bildene under hvert intervju ettersom dette var tematikk de allerede hadde snakket om i det mer åpne spørsmålet i forkant. Spesielt refererte flere av informantene til bildet av 3 år gamle Aylan Kurdi da de ble spurt om det var konkrete bilder som de spesielt husket fra perioden. Bildene ble fremvist i fem av intervjuene.

Jeg vil vurdere fremvisningen av bilder som en god metode for datainnsamling fordi de inviterte til andre samtaleemner enn det som blir utformet i intervjuguiden (Vassenden og Andersson 2010; Harper 2002). For eksempel kom flere av informantene inn på asylpolitiske spørsmål da bildene ble fremvist. Dette var tematikk jeg ikke hadde formulert i intervjuguiden. Fremvisningen av bilder fungerte dessuten spesielt godt som supplement til retrospektive spørsmål om fortiden. For eksempel var et av bildene som ble fremvist et bilde av flyktninger som kom syklende over Storskog i høstmånedene 2015. Dette var hendelser som fant sted før jeg startet datainnsamlingen. Imidlertid innså jeg underveis i datainnsamlingen at jeg hadde med for mange bilder. Etter at 2-3 bilder ble fremvist, opplevde jeg at enkelte av informantene mistenkte at jeg forventet «korrekte» svar. I en senere studie kan det derfor være nyttig å fremvise færre bilder.

3.3 Forskerrollen

Før og underveis i datainnsamlingen reflekterte jeg over om min rolle som forsker og sosiologstudent kom til å påvirke samtalene jeg hadde med informantene. Intervjusituasjonen i seg selv kan sies å være noe unaturlig. Dette fordi intervju i forskningssammenheng blir gjennomført fordi en forsker ønsker å få mer kunnskap om hvordan andre for eksempel opplever og erfarer spesifikke hendelser eller situasjoner. Det kan argumenteres for at det eksisterer et asymmetrisk maktforhold mellom forsker og informant under intervju (Kvale og Brinkmann, 2015:51). Det er for eksempel jeg som forsker som definerer situasjonen, introduserer tema for samtalen og gjennom intervjusituasjonen beslutter hvilke svar jeg ønsker å følge opp. For å utjevne denne balansen lot jeg informantene i stor grad føre samtalene innenfor rammene av tematikken jeg hadde formulert på forhånd.

Før og underveis i datainnsamlingen reflekterte jeg dessuten over om det at jeg er en norskfødt, ung kvinne kom til å påvirke samtalene. Det at jeg er ung kvinne opplevde jeg ikke som et stort problem, men det kan tenkes at det at jeg er født og oppvokst i Norge delvis har påvirket samtalen. Dette fordi studien innebar at jeg studerte deler av min egen kultur. Det knyttes fordeler og ulemper til dette. På den ene siden kan dette ha vært fordel ved at vi snakket samme språk. På den andre siden eksisterer det i vår egen kultur hva Giddens (1976:16) omtaler som «taus kunnskap» [mutual knowledge]. Slik kunnskap kan være vanskelig å gripe om ettersom dette er kunnskap som kan tas for gitt og dermed ikke blir så lett oppdaget og satt ord på. Dette var tydelig tilfellet under flere av intervjuene. Ved flere anledninger opplevde jeg at slik taus kunnskap ikke kom til uttrykk muntlig. Det kan være flere årsaker til dette, men en årsak kan være at informantene opplevde at jeg forsto, og i noen tilfeller var enige med, det de sa. Det kan tenkes at informantene kan ha hatt interesse av å fremstille seg selv i et bestemt lys, spesielt i dette tilfellet ettersom tematikk knyttet til innvandring og mangfold kan sies å være polariserende. For å avdekke taus kunnskap, stilte jeg oppfølgingsspørsmål og avklaringsspørsmål underveis i intervjuene slik at informantene hadde mulighet til å bekrefte eller avkrefte om jeg hadde forstått dem riktig.

Et siste forhold jeg reflekterte over, var min rolle som tidligere ansatt på et asylmottak. Dette opplevde jeg imidlertid ikke som et stort problem under intervjuene. Derimot opplevde jeg det heller som fordel ved at jeg har mye kunnskap om asylmottak, drift og organisering samt at jeg har snakket mye med både lokale beboere og beboere på asylmottak tidligere.

3.4 Analysering av intervjudataene

Lydopptakene av intervjuene ble transkribert fortløpende underveis i datainnsamlingen. Transkripsjonene og feltnotatene jeg skrev underveis i datainnsamlingen ga meg god oversikt over intervjumaterialet. Selve prosessen med å transkribere intervjuene ga meg dessuten en unik nærhet til det empiriske materialet. Jeg tok utskrift av transkripsjonene og leste de systematisk i flere omganger. Det første steget i analyseringen av datamaterialet var at jeg gjorde en «åpen koding», en prosess inspirert av grounded theory (Kvale og Brinkmann, 2015:226). I denne prosessen undersøkte jeg dataene nøye med sikte på å sammenligne, konseptualisere og kategorisere dataene (Strauss og Corbin, 1990:61).

Som tidligere nevnt, lot jeg meg inspirere av grounded theory (Glaser og Strauss, 1967) i utformingen av forskningsdesignet. Jeg vil imidlertid ikke hevde at jeg var fullstendig frifunnet fra sosiologisk teori verken før eller under datainnsamlingen. Layder (1998) argumenterer for at man som forsker aldri kan være fullstendig frifunnet fra teoretiske ideer og antagelser når vi studerer sosiale fenomener. Ifølge Layder (1988:33-34) kan vi som forskere aldri komme utenom det å analysere data «*with theory in mind*». Jeg forsøkte allikevel å være bevisst mine teoretiske antagelser og etterstrebe hva Christensen (1988:80) omtaler som «*teoriåpenhet*». Jeg startet ikke med en ferdig formulert problemstilling. Denne ble utviklet underveis ved at jeg lot informantene eller karakteristika ved feltet selv «vise» hva det var relevant å fokusere på (Christensen, 1998:80).

For eksempel fant jeg relativt fort ut etter de første intervjuene at ulike perspektiver på symbolske grenser og grensesetting kunne være relevant for å belyse intervjumaterialet og forskningsspørsmålet. Jeg kodet dermed dataene etter hvem grensene ble trukket mellom, i hvilke situasjoner de ble trukket og hvordan de ble trukket. Parallelt med dette kodet jeg datamaterialet tematisk etter samtaleemner. Helt konkret innebar kodingen at jeg fysisk «klipte ut» tekst som omhandlet symbolsk grensesetting og deretter opprettet nye dokumenter hvor jeg «limte inn» dette tematisk i ulike word-dokumenter. Jeg opererte også med ulike fargekoder. Deretter sammenlignet jeg de ulike kodene og så spesielt etter likheter og forskjeller. Som et resultat av dette satt jeg igjen med to overordnede kategorier basert på hvem grensene ble trukket mellom. Den første kategorien mellom informantene og andre lokale og den andre mellom informantene og beboerne på asylmottaket. Basert på dette lette jeg igjen etter meningsmønstre og, hva jeg i denne oppgaven har valgt å omtale som, «*motdiskurser*». Som beskrevet i kapittel 2, viser en diskurs til en bestemt måte å tale om og forstå verden (eller et

utsnitt av verden) på (Jørgensen og Phillips, 1999:9). Hensikten med å vise til meningsmønstre og motdiskurser er for å vise tendenser i intervju materialet, samt vise til variasjon og nyanser.

Flere av informantene fortalte at de enten selv, eller opplevde at andre, kjente på usikkerhet da det ble kjent at det skulle bli etablert et asylmottak i Erleskogen. I kapittel 6 og 7 har jeg latt meg inspirere av Blumer (1954) sitt begrep om «sensitizing concept» for å identifisere ulike fortellinger av «usikkerhet». Jeg forstår «usikkerhet» som et empirinært begrep fra informantenes egne fortellinger.

3.5 Forskningsetiske problemstillinger

Etiske problemstillinger preger hele intervjuundersøkelsen fra utarbeidelsen av studien til at det endelige produktet foreligger (Kvale og Brinkmann, 2015:97). I utarbeidelsen av studien ble et informasjonsskriv utformet⁶. Personvernforbundet for forskning (2017) skriver at for at samtykke til deltakelse i forskning skal være gyldig, må det være frivillig, uttrykkelig og informert. Dette omtales ofte som informert samtykke og er et viktig prinsipp for etisk forskning (Kvale og Brinkmann, 2015:104). Informasjon om studiens overordnede formål og hovedtrekkene i studien ble beskrevet i dette informasjonsskrivet som informantene ble gitt i forkant av intervjuene. For å ivareta informantenes anonymitet har informantene, lokalsamfunnet og frivillige organisasjoner blitt gitt fiktive navn. Transkripsjonene er skrevet på bokmål.

Det knyttes forskningsetiske problemstillinger til fremvisning av bilder som metode for datainnsamling. Clark-Ibáñez (2004:1509) peker blant annet på at forskeren må være varsom på å fremvise hva han omtaler som «*visually arresting images*». Jeg valgte derfor ikke å fremvise bilder som jeg hadde en mistanke om at utelukkende kom til å gjøre informantene ubekvemme. For eksempel fremviste jeg ikke bilder av små barn i nød til tross for at slike bilder ofte har blitt brukt i media. På den andre siden valgte jeg ut bilder som for mange kan oppleves ubehagelig å se på og kommentere ettersom at de illustrer folk på flukt. Dette gjelder for eksempel bildene av båten over Middelhavet og bildene av grenseovergangene mellom Norge og Russland og mellom Ungarn og Serbia. Årsaken til at jeg viste disse bildene var at jeg tenkte at de for noen ville gi andre assosiasjoner, som for eksempel holdninger til det å ha strengere grensekontroll mellom land. Et av bildene som vekket noe ubehag hos enkelte av informantene

⁶ Vedlegg 1: Informasjonsskriv.

var bildet av båten over Middelhavet. Bildene av grenseovergangene vekket assosiasjoner til et behov for å hjelpe av enkelte og et behov for strengere asylpolitikk av andre.

3.6 Vurderinger av reliabilitet, validitet og overførbarhet

Underveis i hele studien, fra utarbeidelse av forskningsdesignet til ferdigstilling av masteroppgaven, har jeg reflektert rundt studiens kvalitet og framstilling (Tjora, 2017:231). Det vil si at jeg kontinuerlig har gjort vurderinger av reliabilitet, validitet og overførbarhet.

Reliabilitet innen kvalitativ forskning har med forskningsresultatenes troverdighet å gjøre (Kvale og Brinkmann, 2015:276). Reliabilitet behandles ofte i sammenheng med spørsmålet om hvorvidt et resultat kan reproduseres på andre tidspunkter av andre forskere (Kvale og Brinkmann, 2015:276). Som tidligere nevnt, inngår min studie som en del av et større pilotprosjekt ved Universitetet i Bergen. I den forbindelse hadde jeg jevnlig kontakt og deltok i diskusjonsfora med de andre prosjektdeltagerne angående tematikk og analytisk tilnærming. Jeg hadde dessuten jevnlig faglige diskusjoner med veileder og medstudenter. Dette bidro til at jeg kontinuerlig reflekterte over egen praksis både før, under og etter datainnsamlingen og i analysen av intervjumaterialet.

Andre forhold som styrker studiens troverdighet er at jeg for det første utformet en semi-strukturert intervjuguide som sørget for at jeg i samtalene med informantene var innom de samme temaene og spørsmålene. For det andre anvendte jeg lydopptaker under intervjuene, samt transkriberte de i etterkant. På den måten kunne jeg kontinuerlig se tilbake på lydopptakene og transkripsjonene av de for å få nøyaktige beskrivelser av informantenes utsagn. Å analysere intervju innebærer at jeg som forsker fortolker informantenes allerede fortolkede verden, såkalt «dobbelt hermeneutikk» (Giddens, 1976). For å vise transparens har jeg derfor tatt med utdrag fra intervjuene med den hensikt å åpne opp for at leseren kan gjøre sine egne tolkninger av informantenes utsagn. Jeg har også forsøkt å gi «tykke beskrivelser» [thick descriptions] (Geertz, 1973) av informantenes utsagn. Det vil si at jeg har beskrevet deres utsagn i den sammenheng deres utsagn inngår i. Dette har jeg gjort for å gi leseren en mulighet til å vurdere rimeligheten i mine analyser. Jeg har markert med «[...]» der deler av sitatene er fjernet. Her er deler av sitatene fjernet fordi jeg ikke mener at det som er utelatt tilfører sitatene mer mening enn det jeg har valgt å beholde.

På den andre siden kan det diskuteres om kunnskap fra denne studien lar seg reprodusere av en annen forsker på et annet tidspunkt. Innenfor et sosialkonstruktivistisk vitenskapssyn betrakter man kunnskap som sosialt konstruert og noe som foregår i interaksjonen mellom mennesker, her mellom informantene og meg som forsker (Silverman, 2011:181). Det kan dermed argumenteres for at en annen forsker på et annet tidspunkt ikke ville ha fått samme kunnskapen som jeg fikk. I tillegg mener jeg at tidsaspektet i denne sammenheng er viktig. Jeg gjennomførte samtaler med informantene i denne studien på et spesifikt tidspunkt og deres opplevelser og erfaringer av å ha et asylmottak i deres nabolag vil trolig bli endret av levd erfaring.

Validitet innen kvalitativ forskning handler om hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke (Kvale og Brinkmann, 2015:276). Validitet refererer til studiens gyldighet og om hvorvidt de svarene vi får i forskningen, faktisk er svar på de spørsmål vi forsøker å stille (Tjora, 2017:232). Jeg benyttet en semi-strukturert intervjuguide med overordnet tematikk som sikret at vi under alle intervjuene var innom det jeg ønsket å undersøke. I tillegg stilte jeg kontinuerlig oppfølgingsspørsmål underveis i intervjuene for sikre at jeg forsto informantene riktig.

Et annet forhold jeg reflekterte over i forhold til studiens validitet, var om informantene i studien kan ha hatt ønske om å fremstå på en spesifikk måte eller skape et spesifikt inntrykk overfor meg som forsker. Dette kan sies å være spesielt viktig å være klar over i min studie ettersom tematikk som omhandler innvandring og mangfold kan sies å være polariserende temaer. Målsetningen med denne studien var imidlertid å få bedre kunnskap om informantenes opplevelser og erfaringer, og vurderinger av hvordan informantene fremstår er derfor interessant, men ikke avgjørende for min analyse. Det er imidlertid et viktig forhold jeg var klar over under analysen av intervjumaterialet.

Det er en pågående debatt blant samfunnsvitere om hvorvidt, og i så fall hvordan, en kan generalisere i kvalitativ forskning (jf. Flyvbjerg 2006; Gobo 2004). Thagaard (2003:170) mener at overførbarhet er et mer treffende begrep i kvalitativ forskning og henviser i den sammenheng til at den forståelsen som utvikles innenfor rammene av et enkelt prosjekt, også kan være relevante i andre situasjoner. På den ene siden kan det argumenteres for at studien i Erleskogen er et tilfelle av noe større ettersom det i perioden ble opprettet rundt 250 asylmottak som følger av høye asylankomster til Norge (jf. kap. 1). På den andre siden har jeg «kun» snakket med 10 lokale beboere, samt at studien i seg selv er kontekstuellet betinget i både tid og rom.

Vurderinger av utvalg av case og informanter er viktig for overførbarhet fra en studie til en annen. Gobo (2004:441) argumenterer for at man i kvalitativ forskning ikke kun bør søke å få variasjon i utvalget med tanke på kvantifiserbare variabler som for eksempel kjønn, alder og utdanning. Derimot bør forskeren fokusere på sosiale prosesser som for eksempel relasjoner, situasjoner og følelser (Gobo, 2004:443). Som beskrevet gjennomgående i dette kapittelet har jeg derfor valgt ut informanter og utdrag fra intervju materialet med den hensikt å belyse og diskutere forskningsspørsmålet om opplevelser og erfaringer av å ha et asylmottak i lokalsamfunnet. Jeg har vist til tendenser, men også til nyanser for å vise variasjon. Med dette har jeg forsøkt å vise til aspekter som kan ha relevans for andre lignende tilfeller. I tillegg har jeg gjennom hele oppgaven forsøkt å vise transparens både metodisk og analytisk slik at leseren selv kan vurdere overførbarhet til andre tilfeller.

3.7 Beskrivelse av caset og informantene

Erleskogen er et lokalsamfunn på Vestlandet med rundt 6000-7000 innbyggere. Lokalsamfunnet ble utbygd på 1950-tallet og utgjør dermed en av de første drabantbyene i området. Lokalsamfunnet ble av informantene beskrevet som et attraktivt boligområde hvor mange i middelklassen bor. Informantene forteller at flere lokale beboere er samfunnsengasjerte og er aktive i frivillig arbeid. Asylmottaket i Erleskogen ble etablert på høsten 2015 og hadde en driftsavtale på rundt ett år. Lokalsamfunnet fikk da en økning i mangfold.

Nina er en dame i 30-årene som bor sammen med sin familie. Hun tilbringer mye tid i lokalsamfunnet og har engasjert seg frivillig både i forkant og under perioden hvor asylmottaket var i lokalsamfunnet. Nina har mye kontakt med andre frivillige i nabolaget. Hun har høyere utdanning og har bodd i lokalsamfunnet i flere år. Nina deltok på informasjonsmøter i forkant av opprettelsen. Hun har hatt en del kontakt med ledelsen og beboerne på asylmottaket. Flere har hun fremdeles kontakt med.

Eva er en dame i 40-årene som bor sammen med sin mann og barn. Hun har høyere utdanning. Hun har bodd i lokalsamfunnet i flere år, men har ikke vokst opp her. Eva deltok på informasjonsmøter i forkant av opprettelsen og har engasjert seg i aktiviteter for barn i lokalsamfunnet og på mottaket. Eva har vært med på å samle inn klær og idrettsutstyr til beboerne på asylmottaket. Hun har hatt noe kontakt med ledelsen på asylmottaket, men ikke så mye med beboerne foruten om barna.

Tore er en mann i 50-årene og bor i lokalsamfunnet sammen med samboer og barn. Han har bodd i lokalsamfunnet i størsteparten av sitt liv. Tore har høyere utdanning. Tore har ikke har engasjert seg som frivillig i tilknytning til asylmottaket, men at han generelt er engasjert i tematikken. Han derfor deltok på informasjonsmøter som ble holdt i forkant av opprettelsen og leser generelt mye om flyktningssituasjonen både lokalt, nasjonalt og internasjonalt i aviser og på sosiale medier.

Jens i 70-årene har høyere utdanning og har bodd i lokalsamfunnet i store deler av sitt voksne liv. Jens er generelt interessert i flyktningssituasjonen. Han deltok på informasjonsmøter i forkant av etableringen. Jens har ikke hatt så mye kontakt med ansatte på asylmottaket, men mye med beboerne. Enkelte av beboerne har han fremdeles kontakt med.

Sandra i 40-årene har høyere utdannelse og har bodd i lokalsamfunnet i store deler av sitt liv. Hun bor sammen med mann og barn. Sandra har engasjert seg mye som frivillig i lokalsamfunnet, blant annet i forhold til idrett og lokale arrangement. Sandra deltok ikke på informasjonsmøter i forkant og forteller at hun ikke har engasjert seg som frivillig i tilknytning til asylmottaket. Hun har bidratt med innsamling av klær og annet utstyr til beboerne.

Erlend er en mann i 60-årene som bor sammen med sin kone. Han deltok på informasjonsmøter i forkant og har jobbet som frivillig i språkkafeen som ble organisert for beboerne på asylmottaket. Erlend har jobbet mye som frivillig både i og utenfor lokalsamfunnet. For eksempel har han engasjert seg i velforeningen Global Verden. Han har både hatt mye kontakt med ledelsen og beboerne på asylmottaket.

Marianne bor sammen med sine barn og har bodd i området i noen år. Hun er i 30-årene og er opprinnelig fra en annen by i Norge. Marianne er aktiv i velforeningen Global Verden og forteller at hun flyttet til området mye fordi hun ønsket å engasjere seg i denne velforeningen. Hun har høyere utdanning. Marianne har hatt en del kontakt med ledelsen på asylmottaket og andre frivillige organisasjoner.

Ole er en mann i 40-årene. Han bor sammen med kone og barn og har også engasjert seg som frivillig i tilknytning til idretten. Ole har bodd i lokalsamfunnet i store deler av sitt liv. Han har ikke hatt så mye kontakt med ledelsen på asylmottaket, men har hatt en del kontakt med voksne beboere på asylmottaket som har deltatt i idretten. Ole deltok på informasjonsmøter i forkant av opprettelsen.

Astrid er, i likhet med Jens, pensjonist og forteller at det i hele hennes liv har vært spesielt viktig for henne å jobbe med mennesker fra andre land og kulturer. Astrid er i 70-årene og har høyere utdanning. Hun har hatt en del kontakt med ledelsen og beboerne på asylmottaket, samt med andre frivillige initiativ som engasjerte seg for asylmottaket.

Mona i 60-årene er en dame som har bodd i lokalsamfunnet i store deler av sitt voksne liv. Mona har i flere perioder bodd i utlandet. Mona er spesielt opptatt av barn og det var barn og kvinner hun spesielt ønsket å engasjere seg for da det ble kjent at det skulle etableres et asylmottak i lokalsamfunnet. Hun deltok på informasjonsmøter i forkant og har hatt en del kontakt med ledelsen på asylmottaket. Hun har hatt noe kontakt med beboere, men forteller at hun skulle ønske at hun hadde fått bedre kontakt.

3.8 Avslutning

I dette kapittelet har jeg gjort rede for forskningsdesignet utformet for denne studien. Herunder har jeg gjort rede for metodisk og analytisk tilnærming til forskningsfeltet. Jeg har gjort rede for og begrunnet valg av kvalitative intervju og fremvisning av bilder som metode for datainnsamling. Deretter gjorde jeg rede for hvordan intervjumaterialet ble analysert. Videre gjorde jeg rede for refleksjoner omkring etisk forskning og studiens troverdighet, relevans og overførbarhet. Til slutt fulgte en kort presentasjon av informantene i studien.

4. Teoretisk rammeverk

Underveis i datainnsamlingen og i analysen av datamaterialet, fant jeg ut at ulike teoretiske perspektiver på symbolske grensesettingsprosesser og -overskridelser kunne bidra til å belyse deler av intervjumaterialet. Med utgangspunkt i å analysere symbolsk grensesetting, fant jeg ut at praksiser av symbolske grensesettingsprosesser og -overskridelser foregår på ulike måter, for eksempel på bakgrunn av etnisitet, kultur og kjønn. Jeg leste meg dermed opp på ulike teoretiske perspektiv på dette og vurderte enkelte bidrag i denne litteraturen som nyttig for analysen.

Som senere vil bli gjort rede for, innebærer prosesser av symbolsk grensesetting kategoriseringer av folk og handlinger, både av oss selv og andre. Videre inngår symbolsk grensesetting som en sentral del av utviklingen av selvet, identitet og gruppetilhørighet. For å belyse dette, anså jeg ulike perspektiv på solidaritet, fellesskap og likhetstankegang som fruktbare for analysen. Det skulle dessuten vise seg at mange av informantene stilte seg nokså ulikt til etableringen av asylmottaket og til mangfold generelt. Jeg vurderte dermed teorier om ambivalens som nyttige for å belyse slike uttrykk.

I dette kapittelet vil jeg gjennomgå ulike teoretiske bidrag som vil være nyttige for å analysere intervjumaterialet. Til sammen utgjør de ulike teoribidragene det teoretiske rammeverket for analysen. En presentasjon av de ulike teoretiske perspektivene, samt relevans for min studie, følger rekkefølgen presentert over.

4.1 Symbolske og sosiale grenser

Lamont og Molnár (2002:168) argumenterer for at et gjennomgående aspekt i perspektiver på grensesetting [boundary work] på tvers av ulike disipliner, er søken etter en forståelse av hvordan symbolske ressurser [symbolic resources] er med på å frembringe, opprettholde eller oppløse institusjonaliserte former for sosial ulikhet. Symbolske ressurser kan for eksempel være konseptuelle distinksjoner, fortolkende strategier eller kulturelle tradisjoner som tas i bruk for å frembringe, opprettholde eller oppløse ulike former for sosial ulikhet. Lamont og Molnár introduserer et konseptuelt skille mellom symbolske og sosiale grenser med den hensikt å fange opp slike prosesser på en mer hensiktsfull måte (Lamont og Molnár, 2002:168).

Sosiale grenser [social boundaries] blir av Lamont og Molnár (2002:168) beskrevet som objektiverte former for sosiale forskjeller manifestert i ulik tilgang til og ulik fordeling av materielle og ikke-materielle ressurser og sosiale muligheter. Dersom en gruppe har tilgang til ressurser i et samfunn, mens andre ikke, eksisterer det dermed et sosialt skille mellom gruppene. Symbolske grenser [symbolic boundaries] blir derimot definert som konseptuelle distinksjoner skapt av sosiale aktører for å kategorisere objekter, folk, handlinger, tid og rom (Lamont og Molnár, 2002:168). De symbolske grensene fungerer videre som verktøy [tools] individer og grupper av individer strider om og blir enige om i definisjoner av virkeligheten. Symbolske grenser separerer mennesker i grupper og genererer følelser av likhet og gruppedlemskap (Lamont og Molnár, 2002:168).

Lamont og Molnár (2002:168) argumenterer for at symbolske grenser er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig forutsetning for eksistensen av sosiale grenser. De to formene for grensesettingsprosesser må derfor bli sett på som like virkelige og viktige (Lamont og Molnár, 2002:169). Med andre ord er det ikke nødvendigvis slik at måten man kategoriserer den sosiale verden nødvendigvis fører til objektivert sosial ulikhet mellom individer og grupper. Symbolske grenser vil kun skape objektivert sosial ulikhet dersom det eksisterer en bred enighet om de symbolske grensene (Lamont og Molnár, 2002:168-169). Kun da vil de symbolske grensene bli sosiale grenser (Lamont og Molnár, 2002:169).

Symbolske og sosiale grenser skiller seg fra hverandre ved at de symbolske grensene eksisterer intersubjektivt mellom individer og blir kontinuerlig definert og redefinert i relasjon til noe annet enten det er objekter, folk, handling, tid eller rom (Lamont og Molnár, 2002:169). De sosiale grensene får derimot uttrykk gjennom objektiverte atskillelser av individer (Lamont og Molnár, 2002:169). Et eksempel på sistnevnte, kan være etnisk segregasjon.

Praksiser av symbolsk grensesetting står sentralt i konstruksjonen av selvet og grensene oppstår i prosesser når vi forsøker å definere hvem vi er (Lamont, 1992:11). Ifølge Lamont, trekker vi kontinuerlig slutninger hva gjelder våre likheter og ulikheter til andre og på den måten indirekte produserer typifiseringssystemer (Lamont, 1992:11). Selvet utvikles, med andre ord, relasjonelt ved at vi definerer oss selv vis-à-vis andre. For det første trekkes grenser som en del av en prosess for identitetsskaping, når vi definerer hvem vi selv er, hvem andre er og relasjonene våre til andre (Lamont, 1992:11). Ved å generere forskjeller til andre, signaliserer vi på samme tid vår identitet og utvikler fornemmelser av sikkerhet, verdighet og respekt ettersom en del av vår daglige aktivitet, ifølge Lamont, er orientert mot å unngå skam og opprettholde en positiv selvidentitet (Lamont, 1992:11). For det andre trekkes grenser for å utvikle en form for

gruppefølelse ved at grensene som trekkes er med på å skape bånd mellom de vi opplever deler samme følelser og oppfattelser, samt til de vi opplever reagerer likt i forhold til symbolske overtredelser (Lamont, 1992:12).

I denne studien er det først og fremst prosesser av symbolsk grensesetting jeg vil analysere. Det er ikke de objektiverte formene for sosial ulikhet jeg her søker å studere, men hvordan lokale beboere kategoriserer seg selv og andre, både andre lokale beboere og beboerne på asylmottaket.

4.2 Hverdagskosmopolitisme og multiple kosmopolitismer

Som tidligere nevnt tidligere, står symbolske grensesettingsprosesser sentralt for å utvikle en form for gruppefølelse ved at grensene som trekkes er med på å skape bånd mellom de vi oppfatter som like oss selv (Lamont, 1992:12). Slike symbolske brobyggingsprosesser [bridging], blir av Lamont forstått som det motsatte av å trekke grenser (Lamont, 2000:249). Dette omtales som «ordinary cosmopolitanisms», som blir definert som; «*strategies used by ordinary people to bridge boundaries with people who are different from them*» (Lamont og Aksartova, 2002:1).

Lamont og Aksartova (2002:2) påpeker at kosmopolitisme i litteraturen ofte blir konseptualisert «*in terms of allegiance to the word community of humankind and almost always defined in contrast to nationalism [...]*». Dette fordi nasjonale grenser står sentralt i prosesser av å trekke grenser mellom «oss» og «dem» og for å hierarkisere andre mennesker langs «*the moral scale*» (Lamont og Aksartova, 2002:2). Basert på studier av arbeiderklassen i USA og Frankrike, foreslår Lamont og Aksartova (2002) at orientering mot kosmopolitisme ikke kun innebærer det å være verdensborger, men også at universelle verdier verdsettes. Med en slik konseptualisering av kosmopolitisme, unngår man at orientering mot kosmopolitisme står i kontrast til å føle moralsk forpliktelse og tilhørighet til ens opprinnelsessted (Lamont og Aksartova, 2002:2). Lamont og Aksartova (2002:3) finner i sine studier at informantene orienterer seg mot kosmopolitisme, men på ulike måter og på bakgrunn av ulike kulturelle ressurser [cultural resources]. For eksempel kan orientering mot kosmopolitisme trekke på universelle verdier som solidaritet og likeverd, på tvers av nasjonale grenser (Lamont og Aksartova, 2002:17)

Videre argumenterer Lamont og Aksartova (2002:18) for at det har vært et problem at teorier om kosmopolitisme har vært for elitesentrert og neglisjert hverdagslivet. Kosmopolitiske agendaer også bør fokusere på å forstå hvordan «vanlige» folk «*do boundary work*» i hverdagslivet på tvers av nasjonale og strukturelle kontekster. Med dette som argument, introduserer Lamont og Aksartova konseptet «ordinary cosmopolitanisms» som et analytisk verktøy for å studere kosmopolitisk orientering i hverdagslivet blant «vanlige folk». I tillegg introduserer Lamont og Aksartova (2002:18) konseptet «multiple kosmopolitismer» [multiple cosmopolitanisms] som et analytisk verktøy for å identifisere ulike prosesser av overskridelser av symbolske grensesettingsprosesser.

Vassenden (2007) tar i bruk «ordinary cosmopolitanisms» som et analytisk verktøy for å belyse hvordan majoritetsnordmenn opplever å bo i multietniske nabolag. Han oversetter konseptet til norsk som «hverdagskosmopolitisme» og det er denne formuleringen jeg vil benytte meg av videre i analysen. I likhet med Vassenden (2007:322), finner jeg at symbolsk grensesetting og kosmopolitisk orientering ikke var gjensidig utelukkende kategorier, men snarere et kontinuum informantene beveget seg innenfor. Ettersom orientering mot kosmopolitisme foregår på ulike måter, vil også konseptet om «multiple kosmopolitismer» være et sentralt analyseverktøy for å studere «usikkerhet» som flere av informantene fortalte var en utbredt oppfatning blant flere av de lokale beboerne.

4.3 Symbolsk grensesetting i forhold til kjønn og maskulinitet

Postkolonial teori betegner et tverrfaglig forskningsområde hvor man kritisk undersøker hvilken betydning imperialismen har hatt for forholdet mellom Vesten og den ikke-vestlige verden når det gjelder økonomi, politikk og kultur. Forskere innenfor dette feltet argumenterer for at erfaringene fra imperialismen og kolonitiden fremdeles setter avtrykk på ulike samfunn og mennesker på ulike måter. Slike erfaringer utfolder seg gjerne som diskursive praksiser.

Postkolonial teori gir bidrag innen grensesettingslitteraturen. Sentralt står Edward Said sin bok «Orientalism» fra 1978, som er en kritisk studie av vestlige oppfatninger av Orienten. I Orientalismen analyserer Said tekster skrevet av europeiske forfattere i forhold til den imperialistiske ideologi og praksis som preget samtiden tekstene ble skrevet i. Med dette arbeidet forsøkte Said å vise hvordan disse forfatterne har bidratt til å legitimere imperialismen og gjøre den imperialistiske fremveksten mulig. Said argumenterer for at europeiske forfattere

gjennom sine tekster har bidratt til å skape et bilde av Orienten, den ikke-vestlige verden, som en motsetning til Oksidenten, den vestlige verden. Orienten fremstår, ifølge Said, som en kontrast og i et underlegent forhold til Oksidenten. Hvor Orienten ble framstilt som irrasjonelt, mystisk, despotisk og stillestående, ble Oksidenten framstilt som vitenskapelig, rasjonelt og demokratisk (Said, 2003). På den måten fremsto Orienten som en mer negativ versjon av Oksidenten. Said retter et kritisk blikk på denne fremstillingen og problematiserer forholdet mellom representasjoner, makt og kolonialisme.

Den kritiske innfallsvinkelen til hvordan «den andre» studeres og tillegges kategorier, har klare paralleller til feministisk teori. Et bidrag innenfor dette perspektivet er postkolonial feministisk kritikk. Forskere innenfor dette feltet setter her et kritisk søkelys på hvordan kjønn, og spesielt kvinner, fremstilles og studeres av vestlige feministiske forskere. Man argumenterer her for at studier av kvinner primært har blitt studert innenfor en imperialistisk, vestlig kontekst (Mohanty 1988; Narayan 2000). Samtidig hevder forskere innenfor denne teoriretningen at kvinner fra ikke-vestlige land har blitt behandlet som en ferdig konstruert gruppe uavhengig av for eksempel klasse og identitet (Mohanty 1988; Narayan 2000).

En sentrale teoretiker innenfor dette feltet er kjønnsforskeren Chandra Talape Mohanty. Mohanty (1988:61) hevder at vestlig feministiske forskere har bidratt til å konstruere, hva hun omtaler som, «*the third world woman*» som et singulært monolittisk subjekt. Denne konstruksjonen bygger på etnosentrisk universalisme og, hva Mohanty hevder er, manglende refleksjoner over hvordan vestlig forskning har framstilt kvinner i ikke-vestlige land (Mohanty, 1988). Til tross for gode intensjoner, har kvinner i ikke-vestlige land blitt framstilt upresist fordi de har blitt omtalt ut ifra et vestlig referansepunkt. Kvinner utenfor vesten har, ifølge Mohanty (1988:65), gjennomgående blitt framstilt som familieorienterte, undertrykte og uutviklede. Kvinner i vesten har implisitt blitt framstilt i binær motsetning, som utdannede, frie og moderne (Mohanty, 1988:65). Slik framstår kvinner i vesten i en hierarkisk overlegen posisjon.

Sammenhengen mellom symbolske grenser og kjønn er diskutert også i nyere forskning. Blant annet har Susanne Bygnes (2012b) undersøkt hvordan kjønnsrelaterte problemstillinger blir diskutert i to norske organisasjoner innen sosiale bevegelser (social movement organizations). Dette undersøker hun gjennom å systematisk analysere ulike dokumenter fra de ulike organisasjonene (Bygnes, 2012b:10). Det argumenteres for at slik problemstillinger knyttet til kjønn blir diskutert, er farget av et implisitt nord-sør hierarki som rammer inn ulike samfunn og nasjoner som mer kjønnslikestilte enn andre (Bygnes, 2012b:7). Slik argumentasjon foregår på en måte som gjør at diskusjonene implisitt markerer og opprettholder symbolske grenser

mellom nord og sør. Denne hierarkiseringen fremstår ofte «tatt for gitt» (Bygnes, 2012b:17). De nordiske landene blir portrettert som mer kjønnslikestilte enn land i Sør-Europa (Bygnes, 2012b:17). Problemstillinger knyttet til likestilling mellom kjønnene fungerer på den måten som diskursive verktøy for grensesetting vis-a-vis «de andre» (Bygnes, 2012b:17).

Symbolske grenser blir også diskutert innenfor teoretiske perspektiver på maskulinitet. Et av de mest sentrale bidragsyterne innenfor maskulinitetsforskningen er sosiologen Reawyn Connell. Connell (1987) tar i bruk Gramsci sitt begrep om hegemoni og introduserer selv begrepet «hegemonisk maskulinitet» som én av flere maskulinitetsformer. Den hegemoniske maskuliniteten er konstruert i relasjon til ulike underordnede maskuliniteter, så vel som i relasjon til kvinner (Connell, 1987:183). Connell karakteriserer det hegemoniske maskulinitetsidealet i dag som en vestlig, heteroseksuell mann (Connell, 1987:186). Andre maskulinitetsformer Connell skisserer, inngår i et makthierarki til den hegemoniske som den overordnende formen for maskulinitet. Maskulinitet er, ifølge Connell, kulturelle konstruksjoner og skapes relasjonelt med andre mennesker og samfunnets struktur og normer.

Postkolonial teori, postkolonial feministisk kritikk og tidligere forskning på kjønn og maskulinitet vil være relevante i denne studien for å belyse hvordan symbolske grenser trekkes på bakgrunn av kjønn.

4.4 Solidaritet, forestilte fellesskap og likhetstankegang

Émilie Durkheim, en av grunnleggerne av sosiologifaget, har spilt en sentral rolle for utviklingen av teorier om symbolske grensesettingsprosesser. I et av hans mest kjente verk; «The Division of Labour in Society» fra 1893, beskriver Durkheim «sosial solidaritet» som et sentralt konsept for å forklare hvordan samfunn holdes sammen. Han anså solidaritet som en nødvendig forutsetning for at et samfunn skal kunne bestå og deler videre mellom mekanisk og organisk solidaritet som to former for solidaritet (Durkheim, 2016[1893]). Mekanisk solidaritet er basert på likhet og verdikonsensus. Denne formen for solidaritet kjennetegner tradisjonelle samfunn hvor arbeidsdeling er lite utviklet. Samfunnsmedlemmene deler en kollektiv bevissthet om at alle er like. Durkheim argumenterer derfor for at moderne samfunn er preget av organisk solidaritet hvor samfunn er mer differensierte og spesialiserte og samfunnsmedlemmene er på den måten avhengig av hverandre. Organisk solidaritet er på den måten basert på ulikhet mellom folk. Durkheim (2016[1893]) mener at organisk solidaritet ville erstatte mekanisk

solidaritet i moderniteten, men at også sistnevnte fremdeles ville eksistere. Durkheims begreper om solidaritet vil være nyttige for å belyse forholdet og samholdet mellom de lokale beboerne og beboerne på asylmottaket, samt blant de lokale beboerne seg imellom.

Grensesettingsprosesser står sentralt innenfor perspektiver på fellesskap. Et sentralt bidrag innen dette forskningsfeltet, og som flere forskere har latt seg inspirere av, er Benedict Anderson sin teori om «forestilte fellesskap» [imagined communities] ble for første gang presentert i boken «Imagined communities» fra 1983. Anderson argumenterer for at nasjoner er forestilte fellesskap. De er forestilte fordi selv medlemmene i selv de minste nasjonene bare vil kjenne et fåtall av sine medborgere. Likevel vil de være i stand til å forestille seg at de er medlemmer av det samme fellesskapet (Anderson, 2006:6). Videre er nasjonen å oppfatte som fellesskap fordi nasjonen alltid vil bli oppfattet som et dypt og horisontalt kameratskap, uavhengig av hvor stor den faktiske ulikhet og utnytting måtte være. Nasjonen er i tillegg å bli ansett som begrenset ved at den har en mer eller mindre endelig grense. Den er avgrenset i den forstand at bortenfor grensene til den ene nasjonen, finnes andre nasjoner. Til slutt er nasjonen å bli oppfattet som suveren fordi begrepet ble til i en tidsalder hvor opplysning og revolusjon hadde brutt ned legitimiteten til det nedarvede guddommelige, hierarkiske og dynastiske styresettet. Anderson argumenterer for at det ikke bare er nasjoner, men også at andre samfunn med en viss størrelse, kan forstås som forestilte fellesskap. Dette fordi det i menneskets bevissthet lever forestillinger om forbindelser man deler med andre samfunnsmedlemmer (Anderson, 2006:6). Dermed er samfunn, ifølge Anderson, forestilte. Grensesettingsprosesser står dermed sentralt for samfunnenes eksistens. Men de er allikevel reelle for samfunnsmedlemmene og utgjør dermed faktiske fellesskap for de som inngår i samfunnet. Andersons teori om samfunn som forestilte fellesskap er relevant i denne studien fordi de lokale beboerne og beboerne på mottaket inngår i forestilte fellesskap på ulike måter. Lokalsamfunnet i seg selv kan dessuten bli forstått som et forestilt fellesskap.

Gullestad bygger på eksplisitt på Anderson sin teori om «forestilte fellesskap» og introduserer konseptet «forestilt likhet» (2001:35). Gullestad argumenterer for at likhetstankegangen står sterkt i Norge (Gullestad, 2001:37). Denne tendensen er spesielt sterkt i de nordiske landene, men også i andre samfunn preget av egalitær individualisme (Gullestad, 2001:34). Likhetslogikken som Gullestad skisserer går i hovedsak ut på at personer må oppfatte seg som like for å føle seg som like verdige (Gullestad, 2001:35). Dette hevder Gullestad, medfører i mange situasjoner til en samværsstil der det som oppfattes likt fremheves, og det som oppfattes å skille dem holdes utenfor samværet. Når de klarer å etablere en situasjonsdefinisjon som

fokuserer på det som oppfattes likt, kan partene paradoksalt nok også få bekreftelse på sitt individuelle menneskeverd, altså at de er ulike (Gullestad, 2001:35). Dette betyr at likeverd forstått som likhet ikke nødvendigvis er observerbar, men en stil som fremhever det som oppfattes som likt. Dette omtaler Gullestad som «forestilt likhet» (Gullestad, 2001:35).

Det oppstår et problem når mennesker oppfattes som forskjellige (Gullestad, 2001:36). Når forskjellene oppfattes som for store, hender det at partene unngår hverandre ettersom fred, ro og harmoni er sentrale verdier innenfor forestillingen om likhet. Dette kan forekomme før en viss forestilt likhet er etablert, og når den ikke lenger kan vedlikeholdes. Forskjeller kan, med andre ord, skjules både ved at de tones ned overfor de som oppfattes som like, og ved å unngå dem som på en eller annen måte anses å være *for* forskjellige (Gullestad, 2001:36).

Det at Gullestad utvikler dette konseptet med tanke på egalitære samfunn og Norge spesielt, gjør konseptet i seg selv interessant å anvende i min analyse. Ettersom at jeg også studerer et grensesettingsprosesser som forekommer mellom lokale beboere, gjør Gullestad sin teori om likhetstankegang spesielt interessant.

4.5 Ambivalens og mangfold

Som tidligere nevnt i kapittel 2, argumenterer Bygnes (2012a) for å benytte konseptet om «ambivalens» som et analytisk begrep for å få en bedre forståelse av de som verken er for eller imot multikulturalisme 'de facto'. Bygnes argumenterer for at Georg Simmel sin konseptualisering av «den fremmede» [The Stranger] og Zygmunt Bauman sin konseptualisering av «ambivalens» kan være nyttige som analytiske redskaper for å få en bedre forståelse av argumenter i debatten som er verken for eller imot, men heller i en mellomposisjon ved at man fremhever både berikende og utfordrende aspekter i samtaler om mangfold. Jeg lot meg inspirere av Bygnes sitt resonnement om bruken av teorier om «den fremmede» og «ambivalens» for å belyse ambivalente holdninger til opprettelsen av asylmottaket og mangfold mer generelt.

Det eksisterer i enhver relasjon mellom mennesker et forhold mellom nærhet og fjernhet, skrev Georg Simmel i sin kjente essay «The stranger» fra 1908. Den fremmedes posisjon i en gruppe eller i et samfunn er kjennetegnet med hans posisjon av det å være nær og fjern på samme tid (2012[1908]). Et klassisk eksempel på «den fremmede» i historien, er ifølge Simmel, de europeiske jødene. Simmel beskriver at den fremmede sin posisjon innebærer at han ikke er

totalt ekskludert fra gruppen, men inkluderingen av han kan være basert på veldig generelle likheter mellom han selv og resten av gruppen. Men siden slike likhetstrekk kobler oss til så mange andre, er den fremmede allikevel fjern. Simmel argumenterer for at den unike posisjonen til den fremmede gir han mulighet til å bidra med positive elementer til gruppen. Et positivt element han kan tilføre er hans objektivitet, som fullverdige medlemmer av gruppen mangler. Slik objektivitet er det kun den fremmede som kan tilføre fordi dette er et resultat av hans unike status av både å være nær og fjern (Simmel, 2012[1908]:243). Hans posisjon av å være objektiv gjør at han oppleves av andre for å være trygg og en andre i gruppen kan å betro seg til. Men ettersom hans gruppemedlemskap er basert på generell likhet i forhold til andre i gruppen, kan en av konsekvensene være at gruppemedlemmene legger spesielt vekt på hva som er forskjellig. Han blir da ikke ansett som et individ, men som et symbol på det som er fremmed. Diskusjonen om hva det vil si å være fremmed, benytter Simmel til å eksemplifisere sitt mer generelle argument om at ethvert menneskelig forhold, selv de mest intime, er basert på en vekselvending mellom nærhet og distanse (Simmel, 2012[1908]:243).

Zygmunt Bauman hevder at higen etter orden gjennom kategorisering står sentralt i moderniteten (Bauman, 1991:1). Når vi opplever uorden, det vil si når vi ikke er i stand til å kartlegge en situasjon og opplever at vi ikke har mulighet til å velge mellom ulike handlingsalternativ, opplever vi ubehag (Bauman, 1991:1). Bauman skriver; «*If modernity is about the production of order then ambivalence is the waste of modernity*» (Bauman, 1991:15).

Bauman bygger eksplisitt på Simmel sin konseptualisering av «den fremmede» i sine analyser av moderniteten (Bauman, 1991). I moderniteten «*There are friends and enemies. And there are 'strangers'*» (Bauman, 1991:53). Venner og fiender står i opposisjon til hverandre ved at venner er hva fiender ikke er, og vice versa. Forholdet mellom venner og fiender er sosialt konstruert og det er vennene som definerer og kategoriserer hvem som er fiender. I motstandsforholdet mellom venner og fiender, «*the 'stranger' rebels*» (Bauman, 1991:55), og posisjonen til «den fremmede» er forbundet med mer redsel enn posisjonen til fiender fordi «den fremmede» truer mulighet for sosialisering. Dette fordi «den fremmede» verken er venn eller fiende eller fordi han kan være begge deler. Hans posisjon er dermed forbundet med ambivalens.

Jeg leser Simmel og Bauman sine konsepter om «den fremmede» som like i den forstand at han står i en mellomposisjon av det å være nær og fjern på samme tid. De har derimot en noe ulik forståelse av hva «den fremmede» kan tilføre resten av gruppen. Simmel argumenterer for at «den fremmedes» unike posisjon gir han muligheter til å bidra med positive element til gruppen

ved å være objektiv og en ande gruppelemmer kan betro seg til. På den andre siden kan han bli utestengt fra gruppen. Derimot argumenterer Bauman for at «den fremmedes» posisjon er relatert til frykt fordi det ukjente er vanskelig å klassifisere. Det skal nevnes at Bauman argumenterer for at ambivalens gir et håpefullt ideal i postmoderniteten. Da vil det være mulig å betrakte moderniteten mer fra avstand og ambivalens vil da ikke lenger være «*the enemy at the gate*» (Bauman, 1991:279).

4.6 Avslutning

I dette kapittelet har jeg gjort rede for det teoretiske rammeverket som jeg analyserer intervjumaterialet i lys av. Gjennomgående i analysen benytter jeg Lamont sine analytiske konsepter om symbolske grensesettingsprosesser (Lamont 1992; Lamont og Molnár 2002). Jeg finner også Lamont og Aksartova (2002) sine konsepter om hverdagskosmopolitisme og multiple kosmopolitismer nyttige for å analysere ulike former for symbolske brobyggingsprosesser. Videre har jeg gjort rede for ulike teoretiske bidrag innenfor kjønn og maskulinitet for å analysere ulike former for symbolske grensesettingsprosesser på bakgrunn av etnisitet, kjønn og kultur. Ettersom symbolske grensesettings- og brobyggingsprosesser står sentralt for utviklingen av selvet og gruppetilhørighet, fant jeg ulike bidrag innenfor perspektiver på solidaritet, fellesskap og likhetstankegang nyttig for å analysere deler av intervjumaterialet. Til slutt gjorde jeg rede for ulike perspektiver på ambivalens og ser slike perspektiver som nyttige for å analysere de som var verken «for» eller «imot» etableringen og tilstedeværelsen av asylmottaket, men som trakk både på berikende og utfordrende forhold ved dette.

I de tilfellene jeg benytter begrepene «grensesettingsprosesser» i stedet for «symbolske grensesettingsprosesser», og «brobyggingsprosesser» eller «grenseoverskridelser» i stedet for «hverdagskosmopolitisme» i analysen, er dette for språklig variasjon.

5. «Kom hit og kjenn på nabovarmen»

For å få bedre kunnskap om hvordan lokale beboere i Erleskogen opplevde og erfarte det å få etablert et asylmottak i deres lokalsamfunn, vil første del av analysen handle om informantenes fortellinger om Erleskogen og de som bor der. Jeg mener at det er viktig å få kunnskap om stedet og informantenes beskrivelser av stedet fordi valg av case er viktig for å vurdere studies overførbarhet til andre case (jf. kap.3). For det andre refererer flere av informantene til stedet og de som bor der i samtaler om hvordan de opplevde og erfarte det å få et asylmottak etablert i deres lokalsamfunn. For eksempel fremhever flere av informantene at det sosiale miljøet og «*nabovarmen*» i Erleskogen gjør at det egner seg å ha et asylmottak i nettopp deres lokalsamfunn.

To fortellinger om Erleskogen er fremtredenene i intervjumaterialet, henholdsvis Erleskogen som en «*bygd i byen*» og at de som bor der har en «*iboende dugnadsånd*». Plassmyten om «*en bygd i byen*» kan sies å sentrere seg rundt et «forestilt fellesskap» (Anderson, 2006) om at alle som bor der, er og handler på bestemte måte. Fortellinger om Erleskogen som «*en bygd i byen*» er ikke universell og enkelte av informantene opplever stedet på andre måter. Dette belyser at sted og dets identitet ikke er en entydig kategori, men blir konstruert relasjonelt og er i stadig forhandling med andre (Danielsen og Lundberg, 2010).

I dette kapittelet skal jeg gjøre rede for de ulike fortellingene informantene gir av Erleskogen og de som bor der. Slike fortellinger er viktig å få kunnskap om ettersom at de ulike fortellingene inngår som sentrale i senere samtaler om etableringen av asylmottaket. Til slutt vil jeg drøfte hvorvidt plassmyten om «*en bygd i byen*» gjør seg gjeldende i fortellinger om hvordan informantene opplevde og erfarte det å få et asylmottak i Erleskogen.

5.1 Plassmyten om en «bygd i byen»

Flere av informantene benyttet begrepet «*en bygd i byen*» som et symbolsk uttrykk i sine beskrivelser av lokalsamfunnet og de som bor der. Tre av informantene benyttet eksplisitt denne betegnelsen i beskrivelser av stedet. Danielsen og Lundberg (2010:122-123) viser i sine studier at informantene fremhevet berikende forhold ved både bygda og byen og at negative karaktertrekk i mindre grad ble vektlagt. Videre viser de at den stadige pendlingen mellom bygda og byen blir verdsatt av informantene (Danielsen og Lundberg, 2010:122-123). Dette

gjør seg gjeldene også i denne studien. For det første ble Erleskogen av flere av informantene beskrevet som et område som legger til rette for et nært bygdeaktig fellesskap hvor man kjenner sine naboer. Med Mona sine ord; «*Det er alltid noen å si hei til*». Sandra forteller: «*Du bor ikke bare hvor som helst. Du bor et sted der det skjer noe, der du kjenner mange*». Flere av informantene forteller om aktiviteter og arrangementer som har funnet sted i lokalsamfunnet, og hvor mange av disse har vært hverdagslige, spontane og uformelle. Sandra forteller:

Jeg har vært med på alle lokale fester. Det har vært masse av dem. Pop-up-fester, bare sånn; «Du ta med litt.. Har dere med en vin? Kan vi åpne den der nede, det hadde vært kjekt å treffes». Så skjer det der og da.

Flere av informantene fortalte at mange naboer er i samme livssituasjon ved at de for eksempel har barn i samme alder. De fortalte videre at de enten selv eller andre i nabolaget har øvrig familie boende i lokalsamfunnet, for eksempel foreldre eller voksne barn og barnebarn. Alle informantene påpekte at det at man kjenner sine naboer, og at folk generelt er åpne og imøtekommende, gjør at det for eksempel trygt for barn å vokse opp. Tore forteller det slik:

Så se på oss her da [...], her har vi jo naboen over her som har barn som er like gamle som [våre barn], litt yngre da men. Han eldste der er like gammel som vårt barn da og har gått i samme klasse og sånn. Du treffer de ute i hagen når du er ute med hunden og sånt og snakker med dem og.. Den jevnlige snakkingen er utrolig viktig, for hvis man ikke snakker sammen, så er det fort at det er små ting som kan bli.. at det skapes gnisninger.

Tore forteller videre at den jevnlige kontakten med naboer er med på å forebygge eventuelle konflikter som måtte oppstå. Han forteller at den jevnlige kontakten som forekommer i dette lokalsamfunnet skiller seg fra andre nabolag hvor konflikter lettere oppstår.

Men jeg tenkte jo på [ler].. Jeg var jo hos [en kollega] her [...]. Og der var det jo tydeligvis noe trøbbel med en nabo da. Det var en gammel kar som var født og oppvokst der og hadde bodd der hele livet. I det samme huset [som min kollega]. Så tenkte jeg litt på det. Det var jo litt spesielt at her [der kollegaen hans bor] var det tydeligvis litt sånn, hva skal man si, stillingskrig over gjerdet. Og det, det er lett å komme i den situasjonen der da. Men liksom.. Altså, nå vet ikke jeg om alt som har skjedd her oppe da, men det har jeg ikke opplevd her.

Tore er ikke alene om å beskrive sitt eget lokalsamfunn som en kontrast til andre nabolag. Dette belyser at konstruksjonen av stedet og de som bor der er relasjonelt konstruert (Danielsen og Lundberg, 2010:130). Slike kontrasteringer er med på å bygge opp under forestillingen om Erleskogen som «*en bygd i byen*» hvor spesielt nære relasjoner og likhet, for eksempel med tanke på livssituasjon, er med på å karakterisere stedet.

For det andre verdsatte flere av informantene det at lokalsamfunnet ligger i geografisk nærhet til en større by som dermed åpner opp for urbanitet, variasjon og mangfold. Sandra forteller for eksempel at hun setter pris på «*nærhet til fjell, [...], by, utsikt, frihet, luft*», som både er aspekter knyttet til byen og bygda. Det settes pris på at en kan pendle mellom de to kontekstene. For eksempel forteller Sandra at «*du [ved å bo i Erleskogen] kan gå til byen hvis du vil*». Sandra opplever med andre ord en frihet i det å kunne velge, og eventuelt velge bort, aspekter ved byen og bygda. I fortellingene presentert over, blir ikke negative karaktertrekk forbundet med byen og bygda vektlagt. Dette gjelder for eksempel trafikk eller kriminalitet forbundet med byen, eller baksnakking og sladder forbundet med bygda. Tvert om, ble fraværet av slike negative karaktertrekk påpekt. For eksempel forteller Tore om fraværet av «*stillingskriger over gjerdene*».

Plassmyten som mobiliseres til et sted kan sies å ha sammenheng mellom identiteten til de som bor på stedet (Danielsen og Lundberg, 2010:123). Mye på grunn av de nære relasjonene som preger lokalsamfunnet gjør og at flere av de som bor der opplever sterk tilknytning til stedet. Stedet inngår på den måten som en del av deres identitet. Med Sandra sine ord: «*En gang en Erleskogen-jente, alltid en Erleskogen-jente*».

Som en del av fortellingene om stedet, beskrev flere av informantene Erleskogen som et lokalsamfunn hvor mange engasjerer seg og jobber frivillig i ulike organisasjoner og velforeninger. Flere refererte til at det bor mange «*ildsjeler*» i nabolaget og flere opplever engasjementet som større i Erleskogen sammenlignet med andre nabolag. Da Sandra ble spurt om hun anser seg selv som engasjert i nabolaget, svarte hun:

Ja. Jeg er ikke så engasjert som jeg skulle ønske fordi det har jeg ikke kapasitet til. Men jeg har.. Også kommer det an på om du bruker vanlig målestokk eller Erleskogen-målestokk. For det å være engasjert i Erleskogen, det er ganske mye.

De fleste av informantene fortalte at de opplever at mange er engasjerte i nabolaget. Eva fortalte at det eksisterer en «*iboende dugnadsånd i hele nabolaget*». Med dette tilskriver Eva

egenskapen «engasjement» som en sentral del av identiteten til alle som bor der, til tross for at hun trolig ikke kjenner alle som bor i nabolaget. Fortellingen om en «*iboende dugnadsånd*» kan dermed sies å bygge opp under et «forestilt fellesskap» (Anderson, 2006) om at alle i Erleskogen har denne egenskapen. Denne forestillingen forsterkes ved at det trekkes symbolske grenser (Lamont og Molnár, 2002:168) til andre steder og mennesker som antas å være og handle på andre måter, i dette tilfellet å være mindre engasjerte.

Det at det bor mange ildsjeler i lokalsamfunnet kan sies å trekke på en forestilling om at man hjelper og stiller opp for hverandre. Dette kan relateres til Durkheim (2016[1893]) sin forståelse av solidaritet som nødvendig for at samfunn skal kunne bestå. Durkheim skiller mellom mekanisk og organisk solidaritet som to solidaritetsformer. Mekanisk solidaritet preges av likhet og verdikonsensus, mens organisk solidaritet av differensiering og spesialisering. I samfunn preget av mekanisk solidaritet mellom samfunnsmedlemmene, oppstår en kollektiv bevissthet om at alle er like (Durkheim, 2016[1983]). I fortellingene om Erleskogen som sted og de som bor der, kan en gjenkjenne aspekt ved mekanisk solidaritet som Durkheim beskriver. De lokale beboerne ble av flere informanter beskrevet som relativt like ved at de aller fleste er engasjerte i aktiviteter både i og utenfor lokalsamfunnet.

Plassmytene er med på å skape stereotypiske oppfatninger av et sted og menneskene som bor der, ved at noen trekk ved stedet blir gjort mer synlig til fordel for andre (Danielsen og Lundberg 2010; Holloway og Hubbard 2011). I dette intervjumaterialet gjør dette seg gjeldene ved at informantene trekker fram positive egenskaper ved byen og bygda og ved at de kontrasterer seg til andre lokalsamfunn. Forestillingen om at mange er engasjerte i Erleskogen, at det finnes en «*iboende dugnadsånd*» og at dette er noe unikt for Erleskogen, virker dessuten inn på hvordan andre *utenfor* lokalsamfunnet oppfatter stedet. Marianne forteller for eksempel at en medvirkende årsak til at hun selv flyttet til lokalsamfunnet for noen år siden var at hun hadde hørt at mange engasjerte seg i velforeningen Global Verden som hun selv ønsket å engasjere seg i.

[Jeg] flyttet til Erleskogen i sin tid av mange grunner, men blant annet fordi jeg hadde hørt om Global Verden. Som jeg synes er et veldig spennende initiativ. Eh.. Ja. [...].
Det var jo én faktor.

Plassmytene er med på å skape stereotypiske oppfatninger av plassen ved at det ikke nødvendigvis er slik at representasjonen av plassene nødvendigvis er sanne for alle menneskene

som bor der (Danielsen og Lundberg, 2010:119-120). Plassmyten om «*en bygd i byen*» er ikke universell og enkelte av informantene opplever stedet på andre måter.

5.2 «Bygdedyret»

Hvor Erleskogen og de lokale beboerne blir beskrevet relativt likt av informantene presentert tidligere, forteller Sandra om plassmytens skyggeside – «*bygdedyret*».

Jeg synes at det skjer mye bra i Erleskogen, og det er veldig positivt. Men jeg synes og at siden det skjer så mye, så kan det og bli et sånt bygdedyr. [...]. Det kan være krevende å henge med den gjengen som hele tiden gjør noe. Og du går glipp av noe hvis du ikke hele tiden gjør det. Så du må hele tiden være *veldig* på hugget. Og det kan en del ganger bli ganske være intenst, nesten krampaktig. Og jeg har vært midt inni. Jeg har vært med på alt. [...]. Jeg er i hvert fall litt mer distansert fra å være med i den der virvelvinden av ting.

Sandra forteller at hun opplever at det kan være «*krevende å henge med den gjengen som hele tiden gjør noe*», noe som har resultert i at hun har distansert seg mer fra denne gruppen av lokale beboere i senere tid. Sandra sin fortelling gir et noe annet bilde av plassmyten om «*en bygd i byen*». Dette belyser at myten om plassen ikke er absolutt og universell, men i stadig endring (Danielsen og Lundberg 2010; Holloway og Hubbard 2011).

Videre forteller hun:

Det handler vel om at du er en del av en gruppe, også bryter jeg med det som er mainstream med gruppen. Fordi det er så fint. Alle har fine barn, alle går på tur når det er sol, alle stiller opp på alt og alle er *veldig* [legger trykk på «veldig»] positive. [...]. Men det kan bli så mye. Og når du da sier; «Stopp en halv.. Jeg klarer ikke helt. Jeg orker ikke mer» (Sandra).

Stedsidentitet er ikke naturlige eller selvsagte, men blir konstruert av aktører med mer makt enn andre til å definere hvordan plassen skal være, hva som er passende der og hvem som hører til (Danielsen og Lundberg, 2010:119). Videre blir de mektigste plassmytene til kollektive referanserammer som en kan basere seg på at alle kjenner til (Danielsen og Lundberg, 2010:121). Ut fra sitatene over er det mulig å tolke Sandra dit hen at hun opplever at «*gjengen som hele tiden gjør noe*» som «*stiller opp på alt*» og som «*er 'veldig' positive*» på mange måter

har makt til å definere Erleskogen som «*en bygd i byen*» med alle dets karakteristika. Det at hun forteller at hun brøt med det som var «*mainstream*» i denne gruppen, kan tolkes som at hun opplever at samholdet gir mindre rom for individualitet. Sandra trekker videre paralleller til etableringsfasen av asylmottaket og fremhever at til tross for at plassmyten har den sine begrensninger, så har det sine styrker på andre måter.

Jeg vil si at Erleskogen takler veldig bra å få sånne utfordringer som å få et asylmottak i lokalmiljøet. Men jeg vil si at det har begrensninger på andre måter da. [...] Og kanskje skal ikke et lokalsamfunn være gode på sånne andre ting. [...]. Det er kanskje det som er styrken.

Sandra forteller at hun opplever at denne «*gjengen*» i Erleskogen er flinke på for eksempel det å «*take*» å få etablert et asylmottak, men at dette har begrensninger på andre måter. Men når det gjelder etableringen av asylmottaket, mener Sandra at det var svært viktig at nettopp «*gjengen som hele tiden gjør noe*» satte agendaen for hvordan dette skulle bli.

Men jeg føler at de [*gjengen som hele tiden gjør noe*] satt litt agenda for Erleskogen på vegne av Erleskogen. Så det kunne jo ha slått feil. For de kjenner jo Erleskogen. De er jo engasjerte de som gjorde det, så jeg følte at de hadde legitimitet til å gjøre det. [...]. Jeg tror det handlet litt om at de gjorde det som har jobbet mye i lokalmiljøet og som har respekt. At de gjorde det, det gjorde at det fungerte. De har en «*rett til å si noe*» på vegne av Erleskogen og på å prøve å få oss med.

Sandra fremhever her at det var viktig at nettopp denne «*gjengen*» satte agendaen for hvordan man skulle gå fram da det ble kjent at det skulle etableres et asylmottak i nabolaget. Sandra fortalte videre under intervjuet at hun opplevde at denne gruppen etablerte et «*mulighetsbilde*» hvor fokuset var på å se muligheter fremfor begrensninger. Målsetningen skulle være at tilstedeværelsen av asylmottaket i lokalsamfunnet skulle bli en god historie. Til tross for at Sandra forteller at hun ikke identifiserer seg med denne gruppen lengre på enkelte områder, mener hun allikevel at det sosiale miljøet i Erleskogen egnet seg til å få et asylmottak etablert der. Som hun selv forteller; «*Jeg håpte litt sånn at Erleskogen ville stå frem i sin kraft*».

5.3 «Kom hit og kjenn på nabovarmen» - Etableringen av asylmottaket

Fortellinger om Erleskogen som en «*bygd i byen*» er fremtredende i intervjumaterialet og blir brukt for å beskrive lokalsamfunnet og de som bor der. Plassmyten gjør seg også gjeldene i fortellinger om hvordan de opplevde og erfarte det å få etablert et asylmottak i lokalsamfunnet. Alle informantene forteller i den forbindelse at de opplevde at de aller fleste i lokalsamfunnet stilte seg positive til etableringen og mente at nettopp deres lokalsamfunn egnet seg nettopp på grunn av de tette båndene mellom de som bor der og «*nabovarmen*» lokalsamfunnet og de som bor der utstråler. Eva forteller fra etableringsfasen:

Det ligget et iboende dugnadsengasjement i hele nabolaget. Det var veldig mye kritikk som haglet og det var veldig mye motstand, men samtidig så var det veeldig mange som var *for*. Ja! [Hever stemmen]; «Kom hit, slik at dere [asylsøkerne] får kjenne på nabovarmen».

Eva forteller her at det òg var «*kritikk som haglet*» da det ble kjent at det skulle etableres et asylmottak i lokalsamfunnet. Men, først og fremst, forteller hun at veldig mange stilte seg positive. Eva trekker her eksplisitt på plassmyten om en «*bygd i byen*» når hun her forteller at flere ønsket de nye naboene velkomne for å «*kjenne på nabovarmen*». Samtidig påpeker hun at det var veldig mange som stilte seg positive til etableringen. Flere av informantene har lignende fortellinger som Eva. Ole forteller for eksempel at det; «*først og fremst [ble mobilisert] et voldsomt lokalt engasjement*» og at «*det i bunn og grunn var det det handlet om*».

De lokale beboerne som ble beskrevet som mer usikre eller kritiske til etableringen var lokale beboere som mente at asylmottaket ville få negative innvirkninger på lokalsamfunnet på ulike måter. For eksempel fremgikk det under intervjuene at enkelte lokale beboere så for seg at det kunne bli utrygt å ferdes i gatene etter at lokalsamfunnet ble etablert (jf. 6.3). Ut ifra slike fortellinger kan det argumenteres for at etableringen av asylmottaket utfordret plassmyten basert blant annet på trygghet og at man kjenner sine naboer. Informantenes fortellinger om «usikkerhet» og problemforståelser, samt berikende forhold, knyttet til etableringen av asylmottaket skal presenteres og analyseres i neste kapittel.

5.4 Avslutning

I dette kapitlet har jeg presentert og drøftet hva jeg mener er utbredte forestillinger om Erleskogen og de som bor der, henholdsvis Erleskogen som «*en bygd i byen*» og at de som bor der har en «*iboende dugnadsånd*». Jeg har også vist til informanter som har andre forståelser av stedet og de som bor der. Til slutt gjorde jeg kort rede for hvordan plassmyten om «*en bygd i byen*» inngår i samtaler om hvordan informantene selv, og opplevde at andre lokale beboere, stilte seg til etableringen. En utbredt tendens i intervjumaterialet er at informantene opplevde at de fleste beboerne i Erleskogen ønsket å vise «*nabovarme*» til de som kom. I tillegg er en utbredt tendens at de på samme tid opplevde at flere lokale beboere stilte seg mer kritiske til etableringen. Det er imidlertid kun fortellingene om «*nabovarme*» som i dette kapitlet er presentert og gjort rede for. Dette fordi det er slike fortellinger informantene mente var utbredt. Ole (jf. 5.3) fortalte for eksempel at det i etableringsfasen «*først og fremst [ble mobilisert] et voldsomt lokalt engasjement*».

6. «Usikkerhet» som grensemarkør overfor de nye naboene

Da det på høsten 2015 ble bestemt at det skulle etableres et asylmottak i Erleskogen, fortalte flere av informantene at de selv, og opplevde at andre, stilte seg positive til dette (jf. kap. 5.3). Flere opplevde det som positivt at deres lokalsamfunn sa seg villige til å bidra med husrom for mennesker med beskyttelsesbehov i en periode med økte asylankomster til Norge (jf. kap. 1). Men, som Eva fortalte, så «*var det [òg] veldig mye kritikk som haglet*» (jf. 5.3). Det var imidlertid ingen av informantene i denne studien som utelukkende stilte seg kritiske eller negative til etableringen. Flere uttrykte imidlertid at de selv, eller opplevde at mange andre, kjente på *usikkerhet*.

I dette kapitlet vil først og fremst informantenes beskrivelser av usikkerhet og tilhørende problemforståelser knyttet til etableringen av asylmottaket og de som bodde der presenteres og analyseres. Noen av informantene refererte til forhold ved bygget, driften og innvirkning på boligpriser og frivillig arbeid som problematisk, mens andre fremhevet forhold ved de som kom, hvor mange de var og hva slags bakgrunn de hadde. Videre vil jeg presentere og drøfte hvordan informantene faktisk opplevde tilstedeværelsen av asylmottaket. I den forbindelse fortalte flere av informantene om berikelser de mente tilstedeværelsen ga lokalsamfunnet, som for eksempel potensialer for vennskap, relasjoner, kulturutveksling og refleksjon.

«Usikkerhet» var et begrepet mange av informantene selv benyttet for å beskrive hvordan de selv, eller opplevde at andre, stilte seg til etableringen av asylmottaket i utgangspunktet. Som beskrevet i metodekapitlet, har jeg latt meg inspirere av Blumer (1954) sin forståelse av «sensitizing concept» i analysen av «usikkerhet». Jeg vil i dette kapitlet undersøke hvordan informantene snakker om «usikkerhet» på og hvilke meningsinnhold de tillegger begrepet. Videre vil jeg drøfte hvordan dette begrepet ble benyttet som en symbolsk grensemarkør overfor beboerne på asylmottaket. Som beskrevet i teorikapitlet, blir symbolske grenser forstått som konseptuelle distinksjoner skapt av sosiale aktører for å kategorisere objekter, folk, handlinger, tid og sted (Lamont og Molnár, 2002:168).

6.1 Usikkerhet og problemforståelser

Flere av informantene fortalte at de opplevde at mange i Erleskogen var usikre da det ble kjent at det skulle etableres et asylmottak der. Flere av informantene forteller at de også selv var

usikre. Begreper som «usikker», «spent», «skepsis» og «bekymring» ble benyttet i denne sammenheng. Usikkerhet ble knyttet til ulike forhold, både til asylmottaket som institusjon og til de som bodde der.

Når det gjelder asylmottaket som institusjon ble usikkerhet av informantene knyttet til hvilke konsekvenser en eventuell forlengelse av asylmottaket kunne virke negativt inn på lokalsamfunnet på ulike måter. To av informantene fortalte at de var bekymret for om de frivillige organisasjonene ikke kom til å få nok ressurser til å drive frivillig arbeid for de som kom.

En av informantene fortalte at han var bekymret for om etableringen av asylmottaket kunne virke inn på boligprisene i området. Tore er den eneste av informantene som uttrykker bekymring for dette, og er dermed å anse som et eksempel heller en tendens. Han oppgir ikke en spesiell grunn til at han mener at en eventuell forlengelse kan ha innvirkning på boligprisene, men det er nærliggende å tro at han mener at det i utgangspunktet ikke er særlig attraktivt å flytte til et område hvor man har et asylmottak som nabo. Videre forteller han om bekymring for at andre alternativer for bygget, diskutert før det ble bestemt at det skulle etableres asylmottak der, ikke kom til å bli noe av dersom det på et senere tidspunkt skulle vise seg at det var behov for mer varige mottaksplasser. Marianne er en av informantene som uttrykker at hun ikke tror det hadde blitt populært mottatt av de lokale beboerne dersom det hadde vist seg at det ble behov for mer varige mottaksplasser i Erleskogen. Dette blir hun bedt om å utdype:

K: Hvorfor vil man ikke asylmottak i Erleskogen?

I: Fordi man har andre planer for det bygget.

K: Men egner Erleskogen seg som et sted å ha et asylmottak hvis det hadde vært i et annet bygg?

I: Jo da, forså vidt. Av alle plasser.. Skulle jeg ha kommet som flyktning til dette landet, så ville jeg gjerne ha kommet til en plass som Erleskogen. Med et fint stort bygg [...]. [Med] hyggelige folk [som bor her] som ikke tar store veier utenom når en går på fortauet. [...]. Men for lokalsamfunnet i Erleskogen, så er nok er nok et lukket mottak.. [...]. Det er jo på en måte lukket med all den adgangskontrollen og at det på en måte bare er de som er der. Og det ligger i hjertet av lokalsamfunnet. [...]. Og hvis det da

skulle bli på en måte okkupert som et hus som bare asylsøkere, herfra og inn i evigheten, så hadde det vært et tap for Erleskogen.

I tillegg til at det ble diskutert annet bruk av bygget, blir det her pekt på et annet forhold som ikke gjør Erleskogen egnet til å ha et asylmottak. Marianne peker på at asylmottaket slik det blir drevet nå, fremstår som noe lukket. Det at Marianne her henviser til forhold ved bygget og driften til tross for at hun blir spurt om Erleskogen som sted egner seg for å ha et asylmottak, uavhengig av hvor det ligger, kan være et uttrykk for flere ting. Én tolkning av dette kan være at hun ikke mener Erleskogen egner seg for å ha et asylmottak i det hele tatt, uavhengig av hvor det legges. Dette fordi et hus «okkupert» av asylsøkere hadde «*vært et tap for Erleskogen*». Dersom dette er tilfelle, kan det virke som om Marianne føler at det er mer legitimt å referere til forhold ved bygget enn å begrunne hvorfor hun mener at tilstedeværelsen av bygget og beboerne i seg selv er et tap for lokalsamfunnet. Det sosiale miljøet i seg selv gjør imidlertid at Erleskogen er et egnet sted å ha et asylmottak og det refereres eksplisitt til stedsmyten om «*en bygd i byen*» preget blant annet av høy grad av nabokontakt (jf. kap. 5).

Flere av informantene uttrykte også usikkerhet knyttet til beboerne på mottaket. Flere uttrykte i denne sammenheng bekymring for hvem og hvor mange som kom til å bo på mottaket. Ole fortalte for eksempel at han var bekymret for: «*hvor dominerende dette miljøet kom til å bli i lokalsamfunnet*». Også Tore resonerer slik:

Det som er litt ok med å bo her er jo at man kjenner naboer ganske godt og det er et ganske så tett miljø. Så hvis det hadde vært 700 som hadde bodd rett ved siden av som du ikke hadde hatt det samme forholdet til. Det hadde blitt fremmed. Altså, det har ikke nødvendigvis noe å gjøre med at de er flyktninger. Hadde det vært en blokk med 700 som hadde flyttet inn fra gud vet hvor, fra [navngitt sted i nærheten] for den sakens skyld, da hadde du jo vært skeptisk da.

Som tidligere belyst i analysen, beskrev flere av informantene lokalsamfunnet som et sted preget av nære relasjoner og hvor man kjenner sine naboer (jf. kap.5). En mulig tolkning av Ole og Tore er at dersom en gruppe man ikke kjenner flytter til lokalsamfunnet, så utfordrer dette slike karakteristikk. Videre presiserer Tore at dette ikke nødvendigvis handlet om at de som flyttet til nabolaget var flyktninger, men at han hadde opplevd det som like fremmed dersom et tilsvarende antall hadde flyttet til lokalsamfunnet fra et annet sted i nærheten. Det at Tore forteller at det oppleves fremmed at en større gruppe flytter til lokalsamfunnet som de ikke har

kjentskap til fra før, kan relateres til Bauman sin forståelse av om at kategorisering står sentralt for å skape orden (1991:1). Dersom en ikke er i stand til å kartlegge en situasjon opplever en, ifølge Bauman, ubehag. Det kan tenkes at Tore var skeptisk for som kommer utenfra fordi det oppleves som «*fremmed*» og er vanskelig å kategorisere.

I tillegg til at usikkerhet av informantene ble knyttet til hvem og hvor mange som kom, ble usikkerhet spesielt knyttet til unge menn boende på asylmottaket. Eva forteller:

Det var ramaskrik og veldig mange var veldig redde for sine døtre fordi Erleskogen er et veldig trygt område [...]. Og skulle man da plutselig være bekymret når de skulle gå hjem på kveldene. For dem går jo forbi flyktningmottaket. For det er jo veldig mange enslige menn.. [Det] la veldig mye usikkerhet..

Det kommer ikke tydelig fram i sitatet over om Eva selv var bekymret for de unge mennene. Men senere i intervjuet forteller hun om erfaringer hun har gjort seg fra, hva hun omtaler som, «*gettoer*» i Sverige:

Fordi dette med gettoen.. Jeg har jo erfaring og i [navngitt sted i Sverige] så er jo alle «hvite», hvis jeg får si det sånn, rasister. Fordi vi forstår ikke. Vi er rasister og sånn er det bare. Vi har ikke respekt. Det er en sånn holdning blant veldig, veldig mange unge flyktninger. [...]. Fordi de har ikke klart å komme seg inn i det svenske samfunnet, de har ikke fullført skolen, de har havnet feil. Altså, det går jo mye penger, narkotika.. Så det er jo klart at jeg har jo det skrekkbildet på hvordan det ikke skal være.

[...].

Jeg tenkte jo at fordi jeg har med meg den historien.. Og jeg blir jo så sint på meg selv. For jeg blir jo så fordømmende. Men samtidig så stilte jeg med åpne armer og sånt. Men det er klart, den historien Sverige har.. [...] – de har jeg jo tatt med meg. Og jeg er skeptisk. [...]. Så det er klart, det bilde har jeg med meg. Men da blir det litt sånn at jeg må være med å bidra.

Eva uttrykker tydelig ambivalens overfor de unge mannlige flyktninger. Eva forteller her om erfaringer hun har fra Sverige i et område hvor det bor flere flyktninger enn i andre områder. I disse områdene opplever hun at etnisk svenske blir omtalt som negative og rasistiske av unge flyktninger. I tillegg er dette områder som hun forteller er preget av mye kriminalitet. Dette er erfaringer hun har tatt med seg etter at hun har flyttet til Erleskogen. Samtidig presiserer hun at

hun ønsket å stille med blanke ark da det ble kjent at det skulle etableres et asylmottak i lokalsamfunnet. Det kan her virke som om Eva tar avstand fra sine tidligere negative erfaringer med flyktninger.

Flere av informantene forteller at usikkerhet knyttet til unge menn var fremtredende blant flere av de lokale beboerne. Informantene skiller seg fra hverandre ved at noen forteller at andre lokale beboere var usikre, men at de ikke var usikre selv. Andre forteller at de selv også kjente på usikkerhet. Det kan argumenteres for at de av informantene som fortalte at de selv kjente på usikkerhet, genererte gruppetilhørighet med likesinnede (Lamont, 1992:11). Informantene skiller seg også fra hverandre ved at de har ulike beskrivelser av hva ved de unge mennene som opplevdes problematisk.

6.2 Problematiske maskuliniteter

Informantene som uttrykte usikkerhet knyttet til de unge mannlige beboerne på asylmottaket fortalte om dette på ulike måter. Særlig to problemforståelser knyttet til unge mannlige beboere var fremtredende i intervjuene. Enkelte av informantene fortalte at usikkerheten var knyttet til de mannlige beboernes bakgrunn og henviste da til eventuelle vonde opplevelser og traumer de unge mennene kunne ha fra krig og konflikt i perioden før de søkte beskyttelse i Norge. Andre informanter knyttet usikkerheten til de unge mennenes kulturelle eller religiøse bakgrunn.

Ole forteller at han var usikker da det ble kjent at det skulle etableres asylmottak i nabolaget. Videre forteller han at han ble mindre usikker etter at han hadde vært på informasjonsmøter i forkant av selve etableringen og etter at det ble foretatt konkrete tiltak som bidro til at han;

[...] forsto at dette var ting som var gjennomtenkt. Det ble gjort en del fornying med lyssetting for eksempel, slik at det ble mer opplyst. Det ble tatt ned en del kratt og skog og ting. [...]. Så det er såne tydelig tegn på at; Ok, vi skal i alle fall eliminere de risikoene som kanskje skulle være der. Vi vet jo ikke fremdeles hva slags bakgrunn disse folkene har fra sine hjemland. Om de har vært torturert, om de har rømt fra fangenskap. [...]. Hva de har sett og hva de har blitt påvirket av. Det er det sikkert like mange individuelle svar på som det er antall folk som bor der.

Usikkerhet knyttet til beboerne på asylmottaket blir av Ole begrunnet i at man ikke visste «*hva slags bakgrunn*» de kunne ha fra sine hjemland, hva gjelder eventuelle vonde opplevelser eller

traumer de kunne ha. Han opplevde derfor at «*elimineringen av risikoer*» ved for eksempel å gjøre området rundt mottaket mer åpent, gjorde at han selv ble mindre usikker for at noe uventet kom til å skje. I sitatet over kommer det ikke tydelig fram om Ole referer til de unge mannlige beboerne, samt hva han mente slike «*risikoer*» kunne være. Men tidligere under intervjuet fortalte han:

Man visste ikke hva dette ville medføre. Kom barna til å bli voldtatt på vei til skolen?
Kom de til å stjele i nabolaget?

Andre informanter knyttet usikkerhet til de unge mannlige beboerne og deres kulturelle bakgrunn. I den forbindelse ble det henvist til at de unge mennenes kulturelle bakgrunn er ulik den norske kulturen på enkelte områder. Sandra forteller:

Jeg lurte litt på hvordan vil det bli i forhold til kulturforskjeller.. [...]. Jeg har en jente, [...] en 15-åring, som vil gå med trange bukser og korte magetopper. Det er ikke det hun går mest med, men. Da tenkte jeg på ulikt syn på kjønn og kjønnsroller. Hva gjør det når det kommer midt inni her? [...]. Jeg var ikke egentlig bekymret for at det skulle skje noe form for overgrep eller noe sånt. Men jeg var usikker.. Det var mer på sånn; «Vil det føre til blick» og «Hvilke typer blick?», «Vil det bli ubehagelig?».

I sitatet over knytter ikke Sandra usikkerhet eksplisitt til de unge mannlige beboerne. Men ut fra intervjuets kontekst er en mulig tolkning av Sandra at hun opplevde usikkerhet til nettopp denne gruppen av beboere. Det kan videre antas at hun henviser til de unge mannlige beboerne når hun uttrykker bekymring for om datteren kom til å få ubehagelige blick. En annen informant som refererer til de unge mennenes kulturelle bakgrunn er Erlend:

Hva skal vi gjøre med disse her som er på andre siden av piggrådgerdet og vil opp her og.. Og det er jo klart det at det er jo ikke noen enkel sak å få sånne folk, for å kalle det det, «sånne folk», opp her fordi de er veldig annerledes enn oss. [...]. De er veldig forskjellige fra oss og de har ting som de er veldig like som oss. Men forskjelligheten er større, altså. For de kommer jo fra en helt annen kultur. [...]. Nå trenger vi ikke bare ta det siste året oppe i Erleskogen, men innvandrere, som har kommet her, over en del år. Som gjerne har fått barn her. [...]. For eksempel så er det jo veldig trist med disse norske som, når barna skal gifte seg, så skal de bli tvangsgiftet. Og hvis ikke det er sånn og sånn, så kan man like godt ta livet av dem. Spesielt døtrene.

Ut fra sitatet over, er en mulig tolkning at beboerne på asylmottaket oppleves som forskjellige fra nordmenn med tanke på kultur, spesielt syn på kvinner. Erlend er her reflektiv ved at han i hermetegn omtaler beboerne på mottaket som «*sånne folk*». Dette viser at han er bevisst over at han trekker en symbolsk grense til de som kom. Allikevel står han for grensesettingen og begrunner dette med at deler av «deres» kultur ikke er forenlig med norsk kultur, for eksempel når det gjelder kvinnesyn. Videre forteller han at dette ikke bare gjelder beboerne på mottaket, men innvandrere generelt. Dette synes å bygge opp under en stereotypisk representasjon av menn med innvandrerbakgrunn, hvor deres negative kvinnesyn synes å gjelde for alle menn med innvandrerbakgrunn uavhengig av for eksempel deres etnisitet.

Erlend forteller at kvinner i «deres» kultur er mer tradisjonsbundet, familieorienterte og undertrykte. Det kan argumenteres for at norske kvinner implisitt blir fremstilt som moderne og frie (Mohanty 1988; Narayan 2000). Det kan på den andre siden antydes at Erlend nedtoner et slikt skille mellom kvinner i Norge og kvinner med innvandrerbakgrunn boende i Norge ved at han omtaler disse kvinnene som «*norske*». En mulig tolkning av dette er at Erlend inkluderer kvinnene i det «norske» fellesskap, men hvor menn med innvandrerbakgrunn blir mer entydig definert og holdes utenfor fellesskapet. Dette belyser at kjønnsrelasjoner spiller en sentral rolle som markør og produsent av nasjoner og andre kollektiver og ofte inngår i diskurser om «vi» og «de andre» (Bygnes, 2012b).

I sitatet under refererer han spesifikt til muslimske familier boende i Norge:

Også lærer ikke disse norske kvinnene, norsk. [...]. Og de går stort sett hjemme i dørene, og føder barn og snakker bare arabisk gjerne. [...]. Så.. Men det er mannens makt som hele tiden bestemmer. Og det går videre til den neste generasjonen som er unge menn på 18/20 år.

Erlend uttrykker, i sitatet over, at «*det er mannens makt*» som gjør seg gjeldene blant muslimske familier i Norge. Dette, hevder han, har negative konsekvenser blant annet for integreringen av kvinner i det norske samfunnet ved at de for eksempel ikke lærer seg norsk og at de tilbringer mye tid i hjemmet. Dette er noe han videre mener blir overført fra én generasjon til den neste.

Sandra og Erlend forteller at de var noe bekymret for unge menn boende på asylmottaket (jf. Sandra) og unge menn med innvandrerbakgrunn mer generelt (jf. Erlend). Det knyttes en bekymring til deres kultur, spesielt med tanke på kvinnesyn. Likestilling mellom menn og kvinner blir benyttet som en symbolsk grensemarkør mellom «oss» og «dem» (Bygnes 2012a,

2012b). Sett i lys av Connell (1987:183) sitt konsept om «hegemonisk maskulinitet», kan det argumenteres for at de unge mannlige beboernes maskulinitet blir relasjonelt konstruert i forhold til norske menn og kvinner.

Marianne beskriver, i likhet med flere, at hun var noe bekymret for de unge mennenes bakgrunn i form av traumatiske opplevelser de eventuelt kunne ha fra krig og konflikt. Men i motsetning til informantene som til nå er sitert, uttrykker Marianne mer usikkerhet overfor enkelte etnisk norske menn.

Det finnes mange, mange skadde norske menn òg som kan gjøre skumle ting i buskene på en mørk kveld. Så bekymring var ikke en stor del av det. [...]. Det som faktisk var ganske mye skumlere enn frykten for hvem som skulle komme. Om det var liksom skadde krigssoldater, barnesoldater, som skulle begå knivdrap i skogen, som var en veldig moderat til en nesten ikke-eksisterende bekymring, så var det mye skumlere da det kom opp lapper om anti-innvandrings.. hat-klistremerker fra høyreekstremer. Rundt omkring i Erleskogen så kom det sånne klistrelapper. Samtidig som det brant mottak både i Sverige og Norge. Det var betydeligere skumlere.

I likhet med Ole, presentert innledningsvis i dette delkapittelet, beskriver Marianne at hun var bekymret for unge mannlige beboere og hvorvidt vonde opplevelser og traumer fra krig kunne få negative konsekvenser for lokalsamfunnet i form av vold og kriminalitet. Hun beskriver imidlertid denne bekymringen som en «moderat» eller «nesten ikke-eksisterende bekymring». Hun forteller at hun var mer bekymret for: «skadde norske menn» som kunne gjøre «skumle ting i buskene på en mørk kveld» og «høyreekstremer» som henger opp hat-klistremerker. Her refererer Marianne til klistremerker som ble hengt opp i lokalsamfunnet i forkant av opprettelsen med teksten «Refugees not welcome». Astrid uttrykte en lignende bekymring og sier seg enig med en nabo som fortalte at hun var mer bekymret for «tikkende bomber» som allerede bor i lokalsamfunnet.

Og det var også som én [...] som da til meg det at; «De er redde for dette mottaket, men de er ikke redde for alle de tikkende bombene som allerede bor her», sant. For det er jo helt sikkert mange som bor i nærmiljøet vårt, som er tikkende bomber av andre årsaker. Det kan være nordmenn som er psykisk syke og det kan være mye rart. [...]. Sånn at.. Akkurat de fra mottaket, tror jeg ikke at jeg var så veldig mye redd for.

Marianne og Astrid sine utsagn har fellestrekk med Sandra og Erlend sine ved at alle uttrykker bekymring for at unge menn kan utføre ubehagelige og, i noen tilfeller, kriminelle handlinger. Marianne og Astrid sine sitater synes imidlertid å representere en motdiskurs mot Sandra og Erlend sine utsagn ved at de retter mer bekymring mot etnisk norske menn. De maskulinitetene Marianne og Astrid her uttrykker mer bekymring for er «*psykisk syke nordmenn*» (jf. Astrid) og «*skadde norske menn*» og «*høyreekstreme*» (jf. Marianne).

Når det gjelder de unge mannlige beboerne på asylmottaket refereres det derimot ikke til deres kultur som problematisk, men for eksempel til deres psyke. Dessuten påpekes det at dette var maskuliniteter de ikke var særlig bekymret for. Det at det her påpekes at de ikke var særlig bekymret for de unge mannlige beboerne kan leses som et forsøk på å imøtegå eller overskride stereotypiske forestillinger av menn med innvandrerbakgrunn som problematiske. Tidligere forskning har vist at unge menn med innvandrerbakgrunn ofte blir fremstilt som problematiske i media, og hvor deres kultur og familierelasjoner blir beskrevet som medvirkende faktorer for hvorfor de handler slik de gjør (Bredström, 2003).

Det at bekymring eller usikkerhet her rettes til en annen gruppe av menn og maskuliniteter, kan relateres til Lamont og Molnár (2002) sin forståelse av symbolske grenser. Sammenlignet med informantene som rettet bekymring eller usikkerhet overfor de unge mannlige beboerne, kan de symbolske grensene, ut fra Marianne og Astrid sine fortellinger, sies flyttes. Usikkerhet synes ikke å gjelde de unge mannlige beboerne på asylmottaket i særlig grad. I deres utsagn blir det trukket symbolske grenser mellom kriminelle og lovlydige mer generelt, uavhengig av kultur og etnisitet. De maskulinitetene Marianne og Astrid uttrykte mer bekymring for, blir ikke relasjonelt konstruert i forhold den hegemoniske vestlige maskuliniteten (Connell, 1987:187), men i forhold til den lovlydige etnisk norske mannen. I dette tilfellet blir det mobilisert moralske standarder og hvor det trekkes grenser mellom uærlige og ærlige mennesker og handlinger (Lamont, 1992:24-25).

Sitatene over belyser ulike konstruksjoner av problematiske maskuliniteter og at maskulinitetene blir relasjonelt konstruert og er i stadig forhandling (Connell, 1987:183). Marianne og Astrid sine sitater belyser at symbolske grensesettingsprosesser også forekommer mellom naboene (van Eijk 2011; Vassenden 2007). Som Astrid forteller: «*For det er jo helt sikkert mange som bor i nærmiljøet vårt, som er tikkende bomber av andre årsaker*».

Til nå har usikkerhet og tilhørende problemforståelser blitt presentert. Enkelte av informantene knyttet usikkerhet til forhold ved bygget, driften og innvirkning på frivillig arbeid og boligpriser. Andre rettet mer bekymring for hvem som kom og deres bakgrunn. Dette er usikkerhet som flere av informantene enten selv, eller opplevde at andre lokale beboere, uttrykte før etableringen av asylmottaket. Jeg vil videre gjøre rede for hvordan flere av informantene erfarte at etableringen faktisk påvirket lokalsamfunnet.

6.3 «Whatever, det gjorde ikke meg noe»

Enkelte av informantene som fortalte at de selv var usikre i forkant av selve etableringen, reflekterte over hvorvidt det var nødvendig å endre sin levemåte på enkelte områder. Tore og Marianne forteller om dette.

Og det var jo midt på vinteren, sant. Og ungen min gikk jo opp til bestemor på stien og sånn. At det slo meg liksom; Skal jeg si noe nå? Hvis han møter en hel gjeng ute i liksom.. Hva skal han gjøre og sånn. Men, jeg gjorde ikke det. Nei. [...]. Jeg bestemte meg egentlig bare for at; Nei, dette skal jeg ikke bruke energi på å bekymre meg for (Marianne).

Tore forteller:

Jeg tenkte jo på dette her med at; «Oi, hva gjør vi nå?» Vi har jo alltid hatt vinduene åpne og slike ting. Men skal vi liksom begynne med å låse dørene på grunn av det her? Men da tenkte jeg at; Pokker, det gjør jeg ikke. Jeg lever som før.

Tore og Marianne forteller her at de reflekterte over hvorvidt de kom til å endre levemåte på enkelte områder, men hvor begge kom fram til at de ikke ønsket dette.

Sitatene, presentert over, belyser hvordan enkelte av informantene reflekterte over tiden før etableringen. Dette er med andre ord refleksjoner de har gjort seg før de fikk erfart hvordan det faktisk gikk. Det at informantene her påpeker at de ikke har endret deres levemåter, kan med andre ord, være påvirket av at de i erfarte at asylmottaket ikke bidro til endringer, og i hvert fall ikke endringer i en negativ retning. Marianne forteller om hvordan hun opplevde at asylmottaket endret lokalsamfunnet:

Det gikk litt flere med ulike etnisiteter langs veiene. [...]. Ut over det.. [...]. Litt sånn..
Whatever. Ja, det gjorde ikke meg noe.

Marianne uttrykker her at tilstedeværelsen av asylmottaket og beboerne ikke medførte negative endringer for lokalsamfunnet. «*Det gikk [kun] litt flere med ulike etnisiteter langs veiene*». Marianne fortalte tidligere i intervjuet at hun var noe bekymret for de unge mannlige beboerne før etableringen (jf. 6.2). De symbolske grensene kan, ut fra dette sitatet, sies å bli tonet ned som et resultat av at hun ikke opplevde noen ubehageligheter med de som kom. Så og si alle informantene uttrykte at de ikke opplevde at asylmottaket bidro til store endringer og flere av informantene uttrykte at de faktisk ikke hadde merket noe til asylmottaket i det hele tatt. «*Du har merket veldig lite til mottaket. Man opplever ikke at de er der på en måte*» (Jens).

En ville kanskje anta at det i og for seg var positivt at informantene ikke merket noe særlig til asylmottaket. Men etter hvert i intervjuprosessen, fikk jeg inntrykk av at dette ikke var utelukkende positivt for alle informantene. Flere fortalte at de skulle ønske at de hadde merket mer til tilstedeværelsen av de som kom og enkelte uttrykker at de synes det er synd at asylmottaket skal legges ned. Sandra forteller:

På vegne at jeg synes vi har et ansvar og at jeg synes det hadde vært fint å ha fått det ansvaret plassert i hjertet nedi her.. Så vil jeg vel egentlig si at jeg synes det er litt synd at det ikke skal fortsette.

På informasjonsmøtene i forkant av etableringen ble det foreslått tiltak for å redusere usikkerhet som flere i lokalsamfunnet kjente på. Blant annet ble det foreslått å innføre organisering av adgangskontroller for tilgang til bygget. Organiseringen av adgangskontroller ble blant annet innført med den hensikt at uvedkomne ikke skulle få tilgang. Ut fra samtalene med informantene er det mulig å antyde en problemendring fra at flere var usikre for hvem og hvor mange som kom og hva dette ville medføre, til at man opplevde at det var noe vanskelig å etablere kontakt med de som kom. Nina forteller om dette:

Ja, de ville følge barna til skolen. Og det gjorde jo en del foreldre en god stund i en to ukers tid. Også skjedde det ingenting. Og da ga det seg. [...]. Så etter hvert så ble det et større problem at asylmottaket, at det ble så innmari strengt at folk ikke kunne komme og hilse på folk der. Det gikk i fra frykt til at noe kom til å gå galt til at det ble mye frustrasjon til at man ikke kunne bli kjent med noen som bor der.

Alle informantene uttrykker at de opplevde adgangskontrollen som noe streng. I den forbindelse ble asylmottaket beskrevet med uttrykk som en «festning», et «isolat», en «institusjon» og en «klump på haugen». Asylmottaket ble dessuten av enkelte informanter beskrevet som å bære preg av å være «hermetisk lukket» og ha et «rigid vaktopplegg». Det at informantene opplevde det som vanskelig å få adgang til bygget, og dermed også vanskelig å få kontakt med beboerne som bodde der, kan relateres til plassmyten om Erleskogen preget blant annet av spontan, uformell og hverdagslig kontakt (jf. kap. 5). Det «rigide vaktopplegget» hindret på må mange måter slik kontakt. Mona forteller for eksempel at: «*Strengheten gjorde at de ikke fikk nytte av det vi hadde drømt om*». Blant annet refererer hun til at det ble foreslått å organisere kulturkvelder, kvinnegrupper og aktiviteter for barn i etableringsfasen. Det skal nevnes at flere av disse aktivitetene ble realisert, men flere av informantene forteller at slike aktiviteter ikke ble gjennomført så stor grad som de i utgangspunktet så for seg. I tillegg til at den opplevde strenge adgangskontrollen til bygget fikk konsekvenser for nabokontakt, kan det virke som om dette også medførte at de lokale beboerne følte seg noe fremmed ovenfor asylmottaket og de som bodde der. Mona forteller:

Vi var jo uvedkomne. Vi fikk ikke lov til å komme inn når som helst. Vi måtte være veldig.. Vi måtte spørre på forhånd; «Vi [naboene] vil komme». [De ansatte på mottaket]: «Hvorfor skal dere komme?» [...]. Da vi var der nede på besøk, så fikk alle kort til å henge rundt halsen. At vi er på besøkende. Og de måtte ha veldig mye kontroll. *Kontroll*. Hvem som kommer inn, hvem som går ut.

Symbolske grenser vil kun skape objektiv sosial ulikhet dersom det eksisterer en bred enighet og oppslutning om disse grensene (Lamont og Molnár, 2002:168-169). Dersom det derimot ikke eksisterer bred enighet om disse grensene, vil intern identifisering og kontrastering være en nærliggende motstrategi (Lamont, 2000:249). Det ble innført adgangskontroller da asylmottaket ble etablert. En kan dermed anta at det eksisterte en forholdsvis bred enighet om konkret eller fysisk grensesetting. Men etter hvert som flere lokale beboere erfarte at beboerne på mottaket ikke medførte ubehageligheter, ble deres usikkerhet motbevist (jf. Nina). Den strenge adgangskontrollen som flere da opplevde, ble sett på som et problem. Fire av informantene beskriver i denne sammenheng ulike tilpasninger de gjorde for å få kontakt med beboerne. Dette kan bli sett på som forsøk på intern kontrastering mot de etablerte fysiske grensene. Erlend forteller:

Det var ikke så veldig mange som kom inn i bygningen utenfra med mindre du var ansatt. [...]. De kunne ikke slippe inn alle folk, velmenende folk. [...]. Så det var litt strengt. Men så de hadde en sånn vakt som du måtte henvende seg til. Men etter hvert så fikk jo *jeg* [legger trykk på «jag»] komme inn da, uten å ha et sånt skilt. For jeg ble jo kjent med alle de vaktene.

Det er ut fra intervjuene mulig å antyde en problemendring fra at informantene enten fortalte at de selv, eller opplevde at mange andre, var usikre før etableringen til at man erfarte at asylmottaket ikke påvirket lokalsamfunnet i en negativ retning. Da ble for eksempel det som flere opplevde som strenge rutiner for adgang til bygget sett på som et problem ved at det gjorde det vanskeligere å få kontakt med de som bodde på asylmottaket. Enkelte av informantene fortalte i den sammenheng om ulike tilpasninger de gjorde seg som et forsøk på å bryte slike grenser og opprettholde en mer eller mindre uformell og hverdagslig kontakt med de som kom.

6.4 Berikende aspekt

I tillegg til usikkerhet, fortalte flere av informantene om berikende aspekt som de opplevde at asylmottaket tilførte lokalsamfunnet. Flere av informantene fremhevet dessuten både utfordrende og berikende forhold under samme intervju.

Et gjennomgående berikende aspekt som ble trukket fram av flere av informantene var at tilstedeværelsen av asylmottaket og de som bodde der la grunnlag for bekjenskaper mellom de lokale beboerne og beboerne på mottaket. Enkelte fortalte dessuten at tilstedeværelsen av asylmottaket la grunnlag for varige vennskap også etter at beboerne i flyttet fra mottaket. 4 av informantene forteller for eksempel at de fremdeles har kontakt med beboere på mottaket som nå har flyttet. Ole uttrykte, som tidligere nevnt, usikkerhet knyttet til antall beboere og unge menn (jf. Ole, 6.1 og 6.2). På den andre siden fortalte han at han har knyttet bekjenskaper med flere av beboerne og dessuten har blitt venner med enkelte av dem.

Vi har gjennom sporten og gjennom fotballen, som jeg er mest engasjert i, så har jeg blitt kjent med mange nye, som bor der [på asylmottaket]. Både som har kommet og trent med oss og vært og sett på og, og til og med dukket opp på kamper som supportere og på trening og [ler]. Altså, det har vært en veldig unorsk utvikling egentlig. Så det har vært litt artig. Og det synes alle spillerne mine der oppe og har vært veldig gøy da, helt klart.

[...].

Berikelser har jo vært flere bekjenskaper, kulturoverføringer, masse humor. Vennskap som varer selv om personene ikke lenger bor der. Litt sånne ting.

I første sitat over, forteller Ole at etableringen av asylmottak la til rette for bekjenskaper mellom de lokale og beboerne på asylmottaket. Ole betegner denne formen for kontakt som en «*unorsk utvikling*». En mulig tolkning av dette er at han opplever at en «typisk» norsk utvikling hadde vært at de lokale og nykommerne hadde holdt seg for seg selv som to separate grupper. Det at de lokale beboerne og nykommerne spilte fotball sammen, utfordret på den måten en typisk norsk utvikling på en positiv måte. Ole fremhever at asylmottaket la til rette for å knytte nye bekjenskaper og vennskap og hvor det hverdagslige, spontane og uformelle står sentralt. Dette er dessuten aspekt som kan sies å kjennetegne Erleskogen som «*en bygd i byen*» (jf. kap. 5). Ole opplevde for eksempel det som berikende og at beboerne bare «*dukket opp*» på fotballtreninger og -kamper.

Simmel (2012[1908]:243) argumenterer for at den fremmede kan tilføre positive elementer til gruppen i form av sin objektivitet. Dette ved at han er en person resten av gruppen kan velge å betro seg til (Simmel, 2012[1908]:243). I intervjumaterialet gjør dette seg gjeldene ved at de berikende aspektene etableringen av asylmottaket førte med seg, som for eksempel at det legger til rette for bekjenskap og vennskap, er relasjoner som åpner opp for det å betro seg til «den fremmede».

Senere i intervjuet forteller Ole at tilstedeværelsen av nykommerne dessuten la til rette for «*kulturoverføringer*». Kultur blir her omtalt som berikende for lokalsamfunnet, i motsetning til informanter sitert i kapittel 6.2. Sett i lys av Lamont og Molnár (2002) og Lamont og Aksartova (2002) sine konseptualiseringer av symbolske grensesettingsprosesser og hverdagskosmopolitisme, belyser dette at «kultur» benyttes symbolsk grensemarkerende i noen sammenhenger, og som en symbolsk brobygger i andre sammenhenger.

Tore vektlegger, i likhet med Ole, kultur som et berikende aspekt:

Det som jeg tenkte var jo at her kommer det jo mennesker fra veldig mange forskjellige kulturer. Og jeg er jo litt nysgjerrig da, på andre kulturer og litt sånn [ler], litt sånn åpen for å lære litt da. [...]. Så jeg hadde jo håpet at vi kunne ha hatt litt mer sånn.. Hva skal man kalle det.. Kulturelt opplegg på kveldene der de kunne forteller om hvordan de

hadde det samtidig som de kunne vise bilder og film og. [...]. Ja, du ser jo det ofte på TV. [...]. Og når vi snakker om kulturer, så tenker jeg på religion også. Så tenkte jeg at for skolen så måtte jo dette ha vært en skattkiste og få folk der oppe til å komme ut til skolen og fortelle.

Ut fra sitatet over framgår det at Tore anser «kultur» som berikende og at han skulle ønske at man kunne ha arrangert flere kulturkvelder slik at de lokale beboerne kunne ha fått mer kunnskap om beboernes på asylmottaket og deres kultur og religion. En kan forstå Tore dit at han ser det som svært viktig å få slik kunnskap gjennom personlige møter og ikke bare på TV og gjennom mediene. Han nevner dessuten at kunnskap om kultur og religion fra beboerne er en ressurs og «en skattkiste» for skolen og elevene som går der. Tidligere forskning viser at mangfold trekkes frem som berikende for barn, ved at det kan bidra til økt kompetanse (Danielsen og Lundberg 2010:129). Sammenlignet med utsagn presentert i kapittel 6.2, blir aspekt ved kultur og religion her ikke beskrevet som problematisk eller utfordrende.

Kultur som et berikende aspekt som etableringen av asylmottaket førte med seg, kan relateres til Gullestad (Gullestad, 2001:35) sitt konsept om «forestilt likhet». Å fremheve kultur som et berikende aspekt kan, ut fra sitatene over, forstås som likhetsstrategier de lokale beboerne anvender ovenfor asylsøkerne ved at det som er likt mellom partene i en relasjon fremheves og det som er forskjellig nedtones. Når likhetene fremheves, for eksempel ved at «vi alle» har ulik kultur og at dette er noe vi kan utveksle gjennom for eksempel å arrangere kulturkvelder, kan dette være forsøk fra de lokale beboerne å konstituere og vedlikeholde et «forestilt fellesskap» basert på likhet (Anderson 2006; Gullestad 2001).

Et siste berikende forhold som var fremtredende i materialet, var at flere av informantene opplevde at tilstedeværelsen av asylmottaket bidro til refleksjon blant de lokale beboerne. Sandra er en av informantene som uttrykker dette:

Jeg føler at Erleskogen har godt av en sånn type utfordring. Erleskogen er på veldig er et veldig flott sted å bo. Det er et overskuddssted. Det er så mange engasjerte, det er så mange ildsjeler her og det er så utrolig mye velvillighet. [...]. Og da kan vi godt få bryne oss på noe litt mer enn bare fotballkuper og gatefester. For det er fint. [...]. Jeg synes det er viktig det at vi tar ansvar. [...]. Vi må utfordre oss litt mer. Vi må faktisk få den ubehagelige hverdagen litt ned under huden. Og jeg tror.. Jeg håper at asylmottaket har gjort det. Og jeg tror at ved at det hadde vedvart, så kunne det blitt en måte der vi kunne

få [tenkepause] gjøre gode ting, som er nødvendige. Og som kanskje fikk oss til å reflektere.

Sandra fremhever her at hun så det som positivt at det ble etablert et asylmottak i Erleskogen. På samme tid blir etableringen av asylmottaket omtalt som en «*utfordring*» og en nærliggende tolkning av dette kan være at flere var usikre på hvordan etableringen kom til å bli. Etableringen av asylmottaket blir allikevel sett på som en positiv utfordring ved at det blant annet bidrar til refleksjon for de lokale beboerne. Bauman (1991) fremhever at higen etter kategorisering står sentralt for å skape orden. Dersom en opplever å ikke kunne kategorisere, vil en oppleve ubehag. Sitatet over tyder imidlertid ikke på at det som er ukjent nødvendigvis fører til ubehag. Tvert om er dette noe som verdsettes ved at det blant annet bidrar til refleksjon.

Eksemplene fra intervjumaterialet viser at både problematiske og berikende aspekt var fremtredende i fortellinger om hvordan informantene stilte seg til etableringen og hvordan de faktisk erfarte tilstedeværelsen av asylmottaket og de som bodde der. Som Bygnes (2012a) påpeker, er det ofte slik at en og samme person kan fremheve både berikende og utfordrende forhold i samtaler om mangfold. Vassenden (2007:157) viser i sin studie at flere av informantene vekslet mellom grensemarkerende og grenseoverskridende argumentasjon i samtaler om opplevelser av å bo i lokalsamfunn preget av mangfold. Flere av informantene i denne studien fortalte både berikende og utfordrende forhold, og kan med dette sies å uttrykke ambivalens. Dette gjelder for eksempel Tore som fortalte at han var bekymret for boligpriser på den ene siden (jf. 6.1), men ønsket samtidig å arrangere eller å bli med på «*kulturelle opplegg på kveldene*». Sandra forteller at hun var noe bekymret for de unge mannlige beboerne på den ene siden (jf. 6.2), men samtidig opplevde hun det som positivt at tilstedeværelsen av asylmottaket og de som bodde der bidro til refleksjon og en positiv utfordring for beboerne i Erleskogen.

6.5 Avslutning

I dette kapittelet har jeg identifisert hvordan informantene fortalte om «usikkerhet». Jeg har benyttet «usikkerhet» som en analytisk linse for å identifisere hvordan informantene snakket om «usikkerhet» og hvilket meningsinnhold de ga begrepet. For eksempel knyttet enkelte av informantene usikkerhet til forhold ved bygget og dets innvirkning på boligpriser og frivillig arbeid. Andre knyttet usikkerhet til hvor mange og hvem som kom, i tillegg til beboernes

bakgrunn. Jeg argumenterer for at «usikkerhet» i denne sammenheng ble benyttet symbolsk grensesettende mellom de lokale beboerne og beboerne på asylmottaket. Videre har jeg drøftet hvordan usikkerhet som flere kjente på ble redusert da flere opplevde at asylmottaket og de som bodde der ikke bidro til store endringer for lokalsamfunnet i negativ retning. Jeg argumenterer for at det er mulig å identifisere en problemendring og at «usikkerhet» etter hvert dreide seg om at man opplevde å ikke få så mye kontakt med de som bodde på asylmottaket som man ønsket. Til slutt har jeg presentert berikende aspekt som informantene mente at tilstedeværelsen av asylmottaket bidro til. I den forbindelse ble blant annet potensialer for bekjentskap, vennskap, kulturoverføringer og refleksjon løftet fram av informantene. Jeg argumenterer i den sammenheng for at forskjellene nedtones, og at det som er likt fremheves. Flere av informantene trakk både på berikende og problematiske forhold under samme intervju, og jeg argumenterer for at ambivalens kan benyttes som et analytisk begrep for å identifisere slike uttrykk.

I dette kapitlet har jeg drøftet hvordan informantene snakket om «usikkerhet» og hvilket meningsinnhold til ga begrepet. Videre drøftet jeg hvorvidt og hvordan «usikkerhet» ble benyttet som en symbolsk grensemarkør mellom de lokale beboerne og beboerne på asylmottaket. I neste kapittel vil jeg drøfte hvordan «usikkerhet» ble benyttet som en symbolsk grensemarkør i noen tilfeller, og som en symbolsk brobygger i andre tilfeller, overfor andre lokale beboere.

7. Grensesetting og brobygging internt i nabolaget

Underveis i intervjuprosessen, ble det tydelig at det ikke kun ble trukket symbolske grenser mellom de lokale beboerne og de som kom, men også blant de lokale beboerne seg imellom. Intervjumaterialet belyser, med andre ord, at grensesettingsprosesser er noe som foregår i alle nabolag, ikke bare i nabolag preget av etnisk, religiøs og kulturelt mangfold (van Eijk 2011; Vassenden 2007). Grensesettingsprosesser er noe som forekommer også innad i befolkninger som kan antas å være relativt like.

I dette kapitlet skal jeg presentere og analysere praksiser av symbolske grensesettings- og brobyggingsprosesser (hverdagskosmopolitisme) mellom informantene og andre lokale beboere. Symbolske grenser blir forstått som konseptuelle distinksjoner skapt av sosiale aktører for å kategorisere objekter, folk, handlinger, tid og sted (Lamont og Molnár, 2002:168). Hverdagskosmopolitisme blir definert som: «*strategies used by ordinary people to bridge boundaries with people who are different from them*» (Lamont og Aksartova, 2002:1).

Jeg vil drøfte hvordan de lokale beboerne, trekker symbolske grenser til de som var mer kritiske enn dem selv til etablering og tilstedeværelsen av asylmottaket. Videre vil jeg drøfte hvordan det bygges symbolske broer mellom informantene og andre lokale beboere som anses å ha like holdninger som dem selv. På bakgrunn av dette vil jeg drøfte hvorvidt symbolske grensesettings- og brobyggingsprosesser kan sies å være med på å konstruere eller opprettholde et kosmopolitisk «vi» basert på en riktig kalibrert «usikkerhet» som innebærer en balansegang mellom å være *for lite* og *for mye* usikker. Jeg argumenterer for at grensene for et slikt «vi» går, avhenger av hvor informantene plasserer seg selv i det kosmopolitiske landskapet.

7.1 Ytterpunkter og usikkerhet

I generelle beskrivelser av hvordan andre i lokalsamfunnet reagerte da det ble kjent at det skulle etableres et asylmottak i Erleskogen, fortalte de aller fleste informantene at de opplevde et mangfold av holdninger. En tydelig tendens i intervjumaterialet er at flere av informantene fortalte at usikkerhet var en følelse flere lokale beboere kjente på (jf. 6.1). Noen av informantene tar avstand fra de som var usikre, mens andre identifiserer seg med de som var det.

Tore forteller for eksempel at det «*ikke er helt unaturlig at folk er usikre*». Marianne viser også et eksempel på dette: «*Det var jo selvsagt bekymring. Selvsagt var det det. Andre i en helt annen utstrekning enn meg*».

Ole forteller fra informasjonsmøtene som ble holdt i forkant av etableringen:

Jeg husker jo usikkerhet i nærmiljøet. Jeg husker lange diskusjoner mellom naboer som sto i hver sine ytterpunkter. Jeg tror usikkerheten var den største trusselen. Man visste ikke hva dette ville medføre. [...]. Disse folkemøtene var jo heftige. Med ytterpunktspørsmål som nesten 'touchet' inn om det rasistiske på en måte. Helt derfra til helt vanlige spørsmål; «Hva kan vi egentlig forvente oss her?»

Ole forteller videre at han opplevde at de fleste, seg selv inkludert, var imot etableringen i utgangspunktet, men at dette bunnet i at man var usikker. Usikkerhet blir beskrevet som en potensiell trussel. Ole benytter ikke selv begrepet «usikker» for å beskrive seg selv. Men etter informasjonsmøtene som ble holdt i forkant av opprettelsen, fortalte han:

Så gikk jeg hjem derfra litt sånn.. tryggere på hva.. jeg skulle forvente. Etter dette møtet så var jeg mer positiv.

En nærliggende tolkning av Ole er at han selv også var usikker før etableringen. Videre beskriver han at informasjonsmøtene bidro til at «*det gikk fra rykter til informasjon*». Flere av informantene forteller at de enten selv og andre, eller at de opplevde at enkelte andre, var usikre til å begynne med. Flere forteller at usikkerheten etter hvert avtok etter god informasjon på informasjonsmøtene og etter at man erfarte at asylmottaket ikke medførte store endringer i lokalsamfunnet i negativ retning (jf. 6.3). Dette blir for øvrig innen psykologien og kontaktteorien omtalt som «uncertainty reduction» (Berger og Calabrese, 1975). Innen denne teoriretningen foreslår man at for at folk skal kunne samhandle, trenger hver part informasjon om den andre parten for å kunne redusere sin egen usikkerhet (Berger og Calabrese, 1975).

De fleste informantene beskrev, i likhet med Ole, at usikkerhet var en følelse flere lokale beboere kjente på. Men informantene skiller seg fra hverandre ved at de knyttet dette til ulike forhold (jf. 6.1 og 6.2). Informantene skiller seg også fra hverandre ved at noen tok mer avstand fra de som var det, mens andre identifiserte seg med de. Når informantene tok avstand fra de som var usikre, kan det argumenteres for at «usikkerhet» blir benyttet grensesettende (Lamont og Molnár, 2002). Når informantene identifiserte seg med de som var det, kan det argumenteres

for at «usikkerhet» ble benyttet brobyggende (Lamont og Aksartova, 2002). Når usikkerhet blir benyttet brobyggende, kan det argumenteres for at det ble generert en form for gruppefølelse om at flere følte det slik (Lamont, 1992:12).

I likhet med Ole, forteller Tore at han opplevde at flere i lokalsamfunnet var usikre før etableringen, men at det som skilte de lokale fra hverandre, var hvordan de forholdt seg til denne usikkerheten. To av informantene uttrykte dette. Tore forteller:

Så det er ikke helt unaturlig at folk er usikre. Men så har folk litt ulike måter å takle det på. At noen er veldig positive og sier at; «Ja, men det her skal jo gå bra», og slike ting. Men allikevel så er de ikke hundre prosent sikre. Mens andre er mer sånn at; «Nei, men det her går til helsike». Men så er de kanskje ikke nødvendigvis så veldig mye mer usikre enn de andre. Men de har liksom noen måter å tilnærme seg på det da. Men jeg har jo den filosofien at; Man må prøve å være litt positiv på det. At det er den greieste måten å takle det på.

En mulig tolkning av Tore er at han mener at en følelse av usikkerhet var utbredt blant flere av de lokale beboerne i Erleskogen. Selv uttrykker han at han identifiserer seg med dem som «tilnærmet» seg usikkerheten på en «positiv» måte. Det kan argumenteres for at det trekkes symbolske grenser overfor de som tilnærmet seg usikkerheten på en negativ måte (Lamont og Molnár, 2002) og det bygges broer overfor de som tilnærmet seg usikkerheten på en positiv måte (Lamont og Aksartova, 2002).

Sandra uttrykker, i likhet med Tore, betydningen av å tilnærme seg usikkerheten på en bestemt måte:

Jeg kjenner ingen som var negative til det. Jeg kjenner noen som stilte litt sånn.. Jeg vil si sunne spørsmål. Bare sånn for min egen del det at de lurte på dette med kulturmøter. Så det førte bare at vi snakket med barna. Snakket om de hadde forventninger; «Hva tenker dere?»

En rimelig tolkning av Ole, Tore og Sandra, er at de alle mente at usikkerhet var en utbredt følelse blant flere lokale beboere, og at de selv mer eller mindre identifiserte seg selv med de beboerne som uttrykte dette. En mulig tolkning av situatene over, er at Ole anser usikkerhet som et anstendig uttrykk å uttrykke bekymring på, mens at det for Tore og Sandra handler om hvordan man tilnærmer seg usikkerheten på.

Ifølge Hagelund (2003b:12-13) sto «anstendighet» sentralt i den innvandringspolitiske retorikken da hun studerte dette i perioden fra 1970-tallet til begynnelsen av 2000-tallet (Hagelund, 2003b). De politiske partiene i perioden fremstilte seg selv i stor grad som representanter for en anstendig innvandringspolitikk. En lignende anstendighetsfølelse står sentralt blant informantene i dette intervjumaterialet. Dette kommer til uttrykk ved at «usikkerhet» av flere anses som et anstendig uttrykk for bekymring eller skepsis. Men grensene for hva som anses som en «anstendig» usikkerhet varier. Dette vil bli diskutert gjennomgående i dette kapittelet og særlig i delkapittel 7.4.

Et fellestrekk blant informantene som fortalte eller ga uttrykk for at de selv var usikre, var at de ikke var alene om å føle det slik. Gullestad argumenterer for at likhetstankegangen står sterkt i Norge (Gullestad, 2001). Likhetslogikken Gullestad (2001:35) skisserer går i hovedsak ut på at personer må oppfatte seg som like for å føle seg som like verdige. Dette, hevder Gullestad, medfører i mange situasjoner til en samværsstil der det som oppfattes likt fremheves, og at det som oppfattes å være ulikt eller forskjellig holdes utenfor samværet. Likeverd forstått som likhet trenger ikke nødvendigvis å være observerbar, men er en stil som fremhever det som oppfattes som likt. Dette omtales som «forestilt likhet» (Gullestad, 2001:35). Problemet oppstår når andre mennesker oppfattes som forskjellige fra personen selv (Gullestad, 2001:36). Når forskjellene oppfattes som *for* store, hender det at partene unngår hverandre ettersom fred, ro og harmoni er sentrale verdier innenfor forestillingen om likhet (Gullestad, 2001:36). Jeg vil argumentere for at det i dette intervjumaterialet eksisterer en forestilt likhet om at «usikkerhet» var en utbredt oppfatning blant mange lokale beboere i Erleskogen. Et problem oppstår når «*yterspørsmål som nesten 'touchet' inn om det rasistiske*» forekommer (jf. Ole). Eller når man tilnærmer seg usikkerheten på en negativ måte (jf. Tore).

Andre informanter, distanserte seg mer fra de lokale beboerne som uttrykte usikkerhet. «Usikkerhet» ble da benyttet mer grensesettende. Et eksempel er Mona som forteller fra informasjonsmøtet; «*De var ikke negative. Men de var veldig spente på hva som ville skje. For de visste jo ingenting*». Selv distanserer Mona seg fra de som var spente ved at hun her forteller at «*de*» var veldig spente og ved at hun tidligere under intervjuet beskriver seg selv som «*kjempepositiv*» til å få etablert et asylmottak i nabolaget. Det kan her argumenteres for at det trekkes symbolske grenser mot de som var «*veldig spente*» (Lamont og Molnár, 2002).

I de påfølgende to delkapitlene (7.2 og 7.3) vil jeg presentere og analysere hvordan det trekkes grenser til andre lokale beboere som informantene enten anså som like eller ulike dem selv når

det gjelder hvordan andre stilte seg til det å få et asylmottak i nabolaget. Informantene omtalte andre lokale beboere i mindre grad med dikotomier av å være enten «negativ» eller «positiv», og slike betegnelser vil dermed ikke brukes for å kategorisere disse fortellingene.

7.2 «De som putter chili i god mat»

Flere av informantene fortalte at noen lokale beboere var mer negative til etableringen i utgangspunktet. Mona beskriver det slik:

Noen av foreldrene her sa; «Ja, vi er redde for dem». Det er det ordet brukte de. De var redde for at de kom og de var skeptiske. Men så tenkte jeg litt sånn.. Da har de ikke sett verden. Det er det det handler om egentlig. [...]. De drar til byen på restaurant [hvor de spiser] mat fra Kina, India, Sri Lanka, Korea eller Colombia. Men de vet ikke hvordan mennesker fra Colombia er. Vi spiser hele verdens mat på tallerkenen vår, men vi vet ikke hvordan menneskene som har laget den er. Sånn var det. Noen, veldig få. *Kjempefå* [var redde og skeptiske]. Så vi må ikke fokusere så veldig mye på det. Men det var klart at det var *noen* som krydret diskusjonen, i god mat. [...]. Kanskje litt for mye chili.

Mona forteller at hun opplevde at det var svært få som var redde eller skeptiske til etableringen. Dette uttrykker hun ved å metaforisk fortelle at det var veldig få som «*puttet chili i god mat*». Også Ole fortalte at det var noen få som uttrykte meninger som «*touchet*» til det rasistiske (jf. Ole, 7.1). Ifølge Ole, representerte slike uttrykk kun et ytterpunkt. Jens forteller at: «*Det var jo noen [legger trykk på «noen»] som var veldig skeptiske*». En tolkning av dette er at flere av informantene opplevde at slike holdninger ikke var representative for folk flest i Erleskogen. Mona mener derfor at det ikke er noe man ikke bør fokusere for mye på. Men, de mener alle at slike holdninger var tilstedeværende, og Mona beskriver at slike holdninger var med på å tilføre «*vondt krydder i god mat*» og, i noen tilfeller, «*litt for mye chili*». De som «*puttet vondt krydder i god mat*» blir beskrevet som de som var «*redde*» eller «*skeptiske*» og en nærliggende tolkning av Mona er dermed at de som puttet «*litt for mye chili*» var de som bikket over til å være enda mer negative enn de som kun var redde eller skeptiske. Det skal imidlertid påpekes at Mona ikke betegner disse beboerne som negative (jf. Mona, 7.1). De som var redde eller skeptiske beskrives av Mona som fortrinnsvis enkelte foreldre med barn og de som «*ikke har sett verden*». Til sammen omtaler fem av informantene at enkelte foreldre med barn mer negative enn de selv var. Mona distanserer seg naboene som var «*skeptiske*» eller «*redde*» slik:

[Mange av] foreldrene [var] veldig skeptiske på grunn av barna deres. [Imiterer foreldrene som var skeptiske]; «Å, gud, nå kommer *de*» [legger trykk på «de»] og «Hva vil skje med barna våre?», «De går på skolen alene», også videre. Da ble det med en gang sagt at; «Dere trenger ikke å være redde, for nå skal mammaer og pappaer følge alle barna på skolen». Også tenker jeg [himler med øynene], litt sånn.. [Humrer]. Eh, ja. Men på én måte kan jeg forstå det. Kanskje kommer de med andre klær, hadde de andre bukser. Jeg vet ikke.

Mona distanserer seg fra foreldrene som uttrykte bekymring for barna på to måter. For det første nevner hun flere ganger under intervjuet at hun var «*kjempepositiv*», «*veldig positiv*» og uttrykker at hun «*ble veldig glad*» da det ble bestemt at det skulle etableres et asylmottak i lokalsamfunnet. Sett i sammenheng med uttalelsene over, distanserer hun seg på den måten til de som var redde eller skeptiske mer implisitt. Hun distanserer seg dessuten mer eksplisitt ved at hun i sitatet over himler med øynene. På den måten signaliserer at hun opplevde denne bekymringen som noe overdrevet.

Videre uttrykker hun forståelse for bekymringen de skeptiske eller redde uttrykte for sine barn. Samtidig kan det ut fra sitatet virke som om Mona ikke finner særlig grunnlag for bekymringen foreldrene følte på. Med utsagnet; «*Kanskje kommer de med andre klær*», er en mulig tolkning av Monas utsagn at hun opplevde at bekymringen var noe grunnløs. Hun viser dessuten forståelse for «*de som ikke har sett verden*» og deres bekymring med utsagnet; «*Vi spiser hele verdens mat på tallerkenen vår, men vi vet ikke hvordan menneskene som har laget den er*». Her kan det argumenteres for at de symbolske grensene overfor «*de som ikke har sett verden*» nedtones. En mulig tolkning av Mona er at hun mener at vi alle har det samme utgangspunktet, men at det handler om hvordan vi velger å forholde oss til det ukjente (jf. Tore og Sandra, 7.1). Selv fortalte Mona under intervjuet at hun har reist mye og bodd flere år i utlandet. Det er dermed grunnlag for å tro at hun selv opplever å ha en mer positiv innstilling enn de som «*ikke har sett verden*». Ved å trekke symbolske grenser til de som «*ikke har sett verden*», kan det argumenteres for at hun på samme tid signaliserer og fremhever sin egen identitet som bereist og åpen for det ukjente.

Men hvor foreldre med barn blir beskrevet som usikre, redde eller bekymret, ble andre i lokalsamfunnet beskrevet som mer negative til etableringen. Spesielt ble enkelte eldre med en annen erfaring enn «oss» i yngre generasjoner trukket fram som mer negative en informantene selv. Fem av informantene forteller at enkelte av de eldre lokale beboerne var mer negative til

etableringen. Tore forteller at han opplever en klar generasjonsforskjell mellom seg selv, eldre og sine egne barn.

Du så jo på det infomøtet at det var én gammel mann som bor oppe i her som var veldig negativ da og som uttalte seg veldig krast da. Så du har jo kanskje en sånn generasjons.. sak også i de der greiene og da. At kanskje eldre mennesker er gjerne.. Eller igjen med denne generaliseringen da.. Men det er kanskje en del eldre som er negativt innstilt da. De er gjerne mer vant med en annen verden enn det vi er. Du ser jo bare på mine barn, de har jo vokst opp med en helt annen verden enn det jeg vokste opp med da. Altså, verden blir jo.. Hva skal du kalle det, mindre og mindre da, for folk fleste etter hvert.

Tore forteller her at flere eldre var negative og at dette kan være fordi de er «*vant med en annen verden enn det vi er*». Tore er en mann i 50-årene og det er nærliggende å tolke Tore dit hen at han opplever at eldre er vant med en annen verden enn det han selv, og de som er yngre enn han selv, er. Videre illustrer han et skille mellom eldre og seg selv, samt et skille mellom seg selv og sine barn, ved at barn som vokser opp i dag er vant med en verden som er «*mindre*». Her er det nærliggende å forstå Tore at han opplever at barn som vokser opp i dag er mer eksponert for mangfold både fordi man reiser mer enn før og fordi de eldre vokste opp på en tid da innvandringen til Norge var relativt lav. Sandra er en annen informant som viser til en generasjonsforskjell i forhold til grad av åpenhet til det ukjente.

De som var så kritiske og negative til dette.. Det er faktisk de samme som ikke er så engasjerte i nabolaget. Og dette var eldre folk. Fordi de har en historie tilbake, fra 2.verdenskrig. Altså, du må ha den historien der. De har en litt annen holdning enn oss som er vokst opp med flyktninger.

Eldre som har opplevd 2.verdenskrig har, ifølge Eva, andre holdninger til innvandring og flyktninger enn det «vi» som har vokst opp med dette har. De eldre hun her refererer til er dessuten de samme som ikke engasjerer seg så mye ellers i nabolaget. Erlend forteller at de som var skeptiske til etableringen av mottaket fortrinnsvis var; «*eldre som har vært skeptiske til veldig mye annet der oppe [i Erleskogen] og*». Erlend er selv en eldre mann, og det å fortelle at de som var skeptiske til etableringen var eldre som *og* har vært skeptiske til mye annet, kan forstås som en måte å påpeke at han selv ikke var skeptisk og signalisere sin egen identitet som mer åpen for det ukjente.

Det at Eva og Erlend forteller at de eldre som var mer kritiske eller skeptiske enn dem selv, var de samme som ikke er så engasjert ellers i lokalsamfunnet, kan tyde på at symbolske grensesettingsprosesser var fremtredende også før etableringen av asylmottaket, men at grensene ble mer tydeligere da asylmottaket ble etablert. Dette belyser at symbolske grensesettingsprosesser er praksiser som forekommer i alle nabolag, uavhengig av etnisk, religiøs og kulturelt mangfold (van Eijk, 2011).

I tillegg til enkelte foreldre med barn og eldre, ble lokale beboere som har oppvokst på bygda, beskrevet som mindre positive til etableringen enn lokale som har vokst opp i en by. Tore er den eneste informanten som forteller dette. Forestillingen om folk som har vokst opp på bygda er mer negative til innvandring, viser dermed ikke en tendens i intervjumaterialet, men heller et eksempel.

Altså, jeg og samboeren er jo noenlunde enige da, men allikevel så har vi jo litt forskjellige holdninger til dette her. Jeg er nå litt mer positiv enn det hun er. Hun [samboeren] er vokst opp i [navn på bygd], et lite.. Det er jo et fantastisk flott sted, men jeg tror det har litt med bakgrunnen der hun kommer fra. Og jeg vokste opp i en by. Så jeg tror det har litt med det å gjøre. Og det ser jeg jo nå for eksempel oppe i [navn på bygd], det bor jo ikke mange innvandrere der. Men *hellandussen* [legger trykk på «hellandussen»], hvor mye fremmedfiendtlige det er blant folk som kommer derfra. Men de har rett og slett ikke erfart.. De vet ikke hva det går i. Så der er det liksom frykten som herjer da [ler].

I sitatet over uttrykker Tore at han var mer positiv til etableringen enn det samboeren var. Det kan argumenteres for at Tore trekker en symbolsk grense mellom seg selv og samboeren i tematikken knyttet til etableringen av asylmottaket. Det uttrykkes ikke at samboeren nødvendigvis var negativ, men at hun var mindre positiv enn Tore selv. Det trekkes dessuten en symbolsk grense til beboere i bygda der samboeren kommer fra ved at folk som bor der generelt er mer fremmedfiendtlige enn de som har vokst opp i byer. Tore distanserer seg fra de fremmedfiendtlige ved å påpeke at han selv har vokst opp i byen og dermed implisitt fremstille seg som mer åpen og mindre fordomsfull når det gjelder mangfold.

En siste kategori fremtredende i materialet for å beskrive de mer negative holdninger til etableringen, er de med, hva Jens omtaler som, «*typisk Frp-holdninger*».

Det du merker er jo de de som er enten veldig, veldig entusiastiske; «Nå vil vi gå inn i dette her». Også på andre siden de som var veldig klart.. de som hadde sånn eh.. typiske, jeg vil kalle det FrP-holdninger. Som sa; «Ja, nå må vi passe på, nå må vi låse alle ting inne og passe på å låse dørene», også videre.

Det ble trukket symbolske grenser til Fremskrittspartiet (Frp) og den sittende regjeringen, som Frp inngår i, av opptil fire av informantene. 2 av informantene trakk symbolske grenser mer implisitt ved for eksempel å nevne sentrale politikere tilhørende dette partiet. Andre gjorde det mer implisitt, men det er allikevel mulig å tolke de dit hen at det ble trukket grenser til Frp. Disse uttalelsene ses imidlertid ikke som et kjennetegn ved «*de som putter chili*» i nabolagets «*god[e] mat*» (jf. Mona). Dette fordi slike uttalelser ikke i hvert tilfelle ble knyttet til andre beboere i lokalsamfunnet, men til Fremskrittspartiet eller nordmenn som stemmer dette partiet mer generelt. Jens, sitert over, fortalte derimot at slike holdninger også var fremtredende blant de lokale beboerne i Erleskogen.

Hagelund (2003a) argumenterer for at Frp ofte har blitt sett på som et innvandrerp parti i politikken. Frp var det første partiet som satte innvandringspolitikk på den politiske dagsorden på slutten av 80-tallet og siden da har Frp hatt en sterk posisjon innenfor innvandringspolitikken. På samme tid har begrepet om «anstendighet» stått sentralt i den politiske debatten om tematikk knyttet til innvandring og integrering (Hagelund, 2003b). Frp har i den sammenheng ofte blitt portrettert som «*'the indecent' other*» som de andre partiene kontrasterer seg i forhold til (Hagelund, 2003a:47). Etersom at flere av informantene i denne studien trekker symbolske grenser til Frp eller de som stemmer dette partiet, kan en mulig tolkning være at også disse informantene opplever Frp som «*'the indecent' other*» (Hagelund, 2003a:47).

Ole, derimot, argumenterer for at den sittende regjeringen får ofte unødig mye «*pepper*» for asylpolitikken de fører. Ole sitt utsagn, sitert under, representerer på den måten en motdiskurs til de som trekker grenser til Frp og til de som stemmer dette partiet.

Jeg støtter på en måte at det har blitt vanskeligere å bli asylsøker i Norge. Samtidig må vi være opptatt av at det ikke skal bli så strengt at vi ikke hjelper de som trenger det. [...]. Det har nok vært litt av den holdningen, som jeg opplever at er i Norge; Der [Norge] må du komme for der får du sosiale løsninger fra dag én og der blir alt lagt til rette for deg. [...]. Det var jo en stund at det kom folk syklende over grensen i hopetall.

[...]. «I Norge er de fri og der er det flott og plass til alle og NAV betaler». [...]. Så jeg føler at vi har truffet riktigere nå. [...]. Det har vær viktig å få vekk stempelet om at her var det på en måte lov å stikke av til uansett om du trengte det eller ikke. [...]. De får ofte mye pepper, så det er viktig å gi dem litt skryt av og til, politikerne, når de treffer på ting.

Samtidig som Ole er kritisk til at den sittende regjeringen får unødig mye «pepper» for sin politikk, presiserer han at det samtidig er viktig at de som har behov for beskyttelse bør få komme og søke asyl i Norge. Dette belyser spesielt to forhold som er fremtredende i intervjumaterialet. For det første en holdning om at «*det ikke skal bli så strengt at vi ikke hjelper de som kommer*». For det andre viser sitatet en indre dialog av å være verken for eller imot og med dette uttrykke ambivalente holdninger (Bygnes, 2012a).

Ut fra sitatene over får vi en forståelse om at usikkerhet, og delvis negative holdninger, var fremtredende i lokalsamfunnet blant enkelte foreldre med barn, eldre, folk som har vokst opp i bygde-Norge og Frp-velgere. Flere av informantene argumenterte derimot ikke for at slike holdninger bør neglisjeres. Tvert om, mener flere av informantene at det er viktig at slike holdninger bør få ta del i den offentlige debatten. Enkelte av informantene viser dessuten delvis forståelse for slike holdninger. Dette gjelder for eksempel Mona, sitert tidligere, som viste forståelse for enkelte foreldre med barn som hun anså som mer kritiske enn hun selv. Nina er en av informantene som mente at det er viktig at slike holdninger kommer til uttrykk og at man anerkjenner at skepsis andre kan oppleve er reell og må tas på alvor. Nina forteller:

Selvfølgelig var det og litt ulming under den skepsisen. Som er litt skummel å kjenne på. Når man på én side har de som sier; «Hva skal jeg gjøre for å hjelpe?» Så er det mange som sier at; «Dette vil vi ikke vite noen ting ut av», og vil sitte på høysetet eller pengesekken eller hva jeg skal kalle det. [...]. Men det er jo menneskelig det og. Så jeg tenker at når de positive bidragene får overvekten, så er det helt greit at det er skepsis i tillegg.

En tolkning av Nina er at hun anser det som viktig at de med mer negative holdninger blir hørt. Men problemet oppstår dersom slike bidrag får overvekt. Nina er ikke alene om å uttrykke dette. En mulig tolkning av dette er at slike bidrag delvis utfordrer forestillingen om likhet basert på usikkerhet som et anstendig uttrykk for å uttrykke bekymring eller skepsis på. Dersom «*ulmingen under skepsisen*» som Nina beskriver, kommer til uttrykk, vil dette få negative

konsekvenser for lokalsamfunnet ved at de utfordrer «*de positive bidragene*». En mulig tolkning av Nina er at de lokale beboerne som uttrykker for mye usikkerhet, kan utgjøre et problem. Dette belyser at anstendighetsparadigmet ikke er absolutt, men stadig under forhandling av de lokale beboerne. Det at grensene for anstendighet ikke er klart definert, kan mulig bidra til å forklare hvorfor Tore opplever at flere lokale beboere har vært noe forsiktig å snakke om hvordan de opplever tilstedeværelsen av asylmottaket. Han reflekterer over dette:

Er man kanskje redd for å fremstå som negativ? Kanskje. [Liten pause]. I og med at de som.. Fordi det er jo en tendens til at.. Altså, det er jo noen som er veldig flinke til å snakke for seg og komme ut i mediene og i sosiale medier og si ting. Som er positivt innstilt. Så kanskje det er enkelte som liksom er redd for å fremstå som negative.. Jeg vet ikke.

I sitatet over reflekterer Tore over hvorfor han tror andre lokale beboere har vært forsiktige om å snakke om etableringen og tilstedeværelsen av asylmottaket. En mulig tolkning av Tore er at han opplever at frykten for å bli omtalt som innvandrerkritisk står sterkt i nabolaget. Flere studier viser at frykten for å fremstå som innvandrerkritisk står sterkt i debatten om innvandring, integrering og mangfold (Blinder mfl. 2013; Brox 1991; Hagelund 2003b). Det å distansere seg fra de som er mer kritiske enn seg selv, for eksempel ved å ikke uttale seg, kan være en måte å opprettholde en positiv selvidentitet og fremheve ens egen identitet (Lamont, 1992:11).

Han forteller imidlertid at han har diskutert tematikken en god del innad i familien.

I: Jeg diskuterte med samboeren min i sta, men hun var totalt uenig da. Men hun tenker jo litt på den der egoistiske igjen da, liksom at vi har et hus her og en verdi på huset og liksom hva som skal skje hvis man skal selge og.. Så det er jo en reel sak det.

K: Så dere diskuterte det før jeg kom?

I: Ja. Jeg sa det at; «Nå må du si at jeg vil ha fast og permanent» der oppe [ler]. For meg hadde ikke det gjort noe, det hadde ikke det. Men selvfølgelig, jeg er ikke så glad for at hvis vi skal selge dette om 10-20 år at vi hadde fått mindre for det. Da hadde det svidd i lommeboken.

Tore forteller at han snakket med samboeren om etableringen før jeg kom og at han da hadde påpekt for samboeren at hun skulle uttrykke at Tore ikke hadde hatt noe mot å få etablert et asylmottak i nabolaget og at han heller ikke hadde hatt noe imot om det på et senere tidspunkt

hadde blitt behov for mer varige mottaksplasser i Erleskogen. Dette kan tyde på at han ønsket å fremstille seg selv i et bestemt lys for meg som kommer utenfra. Sett i lys av Lamont (1992:11) kan det argumenteres for at Tore ønsket å fremheve sin egen identitet som mer positivt innstilt til en eventuell forlengelse av asylmottaket.

3 av informantene distanserte seg fra de som var negative ved å påpeke at de ikke kjenner de som var det eller ikke omgås de i stor grad. For eksempel forteller Sandra:

Jeg kjenner ikke.. Jeg har ikke hørt noe av det negative. Men det har vel også med hvem jeg er nærmest da.

De med mer negative holdninger ble av informantene beskrevet som fortrinnsvis enkelte foreldre med barn, eldre, folk fra bygde-Norge og Frp-velgere. Som tidligere vist, distanserte flere av informantene seg til disse lokale beboerne. Samtidig distanserte de seg ved å i tillegg fortelle at de ikke kjenner de eller omgås de i særlig grad. En slik «dobbel» symbolsk grensesetting til andre lokale beboere som ble oppfattet som mer negative enn dem selv er hyppig i intervjumaterialet. En mulig tolkning av dette kan være at informantene i studien er lokale beboere som i ulik grad har vært engasjerte i aktiviteter for lokale beboere og beboerne på mottaket. Det at informantene fortalte at de ikke kjente til de som var negative kan henge sammen med hva Eva og Erlend påpeker; at de som var mer negative til etableringen, er «*de samme som ikke er så engasjerte i nabolaget*» (jf. Eva) eller de som «*har vært skeptiske til veldig mye annet*» av det som skjer i Erleskogen (jf. Erlend). At flere av informantene påpekte at de ikke kjenner de som var negative til etableringen kan ses i sammenheng med Gullestad sitt konsept om «forestilt likhet» (2001:36) og at det oppstår et problem når partene i en relasjon oppfattes som *for* forskjellig. En konsekvens av dette er at partene i samværet unngår hverandre.

7.3 «De urealistiske»

Tre av informantene uttrykte at de var utelukkende positive til etableringen. En av informantene at andre i lokalsamfunnet kan oppleve det å være utelukkende positiv som problematisk, og i noen tilfeller naivt. Astrid beskriver for eksempel at hun har opplevd å få kritiske bemerkninger av en nabo.

Jeg snakket med en nabo av meg [...]. Som sier at; «Du [navn], du er naiv. Fordi du må være klar over sånn og sånn og det er så mye sånn og sånn». Og ja, bråk og sånn. Så når

hun da hørte at jeg skulle jobbe med det her og hun sa; «Nei, jeg liker ikke mottaket». Altså, hun er faktisk den eneste jeg har snakket med som var negativ.

Astrid forteller at hun har fått kritiske bemerkninger fra en nabo for ikke å ha et realistisk bilde av hva etableringen av mottaket og tilstedeværelsen av flyktningene kunne medføre ved at Astrid ikke tar i betraktning at etableringen av mottaket kan medføre mer «bråk». Naboen til Astrid henviser til at hun gjennom sitt eget arbeid har opplevd at tilstedeværelsen av nykommerne har ført til mer bråk i form av kriminalitet. Astrid anklages dermed for å være «naiv» og ikke være usikker *nok* for hva tilstedeværelsen av nykommerne potensielt kunne medføre av utfordringer. Astrid er den eneste informantene som forteller at hun har fått kritiske bemerkninger til sine holdninger av andre lokale beboere. Dette er ikke noe informantene ble spurt om eksplisitt, og det er derfor umulig å si om andre informanter eventuelt også har opplevd dette.

Ut fra sitatene over (jf. 7.2 og 7.3), er det mulig å antyde at det av informantene ble trukket symbolske grenser til de naboene som informantene opplever som *for* usikre til etableringen. Dette uttrykkes for eksempel av Mona ved at det var noen naboer som «*puttet for mye chili i god mat*». På samme tid trekkes det symbolske grenser til de som var *for lite* usikre ved at de var naive og ikke hadde et realistisk bilde av hva etableringen potensielt kunne medføre. Sitatene over antyder en tendens for hva som oppleves som aksepterte holdninger blant naboene og hvor det eksisterer en anstendig balansegang mellom det å være *for* negativ eller *for* positiv. En slik anstendig balansegang kan være «usikkerhet».

7.4 Et kosmopolitisk «vi»

En fremtredende tendens under intervjuene var at det ble trukket symbolske grenser til andre lokale beboere som ble ansett som mer kritiske enn dem selv når det gjelder holdninger til opprettelsen av asylmottaket. I den forbindelse ble enkelte foreldre, eldre og folk oppvokst på bygda av flere av informantene beskrevet som mer kritiske eller negative. Dette har for så vidt grobunn også i statistiske undersøkelser som viser at de som har mer kritiske holdninger til tematikk knyttet til innvandring og integrering er eldre, de med lavere utdanning og menn (Blom, 2016).

Som delvis ble belyst i delkapittel 7.2, og som dessuten er fremtredende under intervjuene, er at informantene tenderer til å orientere seg mot kosmopolitisme. I litteraturen omhandler

kosmopolitisme ofte om det å være verdensborger, om mobilitet og bevegelse på tvers av nasjonalstater og kulturelle forskjeller (Vassenden, 2007:5). For eksempel ble de lokale beboerne som ble oppfattet som mer kritiske enn informantene omtalt som de som «ikke har sett verden» (jf. Mona, 7.2), «ikke er så engasjerte i nabolaget» (jf. Eva, 7.2) og de som er «skeptiske til veldig mye annet» i Erleskogen (jf. Erlend, 7.2). Marianne viser tydelig kosmopolitisk argumentasjon:

K: Hvordan opplevde du at diskusjonen [i forkant av opprettelsen] var?

I: Veldig, veldig forskjellig. Veldig avhengig av hvem jeg snakket med. I fra de som var hysterisk redde og vurderte å flytte eller som ikke ville slippe ungene sine ut etter at det var mørkt, til de som tenkte; «Åh, så kjekt, da kan vi ha kulturaften der vi lager mat til hverandre». Sant, og det er jo veldig stort sprik. Det er jo hele fjøla det. Jeg tror nok at eh.. Men det handler jo litt om de jeg kjenner da, i Erleskogen. Som er de såkalte ressurssterke akademikerne som komposterer og kjører elbil og er samfunnsengasjerte og opplyste. De er jo i den kulturkveld[gruppen], sant. [...]. Det er ikke sikkert at de er representative annet en for den gjengen da.

Ut fra Mariannes sitat over, påpeker hun at de hun kjenner og omgås, er de «ressurssterke akademikerne som komposterer, kjører elbil og er samfunnsengasjerte». Denne gruppen av lokale beboere blir beskrevet som de samme som ønsket å arrangere «kulturaftener» for de lokale beboerne og beboerne på asylmottaket. Denne gruppen av lokale beboerne, som Marianne tydelig assosierer seg med, kan bli sett på som et kosmopolitisk «vi» ved at de eksplisitt blir beskrevet som mer positive til å møte de nye naboene enn enkelte andre som for eksempel «vurderte å flytte».

Lamont og Aksartova (2002:1) introduserer konseptet «hverdagskosmopolitisme» som strategier «vanlige folk» tar i bruk for å bygge broer mellom de som anses å være forskjellig fra en selv. Hverdagskosmopolitisme forsås som det motsatte av å trekke symbolske grenser (Lamont, 2000:249). Lamont og Aksartova (2002) har, men andre ord, en noe annen forståelse av kosmopolitisme enn det å være verdensborger. Ut fra deres perspektiv innebærer ikke kosmopolitisk orientering nødvendigvis det å være verdensborger, men det å bygge broer mellom seg selv og andre basert på universelle verdier (Lamont og Aksartova, 2002:2). Ettersom orientering mot kosmopolitisme innebærer praksiser av brobyggingsprosesser på

ulike måter, introduserer Lamont og Aksartova (2002:18) «multiple kosmopolitismer» som et analytisk verktøy for å identifisere ulike praksiser av dette.

Vassenden finner i sin studie at symbolske grensdragninger og hverdagskosmopolitisme ikke var gjensidig utelukkende kategorier, men snarere et kontinuum de beveget seg innenfor (Vassenden, 2007:322). Dette tilkjennevis også i mitt intervjumateriale ved at begrepet om «usikkerhet» viser til et kontinuum. Informantene skiller seg dessuten fra hverandre ved at de har ulike formeninger om hva de anser som en «anstendig» usikkerhet og hvor grensene for dette går. Dette belyser at anstendighetsparadigmet ikke er absolutt, men stadig under forhandling av de lokale beboerne. Yttergrensene for «usikkerhet» kan eksempelvis være at man er *for* usikker og «*nesten 'toucher' inn om det rasistiske*» (jf. Ole, 7.1) eller dersom man er *for lite* usikker og bikker over til å bli «*naiv*» (jf. Astrid, 7.3). Hvor informantene plasserer seg selv og andre innenfor disse ytterpunktene varierer, men sentrerer seg alle rundt en riktig kalibrert «usikkerhet». Jeg finner Lamont og Aksartova (2002) sitt begrep om «multiple kosmopolitismer» og Hagelund (2003b) sitt begrep om «anstendighet» som nyttig som analytisk verktøy for å identifisere dette.

Jeg argumenterer for at til felles for informantene i min studie er at de plasserer seg selv, og flere med dem, innenfor et kosmopolitisk «vi», men hvor enkelte andre holdes utenfor. Det at andre blir holdt utenfor et slikt «vi», leser jeg ikke som at informantene mener at de som er mer kritiske enn dem selv ikke skal kunne så uttrykke hva de mener. Tvert om understreker flere av informantene at det er viktig at de som var mer kritiske blir hørt (jf. 7.2). Jeg leser heller uttrykkene for et kosmopolitisk «vi» som en måte å uttrykke gruppetilhørighet med likesinnede og kategorisere denne gruppen vis-a-vis andre. Jeg vil her skisserer tre kategorier som delvis overlapper hverandre.

Den første kategorien er de informantene som anser rommet for en «anstendig usikkerhet» som stort. De beskriver at usikkerhet var en utbredt følelse blant flere av de lokale beboerne, seg selv inkludert (jf. 7.1). Jeg mener at Marianne og Ole er eksempler på informanter innenfor denne kategorien. For eksempel er det mulig å tolke Marianne dit hen at hun anser bekymring eller usikkerhet som legitime uttrykk innenfor det kosmopolitiske «vi». Dette fordi hun forteller: «*Det var jo selvsagt bekymring. Selvsagt var det det. Andre i en helt annen utstrekning enn meg*» (jf. Marianne, 7.1). De som derimot ikke anses for å være innenfor dette fellesskapet er «*de som var hysterisk redde og vurderte å flytte eller som ikke ville slippe ungene sine etter at det ble mørkt*» (jf. Marianne). Også Ole viser til en slik todeling og hvor de som var usikre,

han selv inkludert, anses som innenfor dette felleskapet. De som anses å stå utenfor er de som ytret holdninger som «*nesten 'touchet' inn om det rasistiske*» (jf. 7.1).

Den andre kategorien er de informantene som mener at rommet for en «anstendig usikkerhet» avhenger av hvordan en tilnærmer seg usikkerheten. Dersom en tilnærmer seg usikkerheten på en positiv måte, er usikkerheten å anse som innenfor det kosmopolitiske «vi». I likhet med Marianne og Ole, beskriver informantene i den andre kategorien at «usikkerhet» var en utbredt følelse blant flere av de lokale beboerne. Jeg mener at Tore og Sandra er eksempler på informanter innenfor denne kategorien. Selv beskriver Tore at han «*har den filosofien at; Man må prøve å være litt positiv på det. At det er den greieste måten å takle det på*» (jf. 7.1). Sandra forteller at hun selv og andre stilte «*sunne spørsmål*» for eksempel når det gjelder kulturmøter (jf. 7.1). Det som skiller de usikre fra hverandre, er hvordan de forholder seg til denne usikkerheten. Praksiser av hverdagskosmopolitisme (Lamont og Aksartova, 2002) foregår dermed mellom dem selv og andre som hadde en positiv innstilling til usikkerhet. De som anses å være innenfor et kosmopolitisk «vi» er de som tilnærmet seg denne usikkerheten med en «*positiv*» innstilling (jf. Tore) eller stilte «*sunne spørsmål*» (jf. Sandra).

En tredje kategori er de som anser «usikkerhet» som utenfor det kosmopolitiske «vi». Mona beskriver for eksempel seg selv som «*kjempepositiv*» til etableringen. Hun trekker videre symbolske grenser til de som var «*redde*» eller «*skeptiske*» (jf. 7.1). Også Astrid uttrykker at hun synes at en etablering av asylmottaket «*bare vare flott*»:

Jeg har vært såpass mye ute i verden og har jobbet såpass mye med folk fra andre land, at jeg synes det bare er spennende og berikende og jeg synes det bare er flott.

Videre kan det argumenteres for at det trekkes symbolske grenser til de som var «*redde*»:

Det er veldig mye idealisme i Erleskogen. På det aller første informasjonsmøtet som kommunen hadde, så var det stort sett idealismen som kom fram. Men det er klart at det var òg noen som var redde [endrer stemmen til et mørkere toneleie]; «Det er ingen som spør oss», «Hvordan skal dette bli?» og «Vi vil ikke ha de svartingene her», ikke sant. Altså, jeg har hørt veldig lite sånt. Men det har jo med mitt nettverk å gjøre. Jeg har ikke hørt de der som er redde.

Hva som anses som en anstendig «usikkerhet» innenfor det kosmopolitiske «vi» beskrives ulikt av eksempelvis Marianne og Ole på den ene siden og av Mona og Astrid på den andre siden.

Det kan argumenteres for at Marianne og Ole anser at rommet for en anstendig usikkerhet er større enn for Mona og Astrid innenfor deres ulike kosmopolitiske «vi». Sitatene over, belyser at begrepet om «usikkerhet» er dynamisk og i stadig forhandling mellom informantene. I dette intervjumaterialet kan det med andre ord virke som om anstendighetens utside ikke bare gjelder de som uttrykker rasistiske holdninger (Hagelund, 2004). For flere av informantene kan også lokale beboere som uttrykker *for mye* usikkerhet og «*nesten 'touchet' innom det rasistiske*» (jf. Ole, 7.1) eller *for lite* usikkerhet og dermed «*naiv*» (jf. Astrid, 7.3) holdes utenfor.

7.5 Avslutning

I dette kapittelet har jeg presentert og analysert praksiser av symbolske grensesettings- og brobyggingsprosesser mellom informantene og andre lokale beboere. Først presenterte jeg hvordan informantene plasserte seg selv i forhold til en utbredt «usikkerhet» i nabolaget. Noen av informantene identifiserte seg med de som var usikre, mens andre tok mer avstand. Når informantene identifiserte seg med de som var usikre, kan det argumenteres for at usikkerhet ble benyttet symbolsk brobyggende og at det genereres gruppefølelse med likesinnede. En funksjon av sistnevnte er at det ble generert en gruppefølelse med likesinnede. Videre presenterte jeg de lokale beboerne og de holdningene det trekkes symbolske grenser overfor, eksempelvis enkelte eldre, foreldre med barn, de som har vokst opp på bygda og de som stemmer Frp. Informantene påpeker at det var svært få som var negative eller som «*puttet [for mye] chili i god mat*» (jf. Mona, 7.2). Flere av informantene viser forståelse for de som er mer kritiske og påpeker at det er viktig at de blir hørt. Dette belyser at grensene for hva som anses som en anstendig usikkerhet forstås ulikt og er stadig i forhandling mellom informantene. På bakgrunn av dette har jeg identifisert tre kategorier av, hva jeg har valgt å omtale som, et kosmopolitisk «vi» som belyser tre ulike perspektiver på hvor informantene plasserer seg selv og andre i forhold til hva som anses som en anstendig usikkerhet.

8. Avslutning

I denne oppgaven har jeg undersøkt hvordan folk bosatt i norske lokalsamfunn opplevde og erfarte «flyktningkrisen» i 2015 ved at det ble etablert et asylmottak i deres lokalsamfunn som følger av dette. Jeg har studert hvilke forestillinger de hadde til etableringen og til møtene med de som kom og hvilke erfaringer de faktisk fikk etter disse møtene. Det primære datagrunnlaget for denne studien er 10 kvalitative intervju med lokale beboere i «Erleskogen» som var et av lokalsamfunnene hvor det ble etablert et asylmottak under «flyktningkrisen» i 2015. Fremvisning av bilder ble benyttet som supplerende metode. Informasjonen jeg fikk fra bildene har i liten grad blitt benyttet i det analytiske arbeidet fordi de ga meg informasjon som i mindre grad var relevant for å belyse forskningsspørsmålet (jf. 3.2). Intervjumaterialet ble drøftet opp mot ulike sosiologiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver på symbolske grensesettings- og brobyggingsprosesser.

Analysen av intervjumaterialet viser at sted og stedskonstruksjon inngår som en sentral del av informantenes fortolkningsrammer for hvordan de opplevde og erfarte det å få et asylmottak i deres lokalsamfunn. Dette gjør seg gjeldene i datamaterialet ved at plassmyten om «*en bygd i byen*» og at de som bor der har en «*iboende dugnadsånd*» inngår i fortellinger om hvordan informantene fortalte om opplevelser og erfaringer. Dette gjør seg gjeldene ved at det for eksempel mobiliseres strategier for å opprettholde plassmyten preget blant annet av spontan, hverdagslig og uformell kontakt.

«Usikkerhet» ble beskrevet som en utbredt følelse blant de lokale beboerne når det gjelder hvilke forestillinger de hadde til det å få et asylmottak i lokalsamfunnet. Flere av informantene fortalte at de selv kjente på usikkerhet og enkelte fortalte at de fremdeles kjente på dette etter at asylmottaket ble etablert. Jeg har benyttet «usikkerhet» som en analytisk kategori ut ifra hvordan informantene selv forteller om dette for å undersøke hvordan dette begrepet benyttes i symbolsk grensesettingsøyemed, både overfor beboerne på asylmottaket og andre lokale beboere i nabolaget.

Når det gjelder «usikkerhet» som en symbolsk grensemarkør overfor beboerne på asylmottaket, var, blant annet, forhold ved driften av asylmottaket og hvem som kom utbredte problemforståelser. Jeg argumenterer for at «usikkerhet» i den sammenheng ble benyttet som en symbolsk grensemarkør. Berikende aspekt som flere av informantene mente at asylmottaket bidro til, var potensialer for bekjentskap, vennskap og kulturutveksling. Det som ble ansett som

likt mellom de lokale beboerne og beboerne på asylmottaket ble da fremhevet og forskjeller nedtonet. Flere av informantene fortalte både om utfordrende og berikende aspekt og uttrykte med dette ambivalente holdninger til etableringen av asylmottaket og til en økning i mangfold mer generelt. Ambivalens ble imidlertid ikke alltid forstått som ubehagelig, men ga berikelser ved at etableringen av asylmottaket bidro til refleksjon.

Studien viser at symbolske grensesettingsprosesser er praksiser som forekommer mellom de lokale beboerne og beboerne på asylmottaket, men også mellom de lokale beboerne internt. Når det gjelder symbolske grensesettingsprosesser mellom de lokale beboerne gjør dette seg gjeldene i intervjumaterialet ved at det trekkes symbolske grenser til andre lokale beboere som ble forstått som mer kritiske. Informantene fortalte at de lokale beboerne som var mer kritiske enn dem selv fortrinnsvis var enkelte eldre, foreldre med barn, folk oppvokst på bygda og de som stemmer Fremskrittspartiet. Dette er lokale beboere som i tillegg blir beskrevet som mindre engasjerte ellers, samt er skeptiske til mye annet i Erleskogen. Det vises imidlertid delvis forståelse for de lokale beboerne som var mer kritiske og de symbolske grensene nedtones.

De lokale beboerne det i mindre ble trukket symbolske grenser til, og hvor symbolske brobyggingsprosesser var mer fremtredende, var mellom informantene og andre lokale beboere som kan sies å orientere seg mot kosmopolitisme. Jeg argumenterer for at informantene tenderte å plassere seg selv innenfor et kosmopolitisk «vi» og hvor andre lokale beboere ble holdt utenfor. Hvem og hvilke holdninger som ble inkludert innenfor et slikt «vi» sentrerte seg rundt hvor informantene plasserte seg selv i det kosmopolitiske landskapet og hva som ble ansett som en anstendig usikkerhet. Yttergrensene for et slikt «vi» var i stadig forhandling og belyser at anstendighetsparadigmet ikke er absolutt.

Denne studien gir kunnskap om hvordan nordmenn opplevde og erfarte «flyktningkrisen» i 2015 ved at det ble etablert et asylmottak i deres lokalsamfunn. I tillegg mener jeg at studien kan gi en bedre forståelse av hvordan majoritetsnordmenn opplever mangfold mer generelt. Dette blant annet fordi informantene reflekterer rundt deres egen og andres «kultur» og hvordan man kan leve sammen selv om man eksempelvis har ulik kulturell og religiøs bakgrunn. Studien viser dessuten at sted og stedskonstruksjon fungerer som referanser for handling ved at det gjennomgående trekkes på identiteten til stedet og de som bor der i fortellinger om opplevelser og erfaringer av å få et asylmottak etablert i nabolaget.

Studien gir et bidrag til å få en bedre forståelse av de som var verken «for» eller «imot» etableringen av asylmottaket. Når jeg har fortalt venner og kollegaer om hva jeg studerer og

skriver om, har jeg ofte fått spørsmål om de jeg snakket i Erleskogen med var «for» eller «imot» etableringen. Dette kan gi en indikasjon på hvordan vi ofte forestiller oss at andre opplever innvandring og en økning i mangfold mer generelt, og hvor behovet for å kategorisere oss selv og andre er viktige prosesser for å skape mening og orden. Denne studien viser at dette bildet er mer komplekst og nyansert ved at det ofte er slik at en og samme person verken er enten positiv eller negativ, men heller usikker.

De aller fleste av informantene fortalte at de verdsatte den åpne dialogen med kommunen, driftsoperatør for asylmottaket og andre lokale beboerne i forkant av etableringen, blant annet ved at det ble holdt flere informasjonsmøter. Flere av informantene fortalte at dette bidro til at de selv, eller opplevde at andre, ble mindre usikre og mer trygge på hva de skulle forvente. I tillegg verdsatte flere av informantene at flere stemmer ble hørt, også de som var mer kritiske enn dem selv. Jeg mener derfor at denne studien kan bidra med kunnskap om hvordan man i fremtiden bør gå fram når det etableres asylmottak i norske lokalsamfunn.

Utdragene fra intervjumaterialet som har blitt valgt ut for denne oppgaven har hatt til hensikt å belyse å diskutere forskningsspørsmålet for studien. Materialet gir allikevel kunnskap om andre forhold som ikke har blitt vektlagt i denne omgang. For eksempel gir intervjumaterialet kunnskap om hvordan informantene stilte seg til asylpolitiske spørsmål. Dette var informasjon som særlig ble gitt i forbindelse med fremvisning av bilder som supplerende metode for datainnsamling.

I kvalitative intervju er kunnskap relasjonelt konstruert mellom informanter og forsker. I denne studien ble informantene blant annet spurt om hvilke forestillinger de hadde til etableringen og tilstedeværelsen av de som kom. Ettersom intervjuene ble gjennomført da asylmottaket allerede hadde eksistert i lokalsamfunnet rundt ett år, kan en anta at slike spørsmål kan ha blitt påvirket av levd erfaring. For å få bedre kunnskap om informantenes forestillinger om etableringen, kunne jeg i denne studien ha gjennomført intervju i to omganger, både før og etter etableringen, med de samme informantene. Dette bør tas med i betraktning dersom det i senere tid gjennomføres en lignende studie.

I denne studien har jeg snakket med 10 personer boende i Erleskogen. Jeg kan naturlig nok ikke si med sikkerhet at andre lokale beboere på samme sted hadde de samme opplevelsene og erfaringene. Jeg kan heller ikke konkludere med at kunnskap fra denne studien gjør seg gjeldene også i andre lokalsamfunn hvor det ble etablert et asylmottak i perioden. Studien i Erleskogen gir allikevel et eksempel på, eller et tilfelle av, hvordan majoritetsnordmenn opplevde og

erfarte det å få et asylmottak i deres lokalsamfunn i 2015. Sammen med andre studier som gjennomføres i pilotprosjektet «Imagining and experiencing the refugee crisis», gir denne studien et bidrag. Våre ulike teoretiske og metodiske innfallsvinkler gir til sammen rike data på ett og samme fenomen. Andre studier gjennomført i forbindelse med pilotprosjektet er foreløpig ikke publisert. Men spørsmålet om hvordan majoritetsnordmenn hadde stilt seg til en eventuell etablering av asylmottak i deres lokalsamfunn og spørsmålet om deres faktiske opplevelser av å ha et asylmottak i deres lokalsamfunn, ble inkludert i Medborgerpanelet våren 2016 og blitt inkludert i ulike case-studier i forbindelse med pilotprosjektet (foreløpig upublisert materiale).

Jeg snakket med lokale beboere i Erleskogen da asylmottaket fremdeles eksisterte. Som en forlengelse av denne studien kunne det ha vært interessant å forske mer på de helhetlige erfaringer de fikk etter at mottaket ble lagt ned. Ettersom andre deltagere i pilotprosjektet også har studert hvordan beboere i norske lokalsamfunn opplever og erfarer det å få eller å ha et asylmottak i nabolaget, kunne det i tillegg ha vært interessant å gjort en systematisk komparasjon av denne studien sammenlignet med andre studier i andre lokalsamfunn.

Litteraturliste

- Abbott, A. (1997). Of Time and Space: The contemporary relevance of the Chicago School. *Social Forces*, 75 (4), s. 1149-1182.
- Alghasi, S., Eide, E. og Eriksen, T. H. (2012). *Den Globale drabantbyen. Groruddalen og det nye Norge*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Anderson, B. (2006). *Imagined communities. Reflections on the origin and spread of nationalism*. London: Verso.
- Bauman, Z. (1991). *Modernity and ambivalence*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Berger C. R., Calabrese R. J. (1975). Some exploration in initial interaction and beyond: Toward a developmental theory of communication. *Human Communication Research*, (1), s. 99-112.
- Blaikie, N. (2010). *Designing social research. The logic of anticipation*. 2.utg. Cambridge: Polity Press.
- Blinder, S., Ford, R. og Ivarsflaten, E. (2013). The Better Angels of Our Nature: How the Antiprejudice Norm Affects Policy and Party Preferences in Great Britain and Germany. *American Journal of Political Science*, 57 (4), s. 841-857.
- Blom, S. (2016). *Holdninger til innvandrere og innvandring 2016*. 41/2016. Oslo/Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Blumer, H. (1954). What is wrong with social theory? *American Sociological Review*, 19 (1), s. 3-10.
- Bredström, A. (2003). Gendered racism and the production of cultural difference: Media representations and identity work among "immigrant youth" in contemporary Sweden. *Nora*, 11 (2), s. 78-88.
- Brekhus, W. (1998). A sociology of the Unmarked: Redirecting our focus. *American Sociological Association*, 16 (1), s. 34-51.
- Brox, O. (1991). "Jeg er ikke rasist, men ...". *Hvordan får vi våre meninger om innvandrere og innvandring?* Oslo: Gyldendal norsk forlag.
- Bygnes, S. (2012a). Ambivalent multiculturalism. *Sociology*, 47 (1), s. 126-141.
- Bygnes, S. (2012b). Gender-equality as boundary: 'Gender-nation frames' in Norwegian EU campaign organizations. *European Journal of Women's Studies*, 19 (1), s. 7-22.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory*. London: Sage.
- Christensen, K. (1998). I skyggen av Hellevik. Om utfordringer ved at arbeide empirinært. I: Christensen, K., Jerdal, E., Møen, A., Solvang, P. og Syltevik, L. J. red. *Prosess og metode. Sosiologisk forskning som ferdighet*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 68-86.
- Clark-Ibáñez, M. (2004). Framing the social world with photo-elicitation interviews. *American Behavioral Scientist*, 47 (12), s. 1507-1527.
- Connell, R. (1987). *Gender and power. Society, the person and sexual politics*. Cambridge: Polity Press.
- Danielsen, H. (2006). *Med barn i byen. Foreldreskap, plass og identitet* [doktoravhandling]. Universitetet i Bergen.
- Danielsen, H. og Lundberg, K. G. (2010). Nærmiljø og plassmyter: Sentrum og drabantby mellom mangfold og trygghet. *Sosiologisk tidsskrift*, 18 (2), s. 115-136.

- Drangslund, K. A. K., Ellingsen, W., Hidle, K. og Karlsen, M.-A. (2010). *Asylmottak og lokalsamfunn*. FoU-rapport. 1/2010. Kristiansand: Agderforskning.
- Drangslund, K. A. K. og Fuglseth, B. B. (2009). *Asylmottak som nærmiljø. En studie av relasjoner mellom asylmottak og lokalsamfunn i Ytre Arna*. 1/2009. Bergen: Senter for byøkologi.
- Durkheim, É. (2016[1893]). The division of labour in society. I: Appelrouth, S. A. og Edles, L. D. red. *Classical and contemporary sociological theory: Text and readings*. 3. utg. Los Angeles: Sage, s. 93-99.
- Eide, E. og Eriksen, T. H. (2012). Innledning: Den flerstemte drabantbyen. I: Alghasi, S., Eide, E. og Eriksen, T. H. red. *Den globale drabantbyen. Groruddalen og det nye Norge*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, s. 7-14.
- Fangen, K. (2001). *En bok om nynazister*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Fladmoe, A., Sætrang, S., Eimhjellen, I., Steen-Johnsen, K. og Enjoras, B. (2016). *Nordmenns bidrag i flyktningssituasjonen 2015/2016*. 6/2016. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Flyktinghjelpen (2016). *Flyktingregnskapet 2016*. Oslo: Flyktinghjelpen.
- Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry*, 12 (2), s. 219-245.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures. Selected essays*. New York: Basic Books.
- Giddens, A. (1976). *New rules of sociological method. A positive critique of interpretative sociologies*. London: Hutchinson.
- Glaser, B. G. og Strauss, A. L. (1967). *The discovery of grounded theory. Strategies for qualitative research*. New York: Aldine de Gruyter.
- Gobo, G. (2004). Sampling, representativeness and generalizability. I: Seale, C., Gobo, G., Gubrium, J. F. og Silverman, D. red. *Qualitative research practice*. London: Sage, s. 435-456.
- Gullestad, M. (2001). Likhetens grenser. I: Lien, M. E., Lidén, H. og Vike, H. red. *Likhetens paradokser. Antropologiske undersøkelser i det moderne Norge*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 32-67.
- Gullestad, M. (2002). *Det norske sett med nye øyne. Kritisk analyse av norsk innvandringsdebatt*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hagelund, A. (2003a). A matter of decency? The Progress Party in Norwegian immigration politics. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 29 (1), s. 47-65.
- Hagelund, A. (2003b). *The importance of being decent. Political discourse on immigration in Norway 1970-2002*. Oslo: Unipax.
- Hagelund, A. (2004). Anstendighetens utside. "Rasisme" i norsk innvandringspolitisk diskurs. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 45 (1), s. 3-29.
- Halvorsen, A., Hernes, H. og Magnussen, M.-L. (2002). "Århundrets sak på Evje". *Hvordan kan etableringen av en ventettransitt påvirke lokalmiljøet?* 29/2002. Kristiansand: Agderforskning.
- Harper, D. (2002). Talking about pictures. A case for photo elicitation. *Visual Studies*, 17 (1), s. 13-26.
- Hernes, G. og Knudsen, K. (1990). *Svart på hvitt. Norske reaksjoner på flyktninger, asylsøkere og innvandrere*. (trykt utg.). Oslo: Fafo.

- Hernes, G. og Knudsen, K. (1992) Norwegian Attitudes Toward New Immigrants. *Acta Sociologica*, 35, s. 123–139.
- Hernes, G. og Knudsen, K. (1994). Klimaskifte? Norske reaksjoner på flyktninger, asylsøkere og innvandrere 1988-1993. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 35 (3), s. 319-343.
- Holloway, L. og Hubbard, P. (2001). *People and place. The extraordinary geographies of everyday life*. Harlow: Prentice Hall.
- Holmes, S. M. og Castañeda, H. (2016). Representing the “European refugee crisis” in Germany and beyond: Deservingness and difference, life and death. *American Ethnologist*, 43 (1), s. 12-24.
- Ivarsflaten, E. (2008). What unites right-wing populists in Western Europe? Re-examining grievance mobilization models in seven successful cases. *Comparative Political Studies*, 41 (1), s. 3-23.
- Jenssen, A. T. og Pedersen, E. (1991). "Jo mere vi er sammen, dess gladere blir vi"? Kontakt, vennskap og konflikt mellom nordmenn og innvandrere. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 32 (1), s. 23-52.
- Jørgensen, M. W. og Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde: Universitetsforlaget.
- Kriesi, H., Grande, E., Lachat, R., Dolezal, M., Bornschier, S. og Frey, T. (2008). *West European politics in the age of globalization*. Cambridge University Press.
- Kvale, S. og Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. 3. utg. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Lamont, M. (1992). *Money, morals and manners. The culture of the French and American upper-middle class*. Chicago, Ill: University of Chicago Press.
- Lamont, M. (2000). *The dignity of working men. Morality and the boundaries of race, class, and immigration*. New York: Russell Sage Foundation.
- Lamont, M. og Aksartova, S. (2002). Ordinary cosmopolitanisms. Strategies for bridging racial boundaries among working-class men. *Theory, Culture & Society*, 19 (4), s. 1-25.
- Lamont, M. og Molnár, V. (2002). The study of boundaries in the social sciences. *Annual Review of Sociology*, (28), s. 167-195.
- Layder, D. (1998). *Sociological practice. Linking theory and social research*. London: Sage.
- Lundberg, K. (2007). Nærmiljø, problemdefinering og mobilisering – En studie av et boligområde i Bergen [masteroppgave]. Universitetet i Bergen.
- Mohanty, C. (1988). Under Western Eyes: Feminist Scholarship and Colonial Discourses. *Feminist Review*, 0 (30), s. 61-88.
- Narayan, U. (2000). Essence of culture and a sense of history: A feminist critique of cultural essentialism. I: Narayan, U. og Harding, S. red. *Decentering the Center*. Indianapolis: Indiana University Press, s. 80-101.
- Personvernombudet for forskning (2017). Informasjon og samtykke. Bergen: NSD. Tilgjengelig fra: <Oslo: Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra: <http://www.nsd.uib.no/personvernombud/hjelp/informasjon_samtykke/> [Lest 28.april 2017].
- Ragin, C. C. og Amoroso, L. M. (2011). *Constructing social research. The unity and diversity of method*. 2. utg. Thousand Oaks, Calif: Pine Forge Press.

- Ragin, C. C. og Becker, H. S. (1992). *What is a case? Exploring the foundations of social inquiry*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Said, E. W. (2003). *Orientalism*. London: Penguin Books.
- Sides, J. og Citrin, J. (2007). European opinion about immigration: The role of identities, interests and information. *British Journal of Political Science*, 37 (3), s. 477-504.
- Silverman, D. (2011). *Interpreting qualitative data. A guide to the principles of qualitative research*. 4. utg. Los Angeles: Sage.
- Simmel, G. (2012[1908]). The Stranger. I: Appelrouth, S. A. og Edles, L. D. red. *Classical and contemporary sociological theory. Text and readings*. 2. utg. Los Angeles, California: Pine Forge Press, s. 242-245.
- Strauss, A. M. og Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research* Newbury Park, CA: Sage.
- Thagaard, T. (2003). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget.
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo, Gyldendal akademisk.
- Utlendingsloven (2008). *Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her*.
- van Eijk, G. (2011). 'They Eat Potatoes, I Eat Rice': Symbolic Boundary Making and Space in Neighbour Relations. *Sociological Research Online*, 16 (4), s. 1-12.
- Vassenden, A. (2007). *Flerkulturelle forståelse sformer. En studie av majoritetsnormmenn i multietniske boligområder* [doktoravhandling]. Universitetet i Oslo.
- Vassenden, A. og Andersson, M. (2010). When an image becomes sacred: photo-elicitation with images of holy books. *Visual Studies*, 25 (2), s. 149-161
- Weiss, R. S. (1994). *Learning from strangers. The art and method of qualitative interview studies*. New York: Free Press.
- Yin, R. K. (1989). *Case study research. Design and methods*. Newbury Park: Sage.

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt

Mitt navn er Kristine Wenaas og jeg er masterstudent i sosiologi ved Universitetet i Bergen. Temaet for min masteroppgave er hvordan folk opplever og erfarer det å bo i nærheten av et asylmottak.

Studien vil basere seg på individuelle intervju med folk bosatt i nærheten av et asylmottak. I den forbindelse inviteres personer boende i Erleskogen⁷, hvor det like før jul 2016 ble etablert et asylmottak, til intervju.

Du inviteres med dette til å være blant mine informanter. Intervjuene vil vare i 1-2 timer og spørsmålene som stilles vil være knyttet til hvordan det er å bo i nærheten av et asylmottak og refleksjoner rundt dagens flyktningsituasjon mer generelt. Informasjonen fra intervjuene registeres med båndopptak og anonymiseres.

Deltagelse er frivillig og det vil være anledning for å trekke seg underveis i studien. Alle dataene behandles konfidensielt og ingen av informantene vil kunne kjenne seg igjen i den ferdige masteroppgaven. Det er kun meg og min veileder som vil ha adgang til rådataene fra opptakene.

Prosjektet skal etter planen avsluttes i mai 2017 og opptakene vil bli slettet innen utgangen av 2017.

Dersom du ønsker å delta i eller har spørsmål vedrørende studien, kan du ta kontakt med meg, Kristine Wenaas på e-post kristine.wenaas@student.uib.no eller på telefon ... Du kan også kontakte min veileder ved sosiologisk institutt Susanne Bygnes på e-post susanne.bygnes@uib.no eller på telefon ...⁸

Studien er meldt til og godkjent av Personvernombudet for forskning ved Norsk senter for forskningsdata (NSD).

Med vennlig hilsen

Kristine Wenaas
Institutt for sosiologi
Universitetet i Bergen

⁷ Navnet på lokalsamfunnet er her anonymisert.

⁸ Private telefonnummer er i denne oppgaven anonymisert.

Vedlegg 2: Intervjuguide

INTERVJUGUIDE

1. Innledning

- Uformell samtale
- Takk!
- Presentasjon av meg selv
- Presentasjon av prosjektet (Tema, formål)
- Informer om opptak (Bruk, anonymitet, tilgang, oppbevaring)
- Informantens rettigheter
- Spørsmål?

2. Bakgrunnsinformasjon om informant

- Kan du fortelle meg litt om deg selv?
- Hvor er du fra?
- Hovedaktivitet? (Arbeid, student etc.)
- Utdanningsbakgrunn?
- Alder?
- Hvor lenge har du bodd i Erleskogen? (Nylig?: Hvorfor valgte du å flytte hit?)
- Hvem bor du sammen med? (Familie, barn etc.)

3. Erleskogen som lokalsamfunn

- Hvordan vil du beskrive Erleskogen for en som ikke kjenner så godt til området?
- Aktiviteter i lokalmiljøet?
- Engasjement i lokalmiljøet?
- Tilbringer du / dere mye tid i lokalsamfunnet? Når? (Helger, ettermiddag, ferier).

4. Forventninger før asylmottaket ble etablert

- Hva husker du fra tiden før etableringen?
- Hvordan foregikk prosessen om at det ble bestemt at det skulle etableres et asylmottak her? (Diskusjonen og bestemmelsen).
- Hva var din umiddelbare reaksjon da dette ble bestemt?
- Hvilke spørsmål stilte du deg?
- Hvordan opplevde du at denne beskjeden ble tatt imot fra lokalsamfunnet?
 - Hva ble det snakket om?
 - Hvordan ble dette snakket om?

- Var etableringen av asylmottaket noe folk i Erleskogen var opptatt av?
- Hvilke forventninger, håp, utsikter opplevde du at folk i Erleskogen hadde til at det skulle opprettes asylmottak her?
- Er Erleskogen et egnet sted å ha et asylmottak? Hvorfor / hvorfor ikke?

5. Opplevelser og erfaringer nå som asylmottaket eksisterer

- Hvordan opplever du å ha et asylmottak i lokalsamfunnet?
- Hvordan preger det å ha et asylmottak i nabolaget deg?
- Hvordan preger det å ha et asylmottak i Erleskogen lokalsamfunnet generelt?
- Kan du si litt om hvilke berikelser og utfordringer etableringen av asylmottaket har ført med seg?
- Kan du si litt om hvordan dine erfaringer nå står til hvordan du tidligere tenkte det kom til å bli?
- Hvordan vil du beskrive kontakten og dialogen mellom lokalsamfunnet og beboerne på asylmottaket?
- Hvordan vil du beskrive kontakten og dialogen mellom lokalsamfunnet og ledelsen på asylmottaket?
- Tilretteleggelse for lokalt engasjement / frivillighet?

6. Framtidsperspektiv for tiden etter at asylmottaket legges ned

- Nå skal jo asylmottaket her etter planen snart legges ned. Hva tenker du om det?
- Hva tror du lokalsamfunnet tenker om dette?
- Hvis kommunen og UDI nå hadde ombestemt seg for å forlenge driftsavtalen for asylmottaket i Erleskogen, hvordan tror du lokalsamfunnet hadde reagert?
- Hvordan hadde du reagert?

7. Dagens flyktnings situasjon: «Flyktningkrisen»

- Hvis du tenker tilbake: Husker du noe av den tiden sommeren og høsten 2015?
- Det var jo stor mediedekning av flyktnings situasjonen på denne tiden (2015).
 - Er det spesielle tidspunkt eller hendelser som utpreger seg / som har festet seg hos deg?
 - Er det spesielle bilder som utpreger seg / som har festet seg hos deg?
 - Hvorfor er det akkurat dette tidspunktet / denne hendelsen / dette bildet som du tenker på?
- Det var jo en del frivillige initiativ (Organisasjoner, lag, bevegelser) som ble satt i gang på denne tiden. Kjenner du til noen av disse?

8. Fremvisning av bilder

- Avslutningsvis vil jeg gjerne vise deg noen bilder. Jeg er nå interessert i å høre dine umiddelbare tanker, refleksjoner og assosiasjoner du gjør deg når du ser disse bildene.
- Hva tenker du på når du ser på disse bildene?

9. Avslutning

- Tematisk oppsummering: Hva vi har snakket om.
- Har du noen spørsmål til meg?
- Har du noe du vil legge til?

Opptak slutt

- Har du forslag til noen jeg kan kontakte videre?
- Hva synes du om bildebruken?
- Generelle kommentarer for å avrunde intervjuet.

Vedlegg 3: Bilder som ble fremvist under intervjuene

1) Logoen til organisasjonen «Refugees welcome to Norway»

Refugees welcome to Norway (2016). Tilgjengelig fra: <<http://rwtn.no/>>

2) Grenseovergangen Norge-Russland

NRK (2015). Russland åpen for å ta tilbake flyktninger. NRK [Internett], 13.11.15. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/finnmark/russland-åpen-for-å-ta-tilbake-flyktninger-1.12651635>> [Lest: 04.08.16].

3) Grenseovergang Ungarn-Serbia

Nielsen, Nikolaj (2015). Hungarian police clash with refugees on Serb border. Euobserver [Internett], 17.09.15. Tilgjengelig fra: <<https://euobserver.com/migration/130303>> [Lest: 05.08.16].

4) En båt med flyktninger over Middelhavet

Adresseavisen (2015). – Trolig tidenes verste ulykke på Middelhavet. Adresseavisen [Internett], 19.04.15. Tilgjengelig fra: <<http://www.adressa.no/nyheter/utenriks/article10868591.ece>> [Lest 10.08.16].